

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
297 D 4 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
297 D 4 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
297 D 4 [1]

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
297 D 4 [1]

2

Den Raackten
CANONICK
ONTBLOOT

Van alle reden Schriftuur
ende exempels,

Vertoont

In het losse / onschyftmatigh / selfstrydigh /
troosteloos /

THEOLOGIS ADVVS,

D. S A M. M A R E S I I,

Ten verfoek van de Uytersche Canonicken, by hem uyt-
gegeven, vermeerdert met een Antwoort op Marees exeptien,
mitfgaders, een ontledingge over Matth. 22. 21. by form
van een PREDICATIE, dese matery,
aanhangigh,

Door S. P. V. D. M.

I. Reg. 21. 25.

Doch en wasser niemant geweest gelijk Achab, die hemselven verkocht hadde,
om te doen dat quaet is in de oogen des HEEREN: dewijle
Izebel sijne Huysvrouwe hem ophitzede.

Apoc. 3. 18.

Ick rade u dat ghy van my koopt gout beproeft komende uyt het vyer: op dat ghy
rijck mooght worden: ende witte kleederen, op dat ghy mooght bekleedt
worden, ende de schande uwer naecktheyt niet geopenbaert en
worde: ende salft uwe oogen met oogen-zalve, op
dat ghy sien mooght.

t' Amsterdam, By Abraham Verkruids, 1658.

ONTBOOT
VAN ALLE LEDEN SCHIJNEN
IN HET TOTTE / ONTBOOTINGE / VERVOLGDE
THEOLOGISCHE NEDERZ.

D. SAM. MARESI.

Ten verloop van de Uytische Canonicken by hem ge-
geven verhandeling met een A. van der Meer, en
andere verhandelingen, die hem toe-
gekomen sijn.

D. M. Door

Deze is een...
dat ghy hier moogt...
worde: ende...
dat ghy hier moogt...
worde: ende...
dat ghy hier moogt...
worde: ende...

Amsterdam, By Abraham Verkuys, 1678.

Edele, Achtbare, Wijse,

Ende Voorfienige Heeren Regeerders der Stadt

U Y T R E C H T,

Mitsgaders:

Alle Nazarene Gods, die de fuyvere waarheyte onvervalfte
oprechtigheyte, en volftandige Godfalgigheyte bemin-
nen, en belijden, in de Stadt en
Lande van *Vytrecht*.

Is *Erasmus Lutherum* fack yveren tegen de ingeflo-
pen misbruycken des Pausdöms, beyde in Leer en
leven: fo voorfack en voorfeyde hy hem oock te ge-
lijck: als *Achabus* en *Paulo*, veel ftrijt, ongemack, la-
fteringe, leughens, wederweerdigheden, &c. beyde
tegen zijn verbeterende leer en leven, om dat hy de
Paus na 't ooghe, *Hoogheyte*: en de *Monicken* na de buyc-
ken, proffijten, tafte of ftack: d'uytkomfte en tijdt
maackte *Erasmis* seggen waar, en oock in die tijden, en
menschen: oock onse tijden, en *menschen*, die haer als noch betoonen te fijn, Af-
fetsels, *Sprinck-banen* van dat *tweede Beest*, die wel hebben *Lams* hoornen,
andere namen of Cappen nochtans een taal, een mondt, een natuur als 't
eerfte *Beest*, en fijn *Sprinck-banen*, *Apoc. 13. 11. tot 17.* Want die als noch
met *Luthero* haar tegen ftaet, ofte gaet, ofte niet mee ftaet, is haar ten roof,
Efa. 59. 15. die fteect'er na 't ooghe, die tafte'er na de buyck, die geeft (als
Christus voor de *Romeynen*) occasie, aenleydinge, om haer Landen en Keuc-
kens in te nemen, *Iob. 11. 48.* Diensvolgens moeten dese alle, 't is haer lief
of leet, fchoonfe het noyt ghedroomt noch ghedacht hebben: oock hooren
datfe fijn, en gefchat worden voor Roer-vincken, Schijn-heylighen, fijne
Priesters, ontrouwe, wreede, ongenadige, geldtgierige, menfchelijcke Ma-
jesteit fchenders, &c. Gelijck hier oock door *Marees*. Tot bekortinghe U.
E. A. en gy *Eerw.* kunnen't met ons betuygen, doen'er by U. E. A. een heylige
eenparige *Resolutie*, 1654 den 24 Junii was genomen, om de 5 *Capittelen* te
ordineeren de volle of meerder beralinghe tot der *Predicanten* Gagie, wat
maecte dit een gety onder dese *Demetros*, en alle die aen 't *Silverfmeden*,
of liever verteeren vast waren, men fochte elck te doen ghelooven, als een

* 2

vasse

vaste waarheyt, en Canonicken *Euangelium*, dat U. E. A. de Hoogheydt en trouwe des Landts hadde verbroken: ja meer als oyt *K. Car. Bisschop*, of den Tyran de *Koninck van Spangien*, &c. O! lasteraars, daer dese, en dieghelijcke by omkeeringe, in veele van haar, of de hare, al te waar sijn: gelijk het door U. E. A. Anno 1644. den 17. September inner klaar, bondich en krachtich bewesen is. Midts bewijsende, om met d'eygen woorden te spreken, hoe veele, van 't eerste lith, tegen U. E. meenichvuldighe *protesten*, de vryheyt der Burgheren, mitsgaders de eer en *hoogheydt*, van den Lande, van tijt tot tijt hebben gesocht, te *indringen*: en te *traduceeren*, soo dat sommige opgesetene gedrongen of ghenootsaackt waren tot verachtinghe, van desen Gestichte, by *uytheemse Princen*, of *Potentaten*, om recht te loopen, ja dat se haer niet ontsien hebben, hare *gepretendeerde Heerlijckheden*, met *usurpatie*: van de *Souveraniteyt* t'haren proffijte, te beswaren 't welck de Coninck van Spangien in sijne hoochste Tyrannie noyt dorste bestaan: sonder der Straaten voorweeten: ja dat se de naturelijcke liefde of natuerlickheyt, hebben verlaten: soo dat se hare bloetverwanten, hebben voor-by gegaan, of ghesponseert en de *Officien*, aan vreemde, om gelt verkoft, waar door sommige, anders van geringe *Conditie*: in korte jaren tot sulcken rijckdom sijn gekomen; dat se *prinselike* middelen, uyt het ghemeen; en particulier hebben ingeswolgen, en om *secuer* te sijn, en ongestraft te blijven in hare boosheden soo hebben se over al, hare *Creaturen* en onbequame personen soecken in te dringen. &c.

Vermanen de Predicanten, volgens ampt en Conscientie, af te buyken aan de waare Godtsdienst, om Weduwen en weesen te helpen, *Iac. 1. 17.* datelijck sijn dese *Demetri* op de been, om alles op te maken, wat hier aan vast is, om dese te beschuldigen, datse niet alleen 't volck van *Epesen* U. E. A. *Stadt*, naar by na geheel *Asien* het gantsche Sticht, het geheele *Vaderlandt* in roere en pericul stellen, die dan t'samen dol en toornigh roepen groot is *Diana der Epheseren*. Dus maackt men 't landt vol verwerringe ende gedruys, waar op men haar dan treckt en sleept op de *Schouplaatsen*, voor de *Rechtbancken* ten *Hooff*, als *Roervincken*, soo datse worden op maaltijden, in *Schuyten*, en *Wagen*, in *Steden* en *Dorpen*, &c. tot *aanfluytinge* en *materi* van tijtkortinge ja als 't *primum movens*, van alle U. E. A. *Resolutien* die haar niet aen staan of tegen sijn, *Act. 19: 24. tot 29. The. adv. 175.* op dat ghy nochtans E. A. en Ew. ontrouwe getuygen *Christi*, in uwe zielen niet soud' beswijcken, maar vast staen als mannen: onbeweeglijck in 't werck des Heeren, tot den bloede toe, in spijt van den Duyvel het kruys verdragen, de schande verachten, op dat niemant u kroone en neme, soo aangemerckt den oversten leydtsman en de wolcke der getuygen, *Hebr. 12. 1, 3, 3.* die haar niet ontsagen, met *Luthero* al voort na *Worms* te gaan: schoon'er soo veel Duyvels als straat-steenen waren geweest, en met *Paulo* haar leven te verachten. *Act. 20, 24.* en *21, 13.* Ia met *David*, haar ziele voor de vryheyt des *Vaderlandts* in de handt te dragen, *1 Sam. 9. 5.* En met de *Boden* op bespotinge voort te gaan, *2 Chron. 30, 10.* Ia noch meer te doen, *2 Sam. 6, 22.* aan-

6, 22. aangaande desen hebt ghy wel geen vermaninge hoodigh, 1 *Thef.* 4, 9. Want ghy alle bent van Godt selve gheleert, te staan in de liefde voor 't goede en tegen den quaden, &c. als *Noortsche klippen* in 't barnen van de Zee: Israel sagh dit en 't was verheugt, 1 *Sam.* 9, 5. En te recht, want had de Heere ons sulcken overblijffel niet gelaten^o wy waaren *Sodom* en *Amos* gelijk geweest, *Esa.* 1, 9. *Amos* 7, 12, 13. wy flatteren noch liegen niet, ons getuyge is in de hooghte: elck oordeele, wat de Kercke en alle ghetrouwe Dienaren Christi anders te verwachten hadden, als dese, van luyden van quade gronden, groot-vermogen, en aan-hang, verscheyden malen, in een dollen, heeten, gesetten toorn of quaatheyt in 't aangesichte aldus worden bedreygt en bejagent, T. W. Soo het de Heeren van Utert of de Stadt niet beletten, wy souden de Predicanten wat anders leeren, en in een ander ploy setten, ja haar niet ontsien, noch schamen *Sectarise* leeringen, en Leeraren, (die by onse leer en Leeraren sijn, en door Gods genade noch blijven, op heden toe, veroordeelt,) prijsen, in kleynmakinge, ja verachtige van onse gemeene *Synodale* leere, en Leeraren; daar-en-boven noch sulcke factieu-se quaataardighe persoonen, in bekende quaatheden tegen eer en eedt, tot blaam en schade beyde van 't Lant, en de Kercke *patroniseeren* en de handt bieden. 't Is dan recht U. E. A. en *Eerw.* mede-getuygen Godts en Christi onder welke, en voor welke, en met welke wy leven, en een even dierbaar geloove hebben, en handen, naast God in de tweede oorfaack, dat daar leven, en ook levendig worde gehouden een *Beelt* van ons aller leven, tot troost van die, die niet haar selven, maar Gode in Christo leven, tot levendigmakinge der geener die noch wat of halff leven, *Luc.* 10, 30. tot schrick en overtuygingh van de levendig-dooden, 1 *Tim.* 6. 5. *Apoc.* 3. 1. *Ed. A.* en *Eerw.* Gunt dit dan, ja laet het nevens my, onder, door, en voor u U. E. A. en *Eerw.* gunste en bescherminge leven: ick wense u U. E. A. en *Eerw.* alle een langh saligh en *Mosis* leven, *Deut.* 34. 7. Ick bidder om, *o Heere* hoort, *o Heere* bewaart, *o Heere* versterckt en segent de vroomen des Landts, die u in Christo leven, sy zijn weynigh, daar-en-tegen boose Swijnen, loose Vossen zijn'er veel, u *Tortel-duyven* lijdt last, u *Arke* wort geslingert *Heere* vertreckt niet, om uwes selfs, en uwes volcx wille dat na uwe naame genoemt is, slaat u en onse haters op 't kinnebacken, jaaghtse door haar selven, verstricktse in haar eygen wargaren, laet *Sauls* huys dagelijcx swacker, en *Davidts* stercker worden, en uyt-breken ter rechter en ter slinker handt: mit-gaders genefinge op gaen als de dageraet; soo dat recht en gerechticheyt de achter-tocht zy, en ghy selver onse voor-tocht, op dat 'et Landt en de Kerke aen geen *Suylen* en *Voetsters*: de vromen aen geen troost en materie van vreugde over *Ierusalem*s heyl en voorspoet, en de boose aardtsche halftarge aen geen wederstandt overtuyginge en verschrickinge onbreken tot stuytinge en weringe van de vloeck des Heeren, die het Landt verteert, *Esa.* 24. 5. tot 13. *Esa.* 5, 20. en *Prov.* 17, 15.

Dat geve Godt.

* 3

Goet-

Goethertige Leser saligheydt in Christo.

HEt was gau en listig van *Rebecca* bedacht, doense *Esaus* deel voor *Iacob* van *Isaac* fochte, datle *Iacob* stack in *Esaus* gewaat, om te beter den blinden *Isaac* te blinden, en te lichter tot haar op-set te raken: de Canonicken om 't Kercke deel, en daar nevens Gods seghen en 't toe-juychen des volcks te verkrijgen, of liever te behouden, staken haar ook in *Maresie* Cap, en seyden weest ghy onsen *Koninck*, na dat alvorens den *Olyfboom* met den *Vijge-boom*, en *Wijn-stock* sulcks met goet recht hadde geweygert, en de *Dooren-bosch* wierde *Koninck*, *Iud.* 9. 8. tot 16. en dese riep terstont *Adonia* is *Koninck*, waar op *Adonia* sijn herte verhie, en dede *Wagenen* en *Paarden* en *Gast-malen* bereyden, *1 Reg.* 1. en sprack ick sal *Koninck* zijn in eeuwigheyt, *Esa.* 47, 8. *Apoc.* 18, 7. daar-en-booven nu ben ick voor de oudsten des volcks ge-eert, *1 Sam.* 15, 30. ja door mijn *Koninck*, een uyt de kinderen sijns volcks is mijn leet gewroocken, aen en in dat verachte viese volck, dat my benoude, en hem dicht tegen my over legerde, om al mijn groenigheyt en vet op te lecken, &c. *Num.* 22, *Doct. Marees* was de man, een uyt duysenden, seer dienstigh voor dese, want hy is geacht by alle ruyme menschen, die het breede padt kiesen, is yemants *Conscientie* te nauw, hy kanse rekenen. 2 Ja een geslagen bitteren *Vyandt* van dien dubbeld' *Eerw.* onwanckelbare *Voet*, en alle die op een goeden en rechten voet staan, en voortgaen, soo dat hy wel een oudman, versloeg om een wonde, en een *Jongelingh* om een buyl, *Genes.* 4, 23. en om een woordt schuldigh maackt aen *Crimen falsi*, *Esa.* 19, 21. 't was die man die tegen alle *Nederlantsche Kercken*: en *Synoden* aen, de *Lombardiens* dorste in 't ghelijck setten 't was die man die hadde geseyt, te staan op de uysterlike *Godtsaligheydt*, was de *Keers* het licht te benemen, en de neus te drucken datse bloede, &c. in sijn *Defensio pietatis* pag. 127. en 128. Invoegen: daar was voor dese *Heeren* geen vreesse van mis te gaen, hy soude wel een kansje tegen *Uytrecht* waghien, al was 't oock, voor een *Turck*, *Preadamit* of *Papist* gheweest, als hy maar *Uytrecht* in haar heeckelen, als veelsins ghebleeken is, om de kortheydt nu voor by magh gaan. 3 Als oock een oudt *Docter* of *Soldaat* die met woorden weet te sprecken, want hy heeft het langh gedaan. 4. Een *slaafachtigh* *staeerend* *Wereldts* mensch van de groote daar wat af magh, dat hier ghy in dit *Tractaat*, als hem voor quam de sake van de *Wijcksche Canonicken*, van gelijcke natuur, hoe laet hy haer verlegen, 't is of ghy de *Overpriesters* noch hoort tegen *Iudam*, wat gaat dit my aan, ghy geeft maer 12 gulden, daer de *Uytertsche Heeren* 100 gheven, u *Schaep* is mager, ghy hebt mijn oock geen beloften gedaen, &c. Dus vaart hy op *Lacu Lucrimo* wateren van gewin. 5 Maer boven al, hy was van ghelijcke waerdigheydt als de onverghelijckelike *Voetus*, oock *Prof. Theol.* dit kan de *Leser* selver hooren en sien, in zyn toe-eyghen-brief, hoe hy hier op snoft, laet nu de *Autheur* van de *Vruchtelooften Biddach* meer segghen, dat 'er niet een rechtschapen keemel voor haar gheschreven heeft, men sal hem de mond

mondt haast snoeyen, nu is 't gelijk tegen ghelijck, *Groeninghen* teghen *Uy-
 trecht*, *Manasse* tegen *Ephraim*. Nu is *Machiavels* haer meesters raadt te pas
 gebrocht, *si vis imperare divide*, wilje regheeren deelt, schift. Hier lagh de
 knoop, want anders hadden dese Heeren so noest en veer met fulcken grooten
 arbeydt, kosten en gevaar van de zee niet behoeven te loopen, of te reysen,
 't was hier 't *Uytrecht*, met minder loon en arbeydt, nochtans van
 meerder colour, en schijn wel te koop of te krijgen, ja 't was alree veel bon-
 diger en geleerder, en in minder koop, van *Schoockius* ghedaan, en andere.
 Maar wat geeft dit veer reysen, en de veranderinge haars weghs, gelijk van
Egypten, soo oock van *Affur* zyn sy beschaamt ghemaect: t'onrecht in haar
 so men is te meer ontdeckt *Ierem. 2: 34. 36.* en 't is als met de *Vrouwe* er-
 ger geworden, *Mar. 5. 26.* geldt in 't water, pick in 't vier. Nu blijkt voor
 alle verstandige soo t'*Uytrecht* als elders ten vollen, *Mareste Biems* onmacht,
 ja dat hy die teghen wil en danck moeste seghenen, dien hy meende te vloec-
 ken, en dien hy woude verhogen, heeft hy vernedert, te vooren waren de
Canonicken t'*Uytrecht* in hoogher valuatie als de *Lombardijs*, nu door
Marees op een hoochte geset, te vooren meenden veele dat 'er andere *Gods-
 geleerde* veele in ghevoelen voor dese *Canonicken* waren *D. Marees* belijdt
 dat hy de eenichste *Micha* ten quaden is. Sijn Boeck wijst het oock uyt,
 want hy brengt niet een eenstemmende *Orthodoxe* Leeraar met ofte voor
 hem, ten waar abusivelick. 1 Te vooren was *D. Marees* by sommige losse
 quanten wat geacht, maar wat nu, elck sal met hem gecken, om dat hy teghen
 de gantsche *Christenheyt* vecht, 2 En wat wil of schijnt te seggen, en noch-
 tans niet seydt, of *Schoockius* zyn Buerman heeft het gheseydt, ja met veel
 meer order en kracht. 3 Wie sal dese man of leugenaer ghelooven, schoon
 hy swoer dat wit swart was, en duysent maal hem op zyn *Conscientie* of
Doodt-bedde beriep, daar elck zyn onwaarheydt en leugens kan voelen en
 sien. Want 1 op de *Titel* van zyn Boeck, daar nochtans de *Synodus*, gelijk
 hy oock wel weet, van dese *Uyterische* *Canonicken* die doen noch niet waa-
 ren, noyt gedroomt heeft, &c. 2 Hy schrijft in liefde sonder twistachtig-
 heydt, of personeele bitterheydt, &c. seydt hy, en daarom verwijt hy de *E.
 Adviseurs* dat se al te bitteren galligen stijl houden in dese saacke, dat de vry-
 heyt van propheteren plaats heeft, &c. En nochtans als in een adem, ja in 't
 begin van zyn Boeck doet hy niet dan liegen, lasteren, schelden, bitterhe-
 den, liefdeloose misduydingen, en veroordeelinghe, loose verdrayinghen,
 &c. uytbraacken, ja soo voort, 't gantsche Boeck door, dat met bittere *per-
 sonalia* doorspeckt is, onder veele zyn dit de voornaamste, als dat de *E. Ad-
 viseurs*, en *Uyterische* *Predicanten* souden zyn wreede, straffe, boose, geltgicrige
menschen, sonder natuurlijke liefde, &c. 2 *Tim. 3. 3. Dommekrachten*, ydele lof-
 soeckers, hebbende liever de eere der menschen, dan de eere Gods, die andere lasten
 opleggen, maar selver de vinger niet aan roeren: *Iudassen* die morren over 't verlies
 der *Salve*, &c. Daarom vergelijckt hy se by *Bever-jagers*, *Katten*, &c. *schadu-
 vechters*, redenloose dieren, menschelicke *Majesteyt* schenders, die gieren, jancken,
 raden, porren, arbeyden na schelmachtige fundamenteele meynedige veranderinghe
 en

en verbontbrekinge, &c. ja tergtse datse op die Voet, en daarom haar precijse heyligheyt meer dringen als andere, &c. pag. 5. tot 8. &c. is dit in liefde en waarheyt sonder personeele bitterheyt gheschreven, elck oordeele. Foey u dog Leugenaar, Lasteraar, oude verleyder, Godt sal u schelden, bewijs u boote snateringen, ja van allen een of ghy sult in eeuwigheyt voor een booswicht gaen. Wie sal desen Mensch nu voortaan gelooven, daer hy dus voor al de Werelt, als een *Lichtmis* ende weder-sprecker van hem selven wordt bevonden? Ick brenghe hier te pas de woorden van een van sijn maets, een contrari Adviseur, *quamquam error in ipso limine soleat esse argumentum mali ominis* &c. Ja wat heeft dese mensch sijn arme ziele verergert, en quaden toegebracht: hoe veele heeft hy'er als *Ieroboam*, en een Moeder der Hoereryen doen sondigen, en zyn ghebooden veel gemaackt, *Prov. 7, 26*. Want quam *Meros* in ongenade om een nalatinge. *Iud. 5, 23*. wat dan dese, die niet komt te hulpe des Heeren Helden; ja hem'er tegen set uyt boosheyt, en voor de quaatheden in den Lande: ja 't vyer op blaest, ontfonckt, dat de quade Kinderen van *Utrecht* te *Groeningen* elders of uyt quaatheyt, of uyt Kintfheydt, gestoockt, geboet, gekneedt hadden, *Ier. 7, 17, 18, 19*. In voegen, op dat dan *Marees*, noch niemant, u vervoere of verleyde, met opghe-maecte woorden om een koopmanschap met u te doen. *2 Pet. 2, 1, 2, 3*. So dat ghy niet dencken of seggen soud: Doct. *Marees* protesteert, dat hy in conscientie, sprack of schreef; Ja soo woude doen, in de ure des doods. *Antw.* Je meugt op zyn woorden niet staan? reden, 1 Om dat hy nu boven is bevonden, een leugenaar en tegenspreker, van hem selven: *Ergo* een leugenaar gelooft niet al sprack hy de waarheyt, hier gelt Christi Leer, die in mindere of in 't kleyne ontrou is, wie sal hem in meerdere vertrouwen, *Luc. 16, 10*. *D. Marees*, is nu bevonden ontrou, in mindere; *Ergo*. 2 Ons herte is so wel bedriegelick in de ure des doods, als in ons leven: Ja dan aldermeest, genomen hy sprack dus in de ure des doods, vertrouwt hem niet. 3 De Ouden hebben na waarheyt geleert, dat de boose, en de duyvelen oock haar *Martelaren*, en belyders hebben, gelijk veelsins, ten allen tyden is ghebleecken. 4 Wy moeten op gheen menschen leunen op verbeurte van *vervolckinghe*, *Ier. 17, 5*. 5 Wy moeten ons selven ondersoecken en bekennen, *2 Cor. 13, 5*. of 't betamelick is, *1 Cor. 11, 14*. En andere op zyn *paaps* geen *Meeesters* van onse *Conscientien* laten, elck sal zyn eygen oordeel dragen. Hier patt, in een goeden sin *sexaginta Consiliari si fuerunt tibi, tamen consilium, anime tue ne desideras*, hoe wel ghy 60 Raatsmannen hadt verlaat nochtans den raat uwer zie'en niet. 6 Tegen sulcke als *Marees*, of dese ftijl, zyn wy wel troulick geleert, en gewaarschout, om op ons hoede te zyn, en sulcks geensins tegelooven, *2 Pet. 2, 1, 2, 3*. *Matth. 24, 23*. *Ezech. 20, 18, 19*. Want anders de grootste *Ketter-verleyder*, en booswicht sal hem nu en dan, ja ghemeenelick op zyn Conscientie beroepen: fiet in *Bileam*, *Num. 22, 18*. En den ouden Propheet, *1 Reg. 13, 13, 18*. NB. Doct. *Marees* beroept hem oock op zyn outheydt, dese dede oock soo, de Paapen doen 't noch, &c. 7 Genomen *D. Marees* hadde na zyn Conscientie en beste meeninge gesproocken, hoe wel ick niet geloof,

geloof, en daarom oock dit aengaande, niet met hem begeert te sterven: soo seggen wy, dat hy als een oudt, dwalende, qualick geïnformeert Doct. gescreven heeft: 't welck wy in dit Boeckjen soo klaar als de Son toonen, en blyven daarom liever met den *Ionger Man*, of *Mannen Gods* staan in de last des Heeren, by den *Ouden voet*, *1 Regum 13*.

Over dese trouhartige verweeringe, en waarichouwinge word ick van *D. Mar.* gescholden, in zy boeck voor de Canuncken, den tweeden Druck vermeerdert, met een Antwoort tegen mijn overtuygden Canunck, voor een openbaren veninigen, van den Duyvel, geheurden lasteraar, sot, dronckaart, toeback-drincker, &c. en ick weet niet wat, ô *Mar.* bent ghy daerom gheheurt, om my en de vroomen te schelden en te beliegen, dat ambacht kunnen u heurders meesterlick ut *Psal. 12. 5.* te meer se konden tot sulcks veel beter koop een Boeren jongen gehuert hebben, of hadden se maar haar Dogghen of winden aenghitst, die haar meesters, dit Kercke goet, troulijck helpen, verteeren, 't waer noch beeter koop gheweest behalven, ghy komt te laet, u Schoock, waer heen ghy de leeser wijst, en veldt-huysen hadden 't al gedaen, oock ist my weynigh van u en desen soo geoordeelt te worden *1 Cor. 4. 3.* myn Conscientie is my meerder, ick hou my dit niet vreemt *1 Pet. 4. 12.* want 't gingh myn Heer, en sijn beste dienaaren oock soo *Mar. 3. 21. Ios. 7. 15. Actor. 17. 18 en 26. 24.* was dat aen den groenen houte, wat dan aen den dorren *Luc. 23. 31.* invoegen ick dancke myn God: dien ick diene in den geest *Rom. 1.* dat ick dwaes wijs ben om der wyfen dwaal heyt te beschaemen: op dat beyde syn raet en mogen 't openbaer worde *1 Cor. 1. 21. 25. 27. 2 Cor. 4. 7. en 12. 10.* ick raede u wort dwaes, op dat ghy wijs moogen syn *1 Cor. 3. 18. 19.* ja hoe ick dwaeser en swacker ben te meer blyckt u schande en onmacht, invoegen dringt dit niet of ghy opent u eygen schande, om dan, niet als ghy: een dwaas, en lasteraar, of heurling, te zyn, soo sal ick u niet, op alle *personalia verkeertheden*, in u groote *averechtse* voorreden, van alle kanten t' samen geraapt antwoorden, maar alleen op sommige: die eenighsins schynen op onse handelingen te sien. *1* Verbergen van myn naem geeft niet, want men moet niet sien: *à quo sed, quid dicitur*, van wien, maer: water geseydt wort de saecken zyn van u voorgestelt: ick hebbe maar beantwoordt, hadde ick tegen u, en de Kanuncken wat verdicht, sonder, ja tegen waarheydt, of dat ontdeckt, dat konde, en moeste, verborgen blyven, 't sou wat lycken, maar nu isser niet geseyt of 't is de klare waarheydt die van de: *E. Voetus* oock soo ja al veel ronder is geseydt, en niet langer moeste verborgen, blyven, sou ick daarom een lasteraer: en pasquilleerde; of myn Boeken een pasquil wesen, om dat'er: myn naem niet voorstaat, seg my, is: dan Pauli brief: tot den Hebreen en *D. Tecmani* Boek; onlangh uytgegaan; oock sulcks niet, haelt hier op advys van u volck, te meer de Kanuncken, seggen datse myn naem uyt de letters, wel spelden kunnen, waarom stroyen se dan uyt, dat'er 300 Guldens op my staet, daerbeneeven, is de maet uwer sonde, noch niet volgenoech, hebt ghy lust, aen myn naem set voet, by stick, argument by argument; reden; by reden; en laet alle *personalia* en lasteringe na, ick seg u toe, dat ick 'er de naeste, keer

* *

myu

mijn naam:voor setten sal,aangaande die *Celeber vir nemp.de E.Voetius*,die gy al eerende en groetende onteert,als de Ioden I.Christi en lachende pomiert, of bijt,op zyn *Italiaans* of *Crocedils* ghy vertoont; u met *Schoock*, een boos mensch; daar in te zyn,want na u eygen hert,en gedoen; meet ghy ook 't hert en de daden;des naaften, om dat ghy tegen u *protestaten* van trouwe liefde &c. ordinaar doet, en dit, en uwe meeste; vuyle schriften, *instin-
Et aliorum* schreeft, daarom meent ghy, dat ick, en onder oock soo doen, ick verklare noch, in alle oprechtigheydt; dat ick noch Voetii noch yemants, raat, of hulpe, voor of in 't ichryven, noch begheert noch versocht, veel min gehadt hebbe, te meer, ick hadde, oock gheen *occafie*, want ghy schreeft, u *Boeck*, binnen de 3 Maenden, na u seggen ick 't inyne: sonder roem, binnen 3 daegen, want Dinges-daags laat: middag, kreeg ick 't uwen, in handen, en des vrydags, was 't mijne als 't noch is sonder dat ick in die 3 dagen, buyten deur was noch geen mensche, die my hier, in dienen konde noch sagh noch sprack: te meer om dat ick in 't leesen eerst: voor- nam, u blauwe, en *frivole* dingen te weerleggen, in voegen ick raade u, en alle die hier, in geloogen, en soo gefondicht hebben, hout op eer u sonden en schanden grooter worden.

2. Of dit de stijl is van dese *Celeber vir* om de zyne, onder de hant tot sulcken krijg aan te htsen: by andere weet ick niet, immers ick geloof niet my aangaande: is nu gefeyt, met eer, van dese inestimabilen Man 't licht van onse eeuw, om een slaaf of bengel van hem te zyn, ick achte hem, voor so veel, niet een boon, ick staa Godt danck op myn eygen beenen, heb ick hem voor myn meester gekent, in *tanum*, ken ick hem niet 2 Cor. 5. 16. en dus sullen zyn beste, en meeste discipulen spreken, die nu dit aangaande dus gehekel, en voor *Votiaanen* over al uytgekreeten worden: Ia ick ben seecker, dat hy 't oock, niet begeeren sou, te meer genomen, niet toegestaan, soude hy ons ten goeden niet mogen vermanen, en niet soo wel ten goeden, mogen yveren, als ghy met d'uwten boosen, ja weet ghy oock niet, dat ghy midts hem alles toeschryvende, in plaets van 't onteeren, eert, want, kan hy alles, soo doen, soo moet hy wel een wonderlick, gau; en neerstig man wesen, te meer opent ghy een deure voor de Jesuiten, en andere, die u rans morgens; eens wacker onder dat pretext, souden kunnen heeckelen; 't was dan genoeg te seggen 't is tegen my, ergo Voety; hant, of werck, want ghy segt booslick, ja Godtlooslick, dat ghy 't al sijn E. wreeken wilt en de zyne wat tegen u geschreeven wort wie hoorde oyt erger, leert ghy een ander, en u selven, niet, sal een Christen, en sulcken Christen, van wreeken sprecken, en in sulcken lossen, ja boose wyse, leert eerst het Christen A.B.C. Rom. 12. 19. in voegen hier blyckt dan genoeg myn ja, of waarhey, T. W. dat u herte of penne een bittere galle; en 't samen knoopinghe; van ongerechtig- heyt is, en dat ghy noch part; noch deel, hebt, aen uwe losse ontschuldige Acto. 8. 21. segghende dat ghy niet uyt haat, maar in liefde, teghen hem schrift, is dat liefde, al het quaet hem booslyck, toe te schuyven, en al zyn goet, goede oogemercken, gesonde, woorden, Heerlycke, onbesprooken, goede daaden, in quaat en galle, te verkeerem, O Judas kussen, hoe behaag- lyck

lyck, u boeck is opgenomen, by de verftandige Canuncken fwyg: daar vry van ftill, dat *Placitum* is al door de mant, ghedropen, wanneerfe onder mal-kanderen: murmureerden, en de eene dit en d'ander dat feyde *Iob. 7. 12. Acto. 21. 34.* dus riepense oock en noch d'eene feyde *D. Marees* heeft de faack: voldaan, d'ander hy heeft, niet, foo dat de forger eyndelyk, met een punt van een deegen voor fijn forge, en Groninger: reys: wierde bedanckt:

3 Oock fprecke: ick noch te hart, noch te; ongefouten noch haetelyk: noch wordenvan een vreemden gheeft, defe fondaers; zyn gheen fwacke maar verharde; onbefchaemde fondaren, de sonden ongefouten, ick fprecke net foo; als als de *H.* geeft in fijn woort my geleert heeft; in ghelyke fa-ken; tegen gelyke; perfoonen; *Tit. 1. 12. 13.* nu dat de Canuncken; defe *Cretenien*; foo gelyck zyn; alft eene ey't ander blyckt voor al de weerelt; *Theol. adv. pag. 86. 90. 92.* invoegen niemant ergere hem dan, in de ma-niere van voorftellen, ick weete met, wien ick fprecke; en te doen hebbe.

4 Ick, noch wy veroordeelen niemant voor den tydt *1 Cor. 4. 5.* want, defe zyn alree by haer felven veroordeel, *Tit. 3. 11.* en ghy veroordeelt u; felven want u seggen, *Continet protestationem Contra factum*: u daaden over-tuygen, u hert, of mont, want ghy fecht; dat ghy in liefde fchreeft; met waarheyt sonder bitterheyt, en ghy vertoont niet als onwaarheyt in bitter-heyt, fulcks dat ghy niet machtich bent, van al u seggen, of liegen, lafte-ren, een dingh met de minfte fchyn, waar te maaken, *ut supra*, getoont is, en nu sonder nader bewys van u druypfteertende voorby gegaen te meer indien ick u veroordele; midts feggende; dat ghy teghen u ghewis; en de waarheyt fchrijft, 't eene heb ick getoont, nu noch; klaarder als voren, 't ander is myn gevoelen, op goet fundament, iff u hardt, denck dat u oor-deel, tegen foo veel *Uterfse* leeraren, na 't getal, meerder is; foo oock te harder is, want ghy segt; al watfe doen; doense, niet alleen, sonder ja tegen waarheyt, en daar by met een boos, en fchendich veroordeelt herte pag. 3. 4. 24. 2 druck, of belg. 5. tot 8. 57. 59. 85. etc. u verlegen exempelen, om door 't quade, van andere, 't quade te styven; en 't goede te verdon-keren geeft niets, want u getuygen zyn partyen nu party; kan niet getuygen.

2 Exempelen maecken gheen reghels.

3. Aangaande die twee genoemde Predicanten 't geeft oock niet, al had-den fe *Confcientien* als *Muncks-mouwen*, ja fo wijt als *Marees*: 't eene zyn maar praatjes en raatfeltjes, belangende *D. Knijf*, die man, is by zyn taal en naam, wel bekend, fteeck defe *Knyf*, vry in de fchee, eer fe roeft, wat volght hier anders uyt, als dat 'er een *Knyf* of *Predicant* is, die ghevoelt: dat men defe *Canunckeryen* dus mag verkoopen, dit maackt de faack niet goet, foo weynigh als of men feyde, in *Chrifti fchool*, of de eerfte *Apostel Kercke*, en noch heden in onse, was een verrader-verkooper van zyn meester, een gie-rigaart, een *Demas* een weerlitling en vele buyk-dienaren *Phil. 2. en 3* foo in d'onse noch: Ergo gierigheydt, wereltsheyt, hoerery, overspel, droncken-fchap, &c. zyn in *Confcientie* geoorloft, 2 't mochte *D. Knijf* foo wel aan-ftaan, hy soude fo voorbarigh niet wesen, om de e kraam te verkoopen, selfs door voorspraack van fulcke, die in dese faaken, anders gevoelen, 3 *ex con-*

** 2

trario

trario D. Cor., van der *Lingen*, in zyn leven getrou, onbesproocken Predicant tot Uytrecht, als hem gelijcke *Casus* als *D. Knijf* hier voor quam: heeft het geweygert, en 't gedoen als onwettich verworpen: staa je my, nu wel toe, mitschaders de Canuncken: ergo de besittinge der Canunckeryen zyn daarom, in Conscientie ongeoorlooft, 't blijkt neen, ergo; wy oock niet, het tegendeel, want een bontekray maackt geen winter.

4. 't Exempel van dien *Wel-Edelen*, en recht vroomen *Heer*; de *Heer* van der *Holck*: is een rechte *Urias*-brief en moort-priem; voor alle zyn t'onrechte, en moetwillige haaters, en afterklappers, in desen, om dat zyn Ed. afwijckt en niet mede wil loopen tot haare uytgietinge, maar geleert heeft, goet te doen, en zyn handen te wassen *Esa.* 1.16.17.18. daarom is hy haar ten roof *Esa.* 59. 15. en 't subject van lasteringe *1 Pet.* 4.4. of tijtkortinghe, en hier dus, met een *Judas*-groet ten toon geset.

Antw. 1 't Is als d'andere een *specialis Casus* dat tot de saack niet doet, 2 Zyn E. heeft restitutie gedaan en dit onder 't zyne niet ingelomten, maar aan den armen gegeven, segghen dese lasteraars, nu neen, als se doen maar dat zyn E. het onder den armen, of in den darrem gesteken heeft, om met haar eygen woorden te spreken, hoe geck, hy sou 6000 guld. aan den armen geven, dat zyn woorden, 't moet blijcken, zyn E. is so *Credibel*, ja meer: dan zyn onbeschaamde, redenloose party; 3 Te meer de *Soon*, kan de misdaat des *Vaders* niet dragen *Ezech.* 18. 20. 4 weten dese niet hoe dat zyn E. hier in te prijsen is, en beter doet, dan die hem lasteren: en buyten twijffel, so dese niet ophouden, haar in geene dage, tot een overtuyinge wesen sal, want zy Ed. volchde niet de verdorven wech des *Vaders*, volgens *Gods* last, *Ezech.* 20. 18. daar dese zyn vinnichste lasteraars, opvolgen de weggen van de tegenwoordighe boose werelt, *Eph.* 2. 2. 3. met verachtinghe van dergoede *Ouderen* exempelen en redenen, die haar toonden, en seyden, dat se noch door koopinge of yets anders, de handen mosten slaan aan dit *Paapen*-goet: dat se nu noch daar-en-boven so graatich insloeken.

Mar.
exept.

"Pag. 10. Hy begint my strax valslick aan te klagen van *Crimen lese Majestatis*, na de stijl van alle quaataardige als *1 Reg.* 21. 10. *Luc.* 23. 5. *Aet.* 11. 13. en elders meer te sien is. T. W. dat ick het eerste lidt onteere, "midts haar niet hooger schattende, als de verrotheyt in d'appel, en een *malum necessarium*, noodich quaat in de *Republ.* &c.

Antw. Was de beschuldighe waar, 't sou wat schijnen maar nu isse niet waar: want ick segge niet assertive maar alleenlick dat ick dit, noch ondersoecken noch bedisputeeren wil, wat hier van is, of wat andere hier van oordeelen, also 'er ons niet in *tantum* voor so veel aangelegen is hoe se dit zyn, en of het *Sticht* door 3 of 6, of meer leden gheregheert wort, wy laten dat voor andere, invoegen, *conditio nihil ponit*, ergo *incedit in foviam quam fecit* hy valt in de kuyl dien hy voor my gegraven hadde, dus keert de vloeck, in zyn eygen hoek, hier hanght *Haman*, aan de *Galg* voor my gemaakt, *Esh.* 7. 10. Uyt desen allen kan yeder klaarlik sien dat, *D. Mar.* rijck, *cum suis* gelijk her rijcke der duysternisse voorneemelick bestaat, op dese 5 *pylaaren*, 1 boose snateringe *Genes.* 3. 1. *Iob.* 1. 9. 3. *Ioh.* v. 10. de *Peerde*-vlieggen ghelijck, die by priemen steken, in de dreck leven, want altijt en over al, maacken

ken se 't goede, en de goede verdacht, van bedroch en arch-waan, dat se God, niet; maar haar selven soecken, 2 Valse leugens *Genes. 3. 4. Act. 6. 9. 10. 12. Pro. 19. 28.* want in *D. Mar.* gantsche boeck is *hypothetice* in dese toepassing, niet een *factum, sententie, exempel* waarachtich, maar gelijk hy door zyn overbrievers, met windt, bedroch, leughens gepaeyt, en ghevoet wort, soo paayt en voet hy se wederom die bedrogen willen zyn door gelijcke stof, so dat hy in desen seggen mach: als eens een paapse Casse-boef: wanneer hy voor 't Volck leeren soude: *mundus vult decipi, & propterea: sum ego hic*, de werelt wil bedrogen zyn, daarom ben ick hier afgehuert, hoe bedriecht hy de blinde werelt wanneer hy 'er wijs maackt, ghelijck hy ons oock geeren doen soude, dat de 5 *Capittelen* 't eerste lidt zyn, even of wy noch een Pausdom hadden, by gevolg, dat hy daarom; ten verfoek; van 't eerste lidt, zyn boek uytgaf, daar alleen maar sommige Canuncken hem verfochten: o *Mar.* dit is immers te slecht, sommige Canuncken, ja alle 5 *Capittelen* t'samen syn 't eerste lidt niet, so weynich als de *Burghery*, de *Vroetschap*, is schoon se daar uyt ghekosen wort: leert eerst beter verstaan, de gronden deser Regeringhe want 't jammert my, gy maakt u ten spot, by alle verstandige *Regenten* en *Politijcken*.

3. Vleyende woorden en beloften hoe vleyt: en smeerschoent hy over al, by de groote met zyn *Dedicatien* of *Bedelbrieven* en pretensie van *Religie*, liefde, eendracht, stichtinge, hoe wel 't hem onlangs by de *Staaten Generaal* ontschoten is, hoe 't hem spijt kan elck dencken, wanneer hy niet alleen, niets kreech, daar *D. Spiliardus*, voor zyn vermeerde *Schadt-boeck*, kort daar na 200. *Guld.* in vereeringe kreech, daar krijcht dese goede man een graau, schueringh, *Censure*. Wat beloven dese *Capittelaren* al gouen bergen *à manu à lingua, ab obsequio pag. 115.* die slechts wil neer vallen, en *large conscientie* speelen: ut *Genes. 3. 5. Num. 22. Matth. 4. 9. en 28. 12.* 't aare woort is, men sal dat; of soo veel, voor je, soon, of kinderen geven.

4 Boose exempels *Iud. 9. 48. 49. Sam. 8. 5. Prov. 29. 12. Ephes. 2. 2.* 't is te verwonderen hoe dese ons over al, als de paapen en haer aenhangh, midtsgaders de boose *Joden* en *marcktboeven*; *Jesus Christus*, en de *Apostel* uytroepen, en verdacht maecken, voor *novatores* nieuwelingen, *Marc. 1. 27. Act. 17. 18.* en vast staan blijven: Ia een kalver-feeft houden, op den ouden suerdeessem der quaathey, en der booshey, tegen *1 Cor. 5. 8.* als of se niet wisten, dat het al nieu moet zyn *2 Cor. 5. 17. Apoc. 21. 5. 1 Cor. 5. 8.* als oock, dat de waarhey niet op exempels of de mode, noch de buyk, maar dat d'exempels, op de waarhey moeten staan; *Eph. 4. 14.* of willen dese als de *Paapen* de waarhey of de *H. Schrift* tot een weerhaan: wassen neuse, en leeft na yeders voeten maken, te meer kan een anders quaat haar quaat schoon maken, of is *D. Mar.* vergeten dat exempels niet geven, na zyn seggen, ja veel eer 't goede verdacht maken pag. 146. 2 druck.

5. Stoute harde bedreygende woorden *Ioh. 9. 22. Act. 4. 17. 21. en 5. 40. Iud. v. 15.* hoe desen grooten *Goliat* 't volck des Heeren hoont, tart, en 't *Mesien* uythangt en sy: met of in hem, als de trotsse *Engelsen* haare boenders, wanneer se op onse kusten lagen, om de zee te boenen: *Arn. Mont. Beroerde zee* pa. 221. en wanneer wy in wijse van ontkenninge of verweeringe, in de naam en kraft des Heeren haar quaat toonen, of niet toestaan, men drijcht,

ja geeft ons ten roof 1 Sam. 17. 44. en verciert alle boose dingen tegen ons : hy sy wie hy sy, schuldich of onschuldich: een of veel, gemeen of besonder, Predicant of Professo: Kercke of Kerckenraat, Accademy of Synodus, want het scheelt dese woutezels niet, hare handen en pennen staan tegen alle godsalige, en godsaligheden, Gen. 16. 12. 2 Thes. 2. 4. tot een proefjen: mont het wel, wy hebben meer om niet alleen te spreken: hoe heeft men 't landt door gekrayt: ja doen daveren, dat de *D. Voetius* met zyn E. Soon, waren de stokebranden, en die her lant in roere stelden 1 Reg. 18. 17. Act. 24. 5. door haar schrijven, en wrijven besonder van die boose twist-schriften tussen haar E. E. D. M. gewisselt, op dat de verstandige, en leerfame selver oordeelen, de E. Gedep. des E. Synodi van Uytrecht: seggen in hare missive gefonden aan de Gedepu. des E. Synodi Groning. in dato den 13. Mey 1657. Eerw. Godsa. &c. Heeren en Bro. in Christo: Beyde u E. brieven van den 23. Sep. 1656. en den 19. Mart. 1657. zyn tot Uytrecht gekomen in handen D. Tecm. &c. hier inne vinden wy verscheyden dingen, die onse Antwoorde hoochnodich vereysen, te meer na dien 't de Heeren Prof. Sam. Mar. D. P. Voet. gelieft door den druck gemeen te maken sekere *Pr. ad Lect.* dese gestelt voor het Boeck genaamt *Pr. Phil.* en geene voor een schrift geintituleert *Ampl. Consultif.* &c. beyde gemelte brieven loopen meest op dese 2. T. w. op 't stuk van Correspondentie tussen ons met, u E. Synodo: 't ander op de twist-schriften tussen de Heeren voornoemt het stuk van Corresp. wort by u E. niet afgeslagen maar *geexcuseert* als niet konnende &c. hier toe moeten wy en kunnen anders niet seggen: dan dat wy ons niet genoeg kunnen verwonderen over 't meeningvuldige; ja veel-jarige uytstellen van 't stuk der geoffereerde en so dickwils versochte Synodale Corresp. &c. te meer verwonderen wy ons, om dat wy altijd geoordeelt hebben gelijk wy noch doen: dat gemelte droevige verschillen en ongemacken daar uyt ontstaande &c. door geen nutter middel kunnen wech ghenomen en in eeuwighe stilswyghentheyte vergiffenisse, &c. ghebracht worden, &c. Ia al waarendr gheen andere redenen, als dese, &c. soo behoorden Politijcke; en Kerckelicke, &c. so tot Uytrecht als Gro. dese al lang omvat te hebben, etc. soo veer is het van daar dat men 't stuk van Corresp. behoorde uyt te stellen tot dat beyde de Synoden in Hollant, die dese questie soo directelyck, niet en raecten, over de onenigheyt en twist schriftten souden hebben gheresolveert als voorseyt is, ja wy verstaan behoudens haer respect, dat men de selve genoeg conformem, de resolutie des Synody, van Noort Hollant, gehouden tot Alckmaar 1656. Art. 34. in dit point geheelijck hadde kunnen ende behooren verby gegaen te hebben alsoo de respectieve Synoden van Uytrecht en Groningen onpartydig zynde, genoeg gequalificeert waaren, insonderheyt daar by komende de Autoriteyt van de Overheyt ter weer syen: om dese twisten weg te nemen etc. vertroosten ons des, dat wy voor God en zyn Gemeente, in alle oprechthigheyt kunnen verklaren dat het niet alleen in onse Proventie noyt en heeft ontbroocken noch aen de Ed. Mog. Heeren Staaten; noch aen de Jaarlykse Synoden maar oock dat wy daer hebben gedaen: wat doenlyck is: etc. so dat wy ons &c. durven beloven indien dese aengebodene Corresp. by die
van

van Groningen waare aenghenomen en gepractiseert, dat wy al over lange sou-
den gehadt hebben een gelukkig eynde van dese schandelyke twisten en, *D. Mar.*
soude geen oorsaecke gebat hebben de selve in voorsejde sijne prelatie ad lectorem te noe-
men met wat eer of schande laaten wy zyn *Conscientie bevolen: litem: 15. annorum.*
na desen seggen, U. E. belast te zyn van U. E. Synodo &c. om by Kercke van
Utrecht daar hene te arbeyden dat beyde Heeren G. en P. Voetius in hare schrif-
ten, of andere 't sy: *perse sive per alios*: D. M. niet en wilden vergen: 't geen zyn
E. eenige aenstoot geven soude: hier toe seggen wy van gantsfer herten dat wy wel
gewenst hadden: dat dese last nu geseyt, ons eerder gelyk behoorde &c. ware be-
kent gemaekt, en niet na verloop van 11 maenden, &c. schoon 't schryven siende
op desen last den tyt: van 6 maenden, &c. by U. E. staats Secretaris buyten: U. E.
kennisse versuymt is &c. soo en blyckt ons nochtans niet: hoe: en waar door,
dese 6 weken: verandert sijn in 6: maenden niet minder hadden wy ghewenst
dat by U. E. daar heene waare gearbeyt, by de Kercke van Utrecht selven &c.
en de E. E. A. Mag. onder welcke *Pa: & fil: Vo.* beyde staen als *menbra. Eccl. & Ac-*
cad &c. midts versekerende dat gelyke devoren: tot Gro. by D. Marees souden
ghedaan worden T. W. dat hy door zyn schryven: of andere: *sive perse sive per*
alios: D. D. G. en P. V. geen aenstoot soude geven, wat onheylen door dit ver-
suym of te laat schryven is veroorsaackt kan beeter gevoelt als geseydt worden
by die geene, die het nu te laet met ons beklagen want &c. oock zyn wy U. E.
voorgekomen met onsen brief van den 9 Decemb. 1656. waar op wy geen ant-
woort gesien voor den 6. April: 1657. aengaende dat wy in onse laetste Synodo
wel ernstlick gelast zyn, om uyt haer E. naem G. en P. Voetius so veel mooglik is te
beweegen tot een eeuwich stil swygen verstaet op het *Scriptum apologeticum. D.*
Marees daer beneven dat wy al rede onse devoor gedaen hebben, en niet sonder
gewenste vrucht: oock seght die selve onse missive dat van den Synodo ons in
last gegeven is om by gelegentheyt over dat subject aen: U. E. te schryven of te
verloecken ten eynde by D. Marees door alle mooglycke middelen soo veele ge-
effectueert werde dat zyn E. insgelycken door een eeuwich stilswyghen, voor een
ygelyck mochte vertoonen, zyne ongeveynsde afkeerigheyt van sulcke lasterly-
ke verschillen &c. voort seggen wy noch eens dat wy 't onse in alles, gedaen heb-
ben na waarheyt en geensins hebben geseyt in onse missive nog van den 9. Dec.
noch van den 25. Febr. dat wy van beyde Prof. G. en P. Voet, na wens verkregen
hadden het schrift D. Mar. niet te sullen beantwoorden met een schrift van gelijc-
ke natuur, maar alles met stilswijgen, over te sien, want dat wy seggen en is an-
ders niet, dan dat wy volgens onsen last; onse devoor ghedaan hebben, en niet
sonder gewenste vrucht, want de meyninge, van dese onse woorden, is alleenlijk
hoe wy by beyde de Heeren Prof. Voetius *pat. & fil.* het *scriptum Apolog. D. Mar.*
opgenomen wert als sprekende tot merckelijcke *lesie* van haar beyden, dit zyn
d'eygen woorden; van onsen brief ende dat wy over sulcks seer kleyne, of geen
vrucht van sulck, een aenspraeck ons konden inbeelden dat wy dit nochtans ge-
daen hebben met gewenste vrucht T. W. tot daer toe, niet dat sy absolutelyck,
souden belooft hebben, van niet of nimmermeer, te schryven, maar te swygen,
voor een geruymen tydt, midts niet haestlyck, te sijn in 't schryven, gelyck dan
de Heer G. Voetius tot dato, gelyk wy wel verskert zyn: oock niet de minste let-
ter

ter tegen. D. Marees op 't papier heeft gefet : Ja indien U. E. brieven onstydelyck ghefecht hadden, 't geen se nu te laet seggen, T. W. dat D. Marees gheen swaerigheydt heeft ghemaect, wy meenen wel te wecten, dat de schriften, D. P. Voet het licht noydt souden ghesien hebben, gelyck wy dan alleen, om die oorfaeck, in den onsen van den 9. Dec: soo ernstlyck. U. E. *rescriptie*, met den eersten versocht, en verwacht hadden en dienvolghens, soo komt'et ons nu soo gheheel vreemdt niet voor: na dat wy het humeur van dien man beginnen te kennen, 't geene u E. vorder seggen dat, D. P. Voet in zyn schrift verhaalt, dat D. *deputati* van tijt tot tijt *ad deput.* Gro. gheschreven hebben, om daar by D. Mar. uyt te wercken; 't geen hier alree gedaan was, aan de zyde van H. H. D. D. G. en P. Voetio, en dat noyt op soodanich haar schrijven eenich antwoord was gekomen, waarom zyn E. dit zyn schrift niet langer konde of mochte inhouden, laten wy geheelick staan tot zyn verantwoordinge, houdende het nochtans daar voor dat die selve, ten principaale sal bestaan, daar op, gelijk oock, waar is dat zyn E. by 't occasie uyt yemant onser verstaan hadde, dat na Gro. was geschreven, en hoe wel eenen ruymen tijt geleden, geen antwoord bekomen, soo dat wy oock voornemens waren, wederom te schrijven, &c. hier moeten wy ieggen en kunnen niet nalaten in alle oprechtigheyt te betuygen, dat wy niet de alderminste kennisse hebben gehad, van het uytgeven des boecks, D. P. Voet, &c. Vorders wil D. Marees of yemant anders, de Kanuncken voorstaen, gerufft stellen: laet hem niet tegen my; maer tegen het onwederleggelycke Theologische advys, werck beginnen, en in die *Order*, als de E. Voetius. bepaalt heeft, in sijn Voorreden: want ick hebbe niet buyten 't selve yets sakelicks gesproken, en wil men my aantasten, ick sal al weer op 't vaste en *Oude Woort*, en de selve voet voort-gaen, in myn verantwoordinghe: want daer in is stof ghenoech. De *Pagma* uyt *Maresii* Boeck, wyfen ten deele op het duytsche, ten deele op den 2 of laesten druk, voorts betuyge, ick noch voor den *Almachtigen*, die levendigen en dooden, oordeelen sal, en oock my, voorwien alle dingen naect en bloot zyn, oock myn gedachten, en besonder, bedryf: in en omtrent dit schryven, dat ick hebbe geschreven, *proprio motu*, door eygen drift, en aenporringe, sonder van yemant in de wereldt daer toe, *direct.* of *indirect.* in 't alderminste, beweeght of aen ghesterckt te zyn.

2 Buyten *personeele* haet. 3 Veel min, om daer door yemandt te vermindern, of te *quetfen*, in sijn eer of naem. 4 Sonder insicht van gewin, voor my of de myne, diens volgens roep ick alle Lesers, tot getuyge: dat ick onderbodigh sta, in dien 't de Heeren van den Lande behaagde, als de eerste nochtans geheel ongehouden, dies aengaende een *Acte*, te *subscriberen*, dat ick noch de myne, by myn weten, en leven, by desen staet, niet een *stuyver*, boven 't *Ordinaar Predikants Gagie* sullen genieten, en dus, geloof ick, sullen se alle doen, die nu beschuldigt worden, dat se, dese goederen voor haer soecken. 5 Uyt bloote, *pyre*, liefde tot mynen Heere *Iesus Christus*: Midtsgaders de *saligheyt*, en de bekeeringe, der geener, die door zyn *bloet gekoft* zyn: en nu jammerlycken door dese Kanonickeryen, in de sonden worden heen gesleept, als een Os ter slachtinge: en een *dwaes*, tot de Boeyen, en een vogel tot de strick, waer door haer sonder afftant van ongerechtigheyt gewisselyck *de pyle* des Levers sal doorschoeten worden, *Proverbiorum.* 7. 21. 23. ô Heere doet de afgedwaalde wederkeren. 2 *Corinth.* 2. ult.

Den

Den Raecten

CANONICK,

Vertoont

In het losse, onschriftmatig, troosteloos,

THEOLOGVS ADVVS

Doct. Sam. Maresii,

Ten versoek van de Nijterse Canonicken/
Op hem uytgegeven.

S men D. Marees op zijn versoek van woort tot woort soude involghen / ons Boeckjen soude een Babel worden / in de order : mitsgaders een groot en gantsch verdrietigh werck / als 't sijne : want behalven dat hy een ding dickwils seydt / gelijk van Pag. 8 tot 16. stelt hy 3 gronden voor de Canonicken : als de Unie van 1579. 2. 't Synodaal besluit van Middelb. 1581. 3 dat het eerste lidt voor eenwig om te regeren / by de Stichtse regeringe is aengenomen / etc. Van dese eygen dingen / gaet hy daar na de novo bzeet en wijt.

Soo stelt hy oock dingen byten den Casum, ons gheschil in 't minste niet rakende : onder veele dese / als dat beloost is / in de Unie 1579. En daer na meermaels / nu en dan / dat de Canonicken by hare rechten en bypheden souden blijven / en gemainteneert worden / etc. soo dat by gevolgh nu 't eerste lidt niet kan noch mach geabzogeert / noch afgeschafft worden / sonder de hoogste ontrouw meyn-eed / verbondtbzekinge / etc. Wat raect dit ons of onse questie : of dese regheren of tot de regeringhe komen / wettig of onwettig in tanto, voor soo veel / of oock in de regeringe zijn / Corruptivelijck : als de verrotheyt in een Appel : en soo gedult worden als een malum necessarium, noodig of dienstig quaadt. a / Pag. 10.

Soo stelt hy oock valsche presuppoosten / die noyt zijn bewesen : ja onbewijselich zijn / of die grondig wederlept zijn / abusive dingen maect hy tot regulen / etc.

Hoort om : op dat ick dan de Leser en D. Marees selver : die het soo drock /

H

drock /

drock heeft / na zijn seggen / met gheen woorden ophouden / noch been
 vooz vleesch verkoopen / of andere mans letteren / en arbeyt / vooz de
 mijne na Doct. Marefii styl.

Soo sal ick alleen sijn fundamenten ontfundamenten / of omkeeren /
 sijn gebou sal dan van selfs vallen : en voozt alle personalia / lasteringen
 en vuyligheden sal ick oberflaen / en my als Saul daer in doof houden /
 om geen schelden / met schelden te vergelden / na Christi exempel / 1 Pet. 2.
 hoe wel'er stof genoeg was om hem het sijne t'huys te brengen / 't geen
 hy ter quader trou van Uptrecht ontfangen heeft tot de saack.

D. Marees eerste Argum. pag. 18 tot 25. staat daar op / dat de Cano-
 niken / zijn voozt Goddelijcke en menschelike recht bonæ fidei possesso-
 res, gerust in haar gemoet / ten deser opfichte / etc. ergo

Antw. Ick keert om / die by hem selven wel weet / en verskert is / dat
 veel goet / ja wel het meeste der 5 Capittelen 't Uptrecht / waar van hy
 een lidt is / onwettig wozt beseten / en vermoest / etc.

Dese zijn / noch konnen niet zijn bon. fid. poss. maar veel van dese
 principaalste Canonicken weten en gelooven / dat'er veel goet in dese
 5 Capittelen dat onwettich wozt beseten / en vermoest : ja dus geloofst
 oock de Stichtse regheringhe : Theolog. adv. pag. 93. 144. 186. 187
 't tweede deel. Siet oock de Stadts vertoogh gedrukt 1655 daar inse-
 dickwils seggen dat dese goederen / tot den Godts-dienst gegeven zijn :
 N. B. soo dat'er de Godts-dienst / noch van en vooz moet onderhouden
 worden : Ergo / dese Canonicken zijn malæ fidei possessores, soo vooz 't
 Goddelicke / als het menschelike recht / oock by ghevolgh / van alle
 daar aen : klevende waerdicheden. pag. 40 : 2. deel.

Tot overmaet zijne bon. fid. poss. waarom dan soo traagh / om de
 Fundatien te exhiberen : ja soo sozhuuldig / om alle inkomesinghen / te
 doen sweeren datse dese Arcana geheymen niet mogen noch moeten ont-
 decken pag. 2. 73. 185 : etc. Of is Christi woort niet waer / Ioan. 3. 21.
 noch oock D. Marees seggen / in sijn vooz-reeden : de waarheyt seydt sijn
 E schaamt hem gheen dingh meer dan te schuylen : of is in haar oock
 waer / Ioan. 3. 19. 20 en Ephes. 5. 12.

2. Is oock niet een Quaker, Sociniaan, Preadamit, of een ander we-
 relts mens als Hof. 6. 1. Dan. 8. 25. etc. gerust in sijn gemoedt / of heb-
 ben den Engelschen raadt / de Staten van Hollandt, de Vroetschap van
 Uytrecht Ja Godt en Doct. Marefius selver / te onrecht teghen dese ghe-
 procedeert.

Op pag. 23. ja het volcht die mal. fid. poss. zijn vooz het Goddelicke
 recht / zijn oock vooz het menschelike recht onnutte balasten / quistgoede-
 ren / etc. hebbense niet getrouit alle drie / ten minsten een van des Duy-
 vels dochters : siet Theolog. adv. 't tweede deel / pag. 105.

Hier past dan non bene vivitur, ubi non bene creditur, & orthodoxe senti-
 tur: daer wozt niet wel geleest / waer niet wel geloofst / noch geboelt wozt.

1. Ili

" 1. Ik segge van veele Canuncken / die hare Canunckerpen / teghen
 " haar geweeten besitten ergo in mijn argu / is dimidium plus toto meer
 " int deel / alst geheel : want veele sijn niet alle / en hy gelooft niet dat dit
 " in alle waar is / 2. Wanneer de staaten / Geenerael , of van 't Sticht
 " of d'Uytrechtse vroetschap , in d'aangetekende pagina / spreken van
 " geestlijk goet / so kunnen se wel andere goederen buyten dese 5 Capit-
 " telen verstaen dese gelijcke : 3. Schoon dese Staten , of Heeren 't soo
 " verstanden / dat'er wel eenighe van dese goederen konden tot onsen
 " Godsdiens gepast worden : dat dan noch niet volgt / dat dese daarom
 " mal. fid. poss. sijn : 4. de Canuncken sijn ongehouden haaren gront
 " brieven te toonen alsoo sy selfs de hoogste staat of macht presenteeren /
 " 5. alle Collegien / hebben haar arcana, geheymen die elck lidt secre-
 " teeren moet. 6 hy onderschepdt tussen dwalinghe in de leer of in de
 " seden.

De Mar.
 exp.
 Pag. 14.
 15: 16.

Antw. By veele / verstaen ik hare hoofden / voornaemste / die na Mar-
 taal in de regeringe dese alle presenteeren / met deese of geene / die'er door
 een kotdrager / of maakelaar aen gekoppelt sijn ergo pars pro toto , een
 deel voort geheel : en soo dese na haar macht / en kennisse / haare Con-
 scientien quijten / dese 140 die men als Simon by u wat groots sijn sul-
 len haast een groote niet sijn : en hoofdeloos / op de bergen omswerben
 en soo upt dese dwalinge / tot hare heere komen 1 Reg. 22. 17. soo dat /
 het dispuyt / haast upt wesen sal / 2. ghy speelt te bedriyger : seg ick /
 dat een saake anders goet / in hem selven / daerom quaat wordt om dat
 se andere misbryucken / wie is soo dwaas / of soude daarom de wijn /
 quaat wesen / om datse ordinaar van dese Capittelaren : soo schandig
 misbryuckt wort / o neen / ergo wy disputeeren / niet de modo , of abusu,
 maar van de saake self / C. w. of een weerelts mens sonder beroep /
 of dienst dit kercken goet dus magh verproncken versineeren / ja schoon
 sijn Conscientie seyt neen / of hy dan noch evenwel / voor een goet Chri-
 sten / of bon. fid. poss. moet geschadt worden.

Het 2 / verdient meer lachens / als antwoordt de E. Vroetschap seg-
 gen wy insinueren de 5 Capitelen binnen dese stadt etc. wy sijn die / er-
 go 't is geen posse, maar een esse : want wy disputeeren niet de eo quod
 possit fieri : sed de eo quod necessario faciendum sit.

Op 't 3 / neen / niet daarom / om dat een ander sonder grondt
 quaalijck van ons goetdoen oordeelt / is onse goetdoen / quaat
 doen / maer als wy oock nebens andere / ghesonde ghevoelens / ons
 selven / door ons selven / met veroordeelt Tit. 3. 11. als dese voornaem-
 ste / die in een oordeel staen / met die boven geseyde Heeren / dan volgt
 dat se mali. fid. poss. sijn opt' ick segge se sijn gehoude haare archive te to-
 nen om dat het een punt van Conscientie is / wy bewijsen / en seggen /
 datse achaniten etc. sijn sy seggen / wy doen haer ongelyck / dit moet in-
 blycken / door een derde / of Salomons swaert / hebben wy ongelyck /

soo sijn wy seker boose schantblecken / maar soo neen / wat boose wick-
ters sijn sy dan daarse goet-weeten te doen / onse Conscientien gerust te
maken / en alle droevighe ergernissen voor te komen doo 't toonen van
weynige brieven / en niet willen doen Jacob. 4 / 17. 2. dit bewijst haar
guaat gemoet alsoo se haar meer / met macht / als reden behelpen en de
dussternisse voort licht kieser Joh. 3. 20. 21. 3. sijn se Heeren / dat is
voor soo veel / in de Kerke / sijnt maar leden / se toonen dan haare wet-
tigheyt / aan haare moeder Gal. 4. 29: of haare broederen / haare mede
regeerders / inboegen dit is een boose reden / of antwoort siet Jer. 2. 31.
2 Chron. 25 16. want de waarheyt segge schaamt hem 't licht: niet / te
meer om dat in dese exhibitie geen schaa / of oneer / maer eer en voordeel
is / want wy presentieren / so veer wy haar / na haar seggen doo 't be-
kent maaken / van dese kerckrobery onteert hebben / dat wijse soo veer:
met schultbekenninge wederom willen eeren / wanneer se ons anders to-
nen / op 't 5 't is waar / alle Collegien hebben haare arcana geheymen /
tot behoudinge en voortplantinge / van de burgerstaat / maer niet / als
dese tot verdervinge / van de staar: zielen; en 't rijke Christi / en behou-
dinghe: Ja aanwas van 't rijke der dussternisse te meer 't sijn gheen
arcana of dubia: maer een openbare tastelijke Kerckrobery / die men
sonder omgraven in de soomen van dese Proventie kan sien en binden /
Jer. 2. 34 siet Theol. adv. pag. 142. 284.

Op 't 6 wat doet u distinctie tussen dwaalinghe in leer of leven is de
cene niet soo wel verdoemlijck als d'ander / weet ghy 't niet siet Rom.
8: 1, 2-

Phil. 3: 18: 19. 2 Pet. 2. 1. 2. 19. 20, 21. sed ita saltatur extra Chorum,
dus danst men byten Gods woort.

Hoort om / om tot overmaat / 't los gebou van dit Capittel te toonen /
al u seggen bestaat in dit argument / 't gheen gheoorloost is in foro soli
naat aartse recht / het selve is oock in foro poli nat Hemelse gheoorloost /
maar dese Canuncker sijn sijn gheoorloost na 't aartse: ergo oock na 't
Hemelse.

Antw. 't Is beyde vals en lombarts ad nauseam tot walghens toe
wederlept / hier van op sijn plaats.

Doct. Mar. tweede Argum. pag. 25. tot 45.

Dit is de hoeksteen / de naaldt daar 't Compas op draept / de pylaar
daar al 't gebou op rust.

Daarom sal ick met Simson oock dese pylaar omrucken / Iud. 16. 26.
en daar mede is al Marelli werck en gebouw verbodt.

1. Op Ierem. 7. 8. Antw. Ja wel sekerlick roeme dese op valsche
woorden / het blijkt boven: 't sal noch meer blijcken.

Op Galat. 6: 6. etc. Antw. Ja de Canoniken sijn gehouden / meer te
geven als andere; om dat se meer / bysonder de goederen besitten / en ver-
moes-

moessen/ die tot den Gods-dienst gegeven zijn / en daer toe noch moeten besteedt worden: ut supra.

2. Wat aangaet der Canonicken mildheydt / die is klein: jae haer barmhertigheden zijn wyeet: Prov. 12:10. The. adv. pag: 9: 2 deel gevense samtijts wat wyt een genepen gemoet: sy willen terstondt in vergeldinge kercken oft gesagh/ daer in en over/ aen haar gegeven hebben.

Behalven/ ick heb geen exempel datse als patronen wat geven/ of 'tis ongeern/ niet een nijp-tangh 'er uytghehaalt: ergo se hebben noch loon noch loff/ 1 Cor. 9: 17. Ja ick hebbe wel gehoort / en oock bevonden / in onse eygen kerck/ datse het al nemen/ of van andere laten doen.

Op 2 Thessal. 3: 10. Ja dese gaan ledigh op dit goet / in dus veel onwettig verkregen/ of dooz onberwettige koopinge/ of gabe/ of onwettige gevers: ergo dese zijn meer te oordeelen als Edelen en andere in desen/ die op haar eygen/ en op geen brocken leven: Ja sy zijn meer als leeg-gangers en erger/ om datse leeg-gaande maken/ boeden patroniseren.

Ergo/ haar Collegien zijn plant-hoven van quade ledig-gangers.

Retorse gaat hy/ na zyn wijse onse onbersadelijcke gierigheyt onbe-
"leeftheit verwijten / etc. en ontkent dat de Canonicken in dus / veel
"leeg-gangers veel min erger zijn / reden / wantse boeden of queecken
"t eerste lidt.

D. Mar-
exep.
Pag. 19.

Antw. Een schoone reden: 't is of pellant successive jaar uyt jaar in 140 Hengsten of Verckens op de stal of het schodt: hielde om zyn een Merry: daar hy om: 3. 7. 8. of meer jaaren: een goet fool: van teelen wou / of moste / of om 't jaar of 7: uyt die 140 een goet vercken / vooz de keuken te mogen kieseln / om immers seker te zyn / van goet speck, een diepe voorzichtigheyt want ick gheloof / dat 'er in 7 jaar uyt dese 140 niet een geeligeert is / te meer dan mosten / al dese 140 tot dit officium bequaam zijn/ of geen onbequame lempige pochige gebrukige mosten/ se verhoft of vereert worden/ maar schoone frisse ja de bequaemste / in den lande ut Eccles. 2: 2. Dan. 1. 4. daar 't nu ordinaar schuyrn is/ een deel losse / werltse; menschen; dyucke boers: yronckertjes: Atheisten, etc. of se mosten te minsten in de Lant-reggeringe/ daeglijcks geoeffent worden.

Op Matth. 22: 21. Ja se zijn meer verbonden/ als gemeene/ eer en eerbiedicheyt te geven/ nebens andere; waer toe alle Christenen / ja schepfelen verplicht staan/ om datse andere/ en meer goederen besitten/ van de gevers/ tot geven gegeven.

Psaln 24: 4. is niet tegen ons/ noch vooz hem/ wie ontkent den oudste Doct. dat de aerde en haar volheyd des Heeren is/ dooz de scheppinge/ in een eerste wijse/ en wie verstaet oock niet/ dat 'er noch/ op een tweede/ of bysondere wijse/ iets is dat Gode toekomt / of gegeven of toegeheplicht is/ en noch wozt/ om dat hy 't ons eerst gegeven hadde. Theol. adv. pag. 42/ 43. 't weede deel.

Wat hy vorders soeckt te retozqueren/ is petitio principii: aangaande

de beschuldiging dat de Predicanten 't eerste lid/ als eerste lid/ in so veel ondermijnen: ick segge noch eens/ 't is vals en grof gelogen. Doct. Marees noch de Canonicken sullen 't in eeuwigheydt met haar goet noch bloet waar maken: ten waar op een verkeerden gront/door een fallaciam compositionis, of divisionis, siet Theol. adv. pag. 271. 142.

De Mar.
cxcp.
Pag. 20.

“ Ons staat eerst te bewijzen dat dese Gods goederen zijn/ 't welck hy ontkent: 2 als oock ons onderscheyt C. W. dat wy 't eerste lid niet qua tale als soodanig ondergraven / etc.

Antw. 't Is contra solem loqui, tegen de Son vechten/ en teghen den Staat van 't Sticht/ besonder de Dytterse Vroetschap en der Canuncken gewis ut supra.

Op 't 2 Dese isba regula, Ioden regel die hy en al de werelt volgen ontkent hy/ 't is hem even-veel: wat hy: seyt/ als hy slechts: wat seyt/ siet noch Theol. adv. pag. 142: 171.

Te meer laat: ik al de werelt: oordeelen: of hy niet begaat fallaciam compositionis voegende dat gescheyden is/ soo dat de 5. Capittelen: en 't eerste lid: een souden zijn: en niet kommen: gescheyden worden/alleen: om dat/ uyt dese: 5 Capittelen: 8: Heeren, geeligeert, B b: niet gecomiteert: worden/ 't is: of: men seyde: de Vroetschappen: van Uterrecht en meest alle Steden: onses Vaderlants: worden verkoozen uyt de Burgery: ergo: de Burgery is de Dyoetschap: Adam was uyt aarde: ergo: Adam: was de aarde, etc.

Op Mal. 3: 8/9/10. Het contravij is getoont / dat se niet zijn die bona fidei, die 't goet besitten: ergo / het raacht haar.

2. Dat dese goederen/ inmiens debita forma, den af-Godt ontnomen zijn/ is vals/ onbewesen / en onbewijsselijk.

3. Ja een wijs Theologus sal de tienden en offerhanden / abusive-lick/ op een pulsive oorsaaek/ tot den af-Goden-dienst gegeven: behoudens sijn finale eyndelicke oorsaaek / debite gesupbert van de misbruycken/ mi malo titulo, van de Dytterse Canonicken/ aengematicht / of achtergehouden / Gods kercke toewijzen/ Theol. adv. pag. 87/88/89. tot 99. en andere meer.

De Mar.
cxcp.
Pag. 20.

” Sulcke goederen mogen ad usum parilem of analogum niet toegepast worden: die wel: eer: den af-God waaren toegewijd: schoon se: van 't: onreynne: debite: zijn gesupbert.

Antw. Op Leser let: dese oudgebacken nieuweling: cum suis: kzaen de e uoerius en de sijne: althijt uyt: vooz novatores nieuwelingen menselijke: majestents: schenders etc. daar dese menschen: gedewig de recht-sinnige onthepdt: en de tegenwoordige regeringe/ verachten blaameeren: met voeten treden/ en ongehoorde boose/ lasterlijke / staats strijdinge: maximen; te bozde, brengen: om op de hoofden van de kerck; en Burgerstaat: te rijen/ mag dit; niet wesen: waar blijven; dan al: die oude en nieuwe Leeraaren/ aangetekent in 't Theol. adv. pag. 16: 38:

39:64: ad 70:82:87:88:89: ad 99: of hebben onse lant: regeerders: hier in gedwaalt: doense haar geestelijke goederen ad usum parilem overbrachten/ hier van naarder op zijn plaats.

" Ick seyde 't kan niet blijken dat dese goederen debite den af-Godt " ontnomen zijn/ ergo ick staa toe dat se wel eer den af-God toeghewijd " waaren seyde hy.

Antw. Ick sprack ex adiago vulgari, naa 't gemeen of u besonder seggen hypotise dato non Concesso: schoon ick dit seyde / 't geeft vooz u niet/ ja tegen u/ als op sijn plaats blijken sal.

De Mar.
2. Obi.

Op Ios. 7. en Act. 5: 3. 5. Antw. 't Is veer van gecken / sy verstaen en ver swijgen sulcke goederen/ diense gelooven/ en wel weten/haar niet toe en komen/ ut supra.

2. Sy geven van dat goet / daarse na haar eygen weten geen meester van zijn/ immers van alles.

3. Wie seydt dat alle Canonicken in den heyligen Geest sondigen/ en wat is dat noodig te seggen/ daar zijn veel sonden buyten die trappen.

4. Hoe sal D. Marees durven ontkennen of bewijzen / dat / die dese goederen / tegen zijn gewis en geloof / onwettig besit / immers beele daar van: ja booslick obstinatelick den eygenaar Gods kercke onthout/ geen deel-genoot is van sonden in den heyligen Geest.

5. Hadde Achan na dat'er een gebodt van Godt of Josua was uptgegaan 't Heplige bereoft.

Dese noch erger: want se zijn selver Magistraten, ja de eerste of hoogste/ na Maree gront/ die immers de wetten maken/ ja bes weren / om 't quaadt upt den lande te weren: ja om de overtrederse te straffen; en dese verbergen 't quaadt: ja patroniseren't: en die het soecken te verbeteren na haar last en ampt/ impo:tuneert men als een booswicht in den lande.

Vp gebolgh/ soo datse niet slechtelick de vloecken en de ban des Heeren / vooz dit aureum tholosanum, op haar / en het landt te laten: maar dagelick de vloecken vergrooten/ en 't landt/ en haar arme zielen/ in een jammerlicke upt-teringe bzenen; ten minsten finis operis, Theol. adv. pag. 46.

Siet ghy nu wel D. Marees, dese haare sonden klimmen noch hooger/ Achan was geen Magistraat.

2. Oock seydt ons de schyft niet dat hy boos/quaadt was/ of buylbeckte op en aan zijn vermaanders/ bestraffers.

3. Of dat hy de boose de handt heeft geboden / of andere meer in zijn quaat sochte te betrecken.

" Dese zijn ongelijck/ want Achan: nam het/ Ananias en Sapphira: hildent aster: maar deese coopent. 2 Dooz gebreck van redenen/ treckt hy my vooz den rechter tot de beul / talia sunt que tortori punienda non doctor; refutanda.

Mar.
"exep.
Pag. 20,
21.

Antw. Ick

Antw: Ick segge noch / datse erger als Achan sijn / en niet beeter als Ananias en Sapphira, te weten / haar voozmainste: want haar sonden sijn niet: min / ja meer: 1 quantitative in de groote / Achan nam of verbergde / een overkleet met 200 siekelen / en een gouden tongh / van 50 siekelen / dese verbergen honderden tommen goudts. 2 Qualitative 't is een Conings quaat / Achans een onderdaans / ergo / hoe hooger de persoon hoe groter de sonde: na Isidorii seggen / siet oock Theol: adv: pag. 7 / 30 / 38 / 41. ad 50 / 72 / 92. 3 Successive dese sonde wort verhindert 't is / filiabitur nomen ejus, van de vaders op de kinderen; se noemensse na haar namen Psal. 17, 14. en 49 12 / Achans sonde was met hem upt: 4 Adjunctive Achans pronckte der niet mee noch begeerde niet / dat men hem om dese sonde / wat grootse sou achten / of vooz het volck eeren: met de naam van Proost / Deeken / Dom-heer / etc. Onnen / hy sprak sijn sonden niet vuy upt als Sodom en dese Esa. 3, 9 / maar verbergdte upt schaamte: veel minder / morde of drijgde hy: tegen sijn operste / of leeraars. 2 Wanneer ymandt gelijk hier van dese voozmainste ghevaan wordt: koopt / dat hy na sijn eyghen verstandt niet hoopen mag: sulcks vermindert / sijn sonden niet: Ja maakt se eeniger maaten groter als de sonde des neemers / beyde / naat Godtlijcke / en menselijke recht / na 't gemeen seggen / waarenden geen heelders: daar waaren geen sieelders / sulcks dat onwettige besittinge of koopinge / noch besittinge noch Coopinge is Theol. adv. pag. 40 / 63 / 24 / 25. te meer bewijs datse dese goederen moghen verkoopen in dese wijze het Contra Theol. adv. pag. 24 / 26 / 27 / 42 / 56 / 59 / 88 / 99 / 117. Ghech. 48 / 14. 3 Convocatie: of bulderinge / Continet / 1 Indicium Contra factum, of ist u vergeten / dat ghy de leerse leerde libera sana Republica: liberis linguis esse decet een vuy republijck passen / vrye tongen: of ist u vuy het goede quaat / en 't quaade goet te noemen: en my onvuy 't goede goet / en 't quaade: quaat te vertoonen / dat was een boose vuyheyt Theol. adv. pag. 165 / 166 / 2 Het bevat oock een indicium desperata Causa want dus deden alle boose Jooden / Dapen / wanneer 't woort Godts niet konden of wouden plaatsen / ut Actor. 6: 10 en 7: 54 et 13: 45: 50: en 22: 22. en dus verbult ghy haar maate: tegen u betuyginge Math. 23: 30: 31: 32. 3 Mar. heb ick quaalick gesproken / betuyg'er my van / kuint ghy / Ioh: 18: 23: waarom wilt ghy my geslagghen hebben / met slaan / kan men het niet goet maaken / de waapenen onses krijs sijn geestlijck / 2 Cor: 10 / 4 / 5:

In Apoc. 16 19. en 16 17. D. W. D. Marees staet hier toe dat dese goederen eertijds de hoere toe quamen / of tot haar af-goden dienst gegeven waren / ergo soo zijnsse van eeuwigheyt niet seculaer geweest / als D. Marees nu en dan seydt / en sommige met hem.

2. Onse uytleggers pag. 36 by D. Marees afgetekent / sijn ten volke vooz ons: want se seggen dat dese Koningen het in-komen aen de hoere wep-

weygeren sullen / ten tweede ontnemen / ten derde tot haar ghemeen
ghebruyck sullen aenwenden / of omkeeren / ten vierde / ja tegen de hoere
gebruycken.

3. Nu geen van 4. heeft hier plaats / 't wort de Hoere niet onthou-
den / daer leven noch veel hoere-kinderen / en dienaren op : 2. veel mit
ontnomen / 3. niet tot een gemeene dienst aangewent : 't is maar vooz
wepnige ledig gaende menschen / ten 4. veel wepnigher teghen de Hoere
gebruyckt.

4. Tot de Cext selver / Koningen sullen 't doen als Koningen / tot een
usum publicum : een gemeen gebruyck / dooz een dominium directum , er-
go niet dooz een dominium utile tot haar eygen nut / om in haar eyghen
tas te steecken / als haar erfgoedt.

2. Koningen / ergo geen particuliere / als in gedaan wordt : op het
hoogste genomen / daar souden dan geen meer als de 8 regerende Heeren
van eten mogen / en gheensins de andere 130 particuliere ledige Canoni-
cken.

3. Koningen / ergo geen geestelike / als dese Canonicken zijn : of D.
Marees moste haar teghen sijn eygen leer / pag. 30. op sijn Paaps twee
sweerden toepassen.

4. Wat sullen dese Koningen doen ? de Hoere haten / 2 woest ende
naacht maken / 3 eten / dat is na D. Mareli leer / pag. 36. op-eten / niet
mee eten / en conform den text met vuur verbjanden.

Maer tot noch toe is de Hoere onberwoest / haar rijkdommen heeftse
noch behouden. 2. Sy is by dese ongehaat / ja bemindt / men steecht het
hoofst noch in haar lap : men giert gratigh na haar inkomen / men eet
haar deel : ja men belooft en sweert datmen haar rijkdommen sal be-
waren : ja na sijn vermogen beschermen / tegen die dit hoeren-goet sou-
de trachten te verwoesten : ja dat men 't na sijn vermogen sal soecken te
vermeerderen.

Ergo / hoozt dit alle ghy volckeren / neemt ter ooren alle inwoonders
der werelt / Psal. 49 : 1. het is de leer en raad van den outsten Doctoꝝ van
ons Nederlandt : ja van alle onse uytleggghers en Leeraren / dat Konin-
gen / wereltse / geen geestelijck / noch particuliere dese Hoere haar in-
komen moeten weygeren / 2 ontnemen / 3 tot een gemeen gebruyck moe-
ten maken / 4 ja het tegen de Hoere moeten gebruycken / om haar te be-
vechten in een goeden haat / wegens haar afgodery / etc.

Niemand eete dan met dese Hoere / 1 Cor. 5. 11. veel min nemen qua-
lick : of de Koningen / de Heeren van den lande / de handt sloegen aen dit
Hoeren goedt / en 't inkomen aen de Hoere-voogden wepgherden : ja tot
gemeen gebruyck / en pios usus overbrachten : ja elck bid 'er de Heere her-
telick om dat hy alle Koningen van 't Sticht / en elders meer / een hert
en zin ingeben / of in doen houden / om sijn meeninge te doen / na luyt van
desen Cext : ja met vrolichheydt / sonder omsien of vrees / ende gunste
der

der menschen/ om alsoo te volbrengen/ dat de Heere ten goeden van haer
voorzeyt heeft.

Want dese zijn immers buyten schuldt en na-spraeck/ die doen / en soo
doen/ als de Heere van haer voorzeyt heeft/ na Doct. Marefii Argument
pag. 37. Maer als de Stichtse Heeren dit doen / en deden/ soo doense/
t geen. Godt ten goeden van haer voorzeydt en gewilt heeft: ergo sy zijn
en waren/ in dus veel buyten schult/ en na-spraack : ja te pryisen.

Hier zijn nu de klare woorden van de H. Schryft/ die D. Marees noyt/
na sijn seggen pag. 27. gesien heeft/ of hy most hem selven niet kennen/
2 Cor. 13: 5. of hem met de Paulo sijn boeten schamen/ of met de Upl
sijn oogen sluyten voor 't licht/ ist soo/ wat bater keers of byl/ als de Upl
niet sien en wil.

D. Mar.
cxep.
p. 22. 23.

„ In plaats van redenen geeft hy niet dan een buyle beek / hier uyt
„ bloeyt dan tot overbloeyt dit beslyt/ die kunnen geensins ontschuldigt
worden in 't misbuycken van dese kercklijcke goederen/ die na haar ey-
gen seggen die personen of Koningen sijn waar van desen Cert spreekt
of Godts Woort yets voorzeyt/ en nochtans dat predicatum, of geseyde/
volgens haar ampt of 't voorzeyde/ niet doen / of uytboeren / maar na
Marees en der Canuncken seggen sijn sy dese Koningen in den Text ghe-
melt of voor haar part/ of deel/ t deel of 't eerste deel/ van dese monarchye,
en nochtans doen sy 't voorzeyde niet; soo dat se / dese Hoere noch naakt/
maaken/ veel min dat se dese goederen/ tot haar staat/ of gemeene schat-
kist/ brengen; of laten koinen/ ergo ampteloose/ en schuldigenaars/ dus
staat Mar. Argument tegen hem/ en haar omgekeert / behalven dat / soo
is in zijn Argument demidium plus toto: want sy zijn/ dese monarchy: of
Koningen niet: alleen / of geheel/ maar een derde/ of deel / consequenter,
dat non concessio genomen dese kercke goederen mosten dus gepart ghe-
rooft worden: soo waaren se / soo wel voor de 2 andere leden; als dese:
want se maken met haar drien een Koning of Staat.

2 Chro. 29: 5. Met haar uytleg / helpt u niet / maar ons / Ezechias
nam uyt den Tempel/ al wat den Tempel / door de af-Goden-dienaren/
ende den Afgoden-dienst verontrepnicht hadde : maar dit goet/ in se :
physice was noyt/ in den Afgoden Tempel / veel min is se / daar door
oyt verontrepnicht/ maar wel door die offerhanden / ziel-missen / om en
op: veel: van dit goet ghedaan/ ergo wel de dwaelinghen ziel-missen en
wat dies meer is/ dat in abstracto in 't afgetrocken niet anders dan tot
den Afgoden-dienst/ kan gebuyckt worden/ moet en mag van den wa-
ren Gods-dienst/ of uyt den Tempel/ geweert sijn/ maer geensins/ sulc-
ke die noyt in den Tempel waaren / of die in haar selven / de Gods-
dienst niet verdoorven / of die van haar misbuycken / ghesuybert zijnde
bequaam / ja seer nut/ sijn/ tot den waaren Gods-dienst / als dese Ca-
nuncken Landerten want anders souden de Israeliten, en haar Konin-
gen dickwils/ groffelick gefondicht hebben / ja God: selber/ wanneer
hy

hy de Israëlitē, belaste / dat se de vaten der Egyptenaren / souden mee / en booz / haar neemen etc. Theol. adv. 1. deel pag. 41. 42. en 2 deel 16. 8. 7. tot 92. 216. 229.

Op 1 Corint. 8. 7. 10. 21. en 25. 26. 27.

Antw. D. Mareii 3 Bepalingen zijn booz ons : want de boornaemste Canonicken eeten met een conscientie van den Afgod / als boven blijkt / of immers met een overtuycht gemoet / dat dit goedt de vijf Capittelen / of ten meerendeel niet eygen is.

Of veele het tweede hebben weten sy best / het derde kunnen sy niet ontgaan / daarom lieght D. Marees groffelick / pag. 40. waar hy seyd dat de Canonicken in desen / niemant tot aanstoot of ergernisse zijn : het komt op geen Somari hoedebandt / of wepuijge teere aen / 't zyn'er veel / ja de sterckste onder ons worden in desen ge-ergert.

Noch op onkuntheit van de Christen vypheydt / die immers geen oorzack booz het bleesch moet wesen: weet ghy beter onderrecht ons ? in-voegen / de Canonickeryen / of het eeten van den Afgodt : is hier niet meer geoorloft / als die aten met een conscientie van den Afgodt tot aanstoot / en soo met de Dupvelen gemeenschap hielden : want de Canonicken eeten dat / dat veele van de wijste en boornaemste onder haar : ja de gantsche Stichtse regeringe gelooven / den Afgodt toegewijt te zyn / en daarom tot een Analogie goet gebruik moet overgebracht worden / en by ghevolgh / daerom van geen wereltsche particuliere menschen / sonder groote blaem / aanstoot en sonde mach beseten / of aangematicht worden.

“ Ick staa toe dat dese goederen wel eer den afgodt toe gewijdt waaren nu ist sulcks dat na zyn leer 't gheen den afgodt toegewijdt was tot den Gods-deenst usum parelem niet mag overgebracht worden ergo mijn seggen is sonder kracht ja ick staa toe 't gheen ick elders ontken / seyt hy.

D. Mar.
exep.
Pag. 25.

Antw. Dit is een Coccifimus, koek-koeks-sang fiet op Mal. 3. 8. 9. 01. daar-en-boven 't is vals / daar is fallacia divisionis ick segge de Canonicken eeten dat / dat de Stichtse regeerders; gelooven / den af godt toegewijdt was : maar segge ick alleen dat : eetense : heeft de E. Voetius of yemant opt ontkent dat'er niets : is onder dit goet / dat op een Paapse wijze Causa pulviva, quo ad media, aen den af-goden dienst : is gegeven / of wie heeft u toegestaan / dat het altemaal / aen den af-godt / toegewijdt is : ergo u seggen heeft demidium plus toto.

Op Rom. 14 1. 2. met een woort : de boornaemste Canonicken staan sonder gelooven / ja gelooven niet 't gheense andere soecken te doen gelooven ; ergo sonde : ja onmogelijck Godt te behagen / H. 4. en 23. 't is hier veer van swackheydt / ergo tu si hic esses, aliter sentires, soo sprack hy pag. 43. So ghy hier waart / en wiste dat wy weten / ghy soudt anders spreken.

Hier op / sept hy niet als hy keft / wat / in voegen mijn volgende re-
den en besluyten / staan onbeweeghlyck / en onvermindert.

Ergo / ad hominem , pag. 43. en 44. het gebrypck van middelmatige
dingen is die niet geoorloft : die'er sonde van maakt / of twyfelt : schoon
der eenige sijn die dooz geldt / eer en staat sucht / of eenige invallen / dooz
Doct. Maresum by de neuse waren gelept / om anders te gevoelen / maer
dus zijn de voornaamste Uptertsche Canonicken / sy weten soo seker /
als sy weten datse leven / dat veel van dit goet de 5 Capit. niet toe-
komt / op dese wyse : ergo se zijn gehouden upt Babel te gaan / dese kra-
merijen te verlaten / de boom in te slaan : ja niet een uur mogense in dit
pericul haarder zielen blijven staan : ergo / nu is D. Marees in de H.
schrift verstrickt / als de Kam in de doornen / en Judas in de bast : sijn
eenigste fundament is ontfondament : soo dat een wijs en voorzichtig
man voortaan sijn onvermoghentheyt moet bekennen : overmits men
met de alderscherpste nyp-tangen / geen goeden sin booz de Canonicken
upt dese Terten / of de H. Schrift kan nypen. By gevolg / wat hy boz-
ders praat / seydt / en besluyt / 't is of de Paus upt sijn stoel sprack /
en of hy de windt met sijn vuysten woude bevatten / het zijn maar stom-
pe saghen / etc. inwoeghen draaght hy grooter pack op sijn hals / in het
rechtveerdige en bysprecken van stoute sondaren / en in het verdoemen
van de vroomen des landts / dan de E. Adviseurs in het aanwijfen en
overtuygen van dese bekende sonden / en sondaaren : want niet sonder
de H. Schrift, &c. Dus sprak hy pag: 26. 27. 28. en 30. 2 druk pag. 16. 17.

Op het 3 Cap. Wat hy hier en vervolgens seydt / het zijn of lossiche-
den / of vals heden / onbewesene / of onbewijsselicheden / of dinghen
vuyten ons verschil / of gissingen : dan besluyt hy a posse ad esse ut , pag.
48. 53. 60. van kunnen tot sijn.

Of bloote facta, daden : waar op hy dan besluyt de facto ad jus. De
daat tot het recht.

Of ongesoute verrotte redenen / genomen van het goede oogwit des
Magistraats. Genomen wy stonden Doct. Marees toe het goede oogmerk
van veelen in desen / souden dan alle middelen en bedypben in en omtrent
de uptwerckinge van dit oogmerk goet zijn : wat gevolg / of wordt
Marees Paaps : Of vuyte bittere personalia , tegen de goede in den Lan-
de / etc. die wy als geseydt is / booz hem laten. Doct. Marees staat eerst
te bewijfen dat de Stichtse Heeren / ja eenparigh verstaan : en hebben
verstaan : dat een Canonick booz Godt in sijn gemoedt / geen sonde / of
schuld begaat in het koopen van de hedendaagse Canonickerijen.

2. Genomen ja : sy verstonden het soo / dat dit oordeel dan na waar-
heyt is / Contra Theolog. adv. pag. 115. tot 21. en 144. 187. als oock
227. 231. en 232.

Pag. 56 stelt hy upt het geposeerde 2 inconvenienten, Gode mishage-
lick / en den lande of regeringhe onbetamelick / etc. op het eene seggen
wy

Wij ja: laat het andere de Regeerders gebraaght worden. 275. Theol.
Daar-en-boven / wij seggen in een goeden sin op Doct. Mareſii gront/
en met ſijn woorden / pag. 121.

Als de Heeren van den Lande de Canonicken / en haar goederen in
dus veel / beſchermen / maintaineren / volgens gedaane beloften, daar
D. Marees hier en elders ſtijf op ſtaat / en urgeert: dat dan / en perſonen /
en goederen / en den ſtaat wort verdurben: want de verderber de bloeck
des Heeren komt der dooz in de zielen / hupsen / ſtaat / etc. Als dooz Ac-
han in Iſraëls leger: ergo te dzingen en te ſtaan op een handthavinge
van deſe Canonicken en goederen / is te dzingen en te ſtaan na beyder
verderbingen / pag. 61. Hoe pueril, kan men niet onderſcheyden een
puer leeg-gaande Canonick / van een die uyt haar ge-eilgeert is / en na
morem patriæ, in tanto vooz ſoo veel / het landt helpt regeren.

Of ſoude men D. Marees oock niet konnen eeren: neemt / het was ſo /
als een geleert en out Doctoz: en verachten / en verfoeyen / als een we-
relts lichtveerdigh menſch / etc. Pag. 69. wie ontkent de uytboeninge
der Papiſten en deſe Papperijen: in ſo veel / toont dat het overblijffel goedt
is. Krozt om / ſijn ſeer ſterck Argument is ten vollen vooz ons in 't wel-
op-genomen.

't Geen niet behoort / of uyt laſt es gedaan / van een welgeſtelde Re-
publijck, dat moet op die grondt / vooz ſoo veel geensins vooz Godt in
conſcientie vyz en geoozloft geſchat te worden: maar dat de hedendaeg-
ſche Uyttertſe Canonicken in het koopen aanbaarden van haar Cano-
nickerijen / geen ſonde ſouden begaan / die terminatie, beſtaat / behoort
niet aen de Staat of Reregeringe: maar aan Godts woordt. 2. Maar
ſulx is oock noyt by de Stichtſe-ſtaat gedacht / gedroomt / veel min be-
ſlooten: noch minder eenparigh / of veel maalen. C. W. dat deſe Cano-
nickerijen ſonder te ſondigen vooz Godt / dus konnen gekoft en beſeten
worden: ergo / los is D. Marees, los zijn de Canonicken / los is het 2
Argument in 't eynde deſes Capittels / beſtaande op het eerſte / om dan
het onnoſel papier te verſchoonen / noch de leſer met praatjes te papen:
daarom gaan ick over.

“Om dat de ſtof in mijn protocol dat is Thol. advijs ontbreekt / daar-
“om ontbreekt my oock antwoort daar beneben doen ick hem ongher-
“lijk ſeggende dat hy argumenteert a poſſe ad eſſe, of maar bloote facta
“daaden verhaalt of bittere personalia / of verotte reden van het goede
“oogwit des Magiſtraats / welke dingen niemandt ſien kan dan ick
“alleen als oock dat ick het onrecht bewijs / van hem eyſe dat de Staa-
“ten verſtonden of noch verſtaan dat deſe Canonickerijen ſalv. bo Con.
“mogen verkoft worden dit iſt al behalven een ſpoterijtjen / na ſijn
“wijſe.

Antw. Seer wel ick ſal dan u deckſel / der ſchande noch wat wijder
openen / op dat ſe het alle moogen ſien / de Canonickerijen, ſijn niet min
nodig /

nodig / als gerechtigt : seydt hy pag. 61. nodig om datter het eerste lidt /
 upt gefocht wordt gerechtigt / om datse dese: koopen / met wil des Magi-
 straats / dit is de sommier / van 't gantsche Capittel, ondertuffen /
 mengt ; hy hier en daar / een argument van ter zijden in / ick sal alles
 koztelijck : ontfouwen / 1 sonder welke 't eerste lidt : seer wel kan be-
 staan dat is vooz soo veel / tot haar stant / niet noodig / maar sonder dese
 5 Capittelen of kerck robery / kan 't soo het nodigh is wel bestaan ergo,
 2 't gheen een Chzistelijcke Magistraat : goetd keurt is in Conscien-
 tie : goet geoozlooft : maar de Magistraaten keurent Canuncken Am-
 bacht : vooz goet ergo : beyde de minor en de major zijn vals / en haer
 valsheydt is al over lang getoont / soo tegen dese als tegen de lombari-
 sten Theol. adv. pag. 30. ad 35. 1 deel / en 2 deel pag. res Iudicata 2; deel
 pag. 51. 7. 6.

3 Argument pag. 67. geen nut vooz de republijck is / is met een geooz-
 looft / in Conscientie / maar het besitten van dese Canunckerijen : in dese
 wijse / is nut / of nutter als haer abrogatie : upt-boeninghe / ergo,
 schoon wy stonden 't eerste : de major : toe gelijk wy niet doen soo is de
 minor : vals : 't was nut of nutter vooz Sauls staat / het beste : vee over-
 te houden : als te dooden : ergo in Conf. gheoozloft / siet het Contra
 1 Sam. 15. de vyfheyt der Jooden : en allerleye vuple secten / is sommige
 steden : onder ons : nutter in soo veel als haer uptboeninge / ergo goet :
 in Conscientie sijn laaste arg. sub fine pag. 74. omgekeert so de Capittela-
 ren : met een quaade Conscientie : niet alle Papyer of quaadtheyt / dooz
 wanliedde tot / Godt en de Godsaaligheydt ofte het gemeen aen : al te
 groote : liefde tot geldt : staat : en eer verworpen hebben / waarom se
 oock althijt van aenbegin / van de kerke : en vzoome regenten verooz-
 deelt sijn / so kunnense : op dat Fundament , noch als goede Chzistenen
 " of staats personen : geschadt / of gehandthaaft worden / maar 't eerste
 " waar : ergo 't tweede :

" Wangaande u bittere upt gebzaachte : personalia : tegen de E. advij-
 " seurs : kan de leser sien pag. 49. 53. 54. 55. 57. 58. 64. al waar ghyse :
 noemt : menslycke majesteys schenders , enckt sponsem etc. aengaande u
 verrot argument van 't goede oogewit : pag. 48 / elck oordeele nu / of
 ick u niet genoeg doen / en of ghy my en de leser met gheen enckele laste-
 ringe ; en windt paapt.

Op het 4 Argument pag. 76. Antw. Theolog. adv. 1 deel / pag. 43.
 en 2 deel / 157. Tot overmaat / sal ick sijn Fundamenten en principalia
 koztelijck ontfouwen. Met exclamatie maacht hy de Leser indagtigh
 dat dit Synodes Nationaal is.

Antw. Wat doet dit sonders ; want na u gront / en gedoen / kan ee n
 Micha meer waarheydt hebben als 400 by gebolgh / soo mach een alleen
 met Micha hem teghen 't quaade setten / veel meer als hy alleen vooz
 het quaade tegen 't goede doet ; ofte moeste u vzyer staan / om dat ghy
 den

den oudtsten Doctoꝝ bent. 2 Citatien na D. Mareſii gront geven niet; ja 't zijn bewiſen van verſlagen ſaken / en byen en redenloofe herſenen / pag. 26. 27. 237.

Pag. 79 ſtelt D. Marees 3 valſ heden, als / dat deſe E. Synodus ſprak / van Uptertſe 2 Gereformeerde Canonicken. 3. Dat deſe Canonicken haar byſonder eygen waren / etc. O! ſchandtveeck van u ſelven / van u profeffie / van deſe E. Synodus; waar zijn de woorden in den bewiſer vereyſcht na u taal / pag. 89.

Staetter van Uptertſe. 2 van Gereformeerde Canonicken. 3. Als oock dat deſe beneficien haar byſonder eyghen waren / om dat ſe 't Paus-dom hadden verlaten. ſiet Contrarie; pag. 23. Theol. adv. 2. deel.

Sp ſtipuleert immers expreſ / Canonicken, geestelike uyt het Paus-dom gekomen / is dat geſepdt wereltſche / Gereformeerde / die in de Religie zijn gebozen / opgequeecht / daar van belijdeniſſe ghedaan / die het hooft byten noodt in een Paapſchen kap hadden geſteecken / waer zijn de woorden. Pag. 87. argumenteert D. Marees à minore ad majorem; het geen weynige Gereformeerde paſt / dat paſt alle / etc.

Antw. Ja aan alle / die / die weynige in ſtaat / tijdt / natuur gelijk zijn: maar ſoo men 't neemt indifinite, ſonder bepalinge van ſtaat / of tijden / ſoo ſullen de kinderen deſen oudtſten Doctoꝝ uytſlachten: want dan iſſer fallacia compositionis & divisionis, en oock meer in de aſſumtie als in de præmiſſis 't is of ick ſepde / het geen ſommige France Predicanten paſt / dat paſt oock alle Gereformeerde Predicanten; maar ſommige France Predicanten paſt het / het preecken met de hoedt op / en te gaan als Jonckers / met poveretten op de handen / en kouſſebanden aen de beenen / etc. ergo / het paſt oock alle duytsche Predicanten / etc.

Ep! leſer hoort dit kints beſluyt: lacht deſen oudtſten Doctoꝝ uyt / het geen doe een nieuweling uyt het Pausdom paſte / die zijn beneficien om 't officium verkregen hadde / en oock beſeten / en nu uyt noot / daer van / en op moſte leven: dat paſt nu oock Gereformeerde / weelige rijke ledig-gaande menſchen. Pag. 92. en 94. Argumenteert hy de abuſu ſoo de Canonickerijen quaat waren / de Synoden, en Kercken in het Sticht ſoudenſe tegen geſproken hebben // etc.

Antw. 't Is ghedaan / Theolog. 20. 49. adv. 133. tot 141. 2 deel. 2. Wat gebolgh / om dat David en Eli haar ſonen niet beſtraften / waren daarom deſe kinderen onſondigh? ſiet het teghendeel / 1 Sam. 2. en 1 Reg. 1. 6.

3. 't Synodus heeft geen ſtraſſe geſtelt tegen die in de Kercken ſlapen / onder de predicatien: ergo / dit is geen ſende / etc. ende diergelijke veel / Theolg. adv. pag. 156. Het ſlot / 't geen de E. Synodus noyt gedacht noch gedroomt / veel min beſloten / of tot een regel gemaakt heeft / kan geensins voor deſe gereformeerde Uptertſe Canonicken tot voordeel / of
een

een regel gemaackt of getrocken worden : maar de E. Synodus sprack alleen van teere menschen / die uyt het Pausdom waren gekomen / en haar beneficien om 't officium hadden verkregen / en nu uyt noot dese om op te leven behielden : en geensins van Uptertse gereformeerde wereltse menschen / of burgerse / die doe noch in rerum natura niet waren : ergo / desen regel des E. Synodus is geensins voor dese.

Of 't geen de E. Synodus aen niemant heeft toegestaan / kan noch mach op die grondt / aen alle of veele niet toegepast / of tot een regel gemaackt worden : maar de E. Synodus heeft aen geen een enkel wereltse Uptertse Gereformiert Kanonick / toegestaan haare Kanonisien / in dese manier / of veel min / datse / daar in souden tollerabel , of admiffibel ten Avondtmaal zijn.

D. Mar.
excep.
pag. 56.

“ De Synodus verstaat Uptertse Kanuncken om dat men geen andere
“ of derde kan bedencken : 2 oock Gereformeerde wantse hadden het
“ Pausdom verlaaten 3 't is geen stijl dat ickse Gereformeerde werelt
“ se menschen noeme 4 't is stulte of dwaaselijck dat ick de Franse en
“ Duytse Predikanten in stuck van kleeren of forem van preken voege :
“ of schepde / 5 gaat hy teegen 't Theol. advijs aan / alsoo hy daar niet
“ vindt : dat de Synoden dese Canunckerpen verbooden hebben :

Antw. Affirmanti incumbit : probatio : 't is ons genoegh datter maar in genere van Canuncken staat uyt het Pausdom ghenomen wilt : ghy het verstaan : in specie : van Uptertse : bewijst dat : 2 maackt : dat de Groninger Gausen : wijs / dat men geen derde kan bedencken / wrender doen / over al niet Canuncken genoegh :

Op 't 2 se waren tunc temporis ; doen ter tijdt Gereformeerde / maar niet ab initio , van begin / dooz opvoedinge / als dese / sy mosten se behouden uyt noot : om op te leven / deese hoopense uyt dertelheyt of girigheyt / om'er op te domineeren of de boeren te plaagen / op 3 verstaat weereltse sonder een speciaal geestlijck beroep :

Op 4 't is stulte : van u : want ick disputeer : niet wat licitum : gheoorloft is : gedeckt : of ongedeckt : te preeken etc. maar neen het : als een accessoir argument , per modum Corollary : betreckelijck / wat passen soude / ab equo , hypoife : van de gewoonte :

Op 't 5 : ghy bint'er wel : dat de Kercken Classes niet veel / smaack in dese brocken heeft / u vergelijckinge van de France Kerck / met de Uptertse is te swack / dat is een / tegen veel / hier van op zijn plaats / maar u veroordeelinge / van 't Uptertse Classes , boos / en sonder klem / wat schadelijcke inbreuken : bevat dit heyl : oordeel : te meer / is dese predikant : een geestlijck persoon : hy geniet'er loon : voor / had hy 't niet dan wast : wat anders / so sy 't dan genoot / op een behoorlijcke wijze / niet als nu ergo na u eygen seggen pag. 279 is / u argument vitieus want 't is adicto : secundum quid ad dictum simpliciter :

Ergo / hier is nu dese Hoere naackt van de H. Schrift , naackt van de macht /

macht/ of de wille des Lants, naackt van de Synodale decisien of booz
spraeken.

Het 5. Argument pag. 98. is van klepne belangh.

Antw. Laat D. Marees eerst toonen upt de fundatien: want praatjes
ghelooven wy niet dat dese goederen / van een natuur zijn Theol. adv.
pag. 276. en 279.

2. Als oock/ dat dese/ welke dusdanige goederen met puur ledigh-
gaan of de minste verplichtinge tot een gemeenen dienst / verteeren / tot
Uptrecht buyten alle opspraak zijn / het contra is waar.

3. Dat dese ledighe verteerders/ bonæ fidei possessores zijn gherust in
haar gemoet / ick weet ander beschepdt / ick sal't nu swijgen van sulche
die's Jaarlicx in dese maniere van de Catharina trecken

4. Genomen sy waren gerust: dat dese gerusthepdt goet is.

5. Doct. Marees mach vernemen / hoe de Stadt-houder van Gronin-
gen / etc. dit nemen sal / als oock de Edelen, en de edele Iofferen datse
van hem op een hoogte als de Canonicken worden geset.

Krozt om / soo dese Edelen / en Iofferen, etc. die dese goederen in ledig-
hepdt en weelde verteren / noch by de hooge macht van't Sticht / noch
by de gemeente / noch by de Kerck / noch by haar eygen Conscientien /
worden by gesproken. maar veroordeelt / als deelgenoten van sonden /
soo zijn / en worden / veel meer dese Canonicken veroordeelt / die sulche
goederen versmozen / verquisten / die van een ander natuur / of veel meer /
of nader Kerckelick / of Geestelick zijn.

Maar 't eerste waar / ergo tweede / de reden van de Consequentie is
om datter van ongelijke saecken ongelijke oordeelen moeten gaan: nu
het eerste en mindere / is't Uptrecht veroordeelt / ergo / ick soude iets sou-
ders kunnen seggen / dat noch onlangs by een van de leden / dies aan-
gaande / gedaan is / om reden sal ick nu swijgen.

"Gelijck dit Capittel / van geen belang is: soo laat hy nochtans:
"de wimpel: van sijn laatdunckenheyt: wapen / en seyt dat ick 't on-
"recht / bewijs van hem eyse / alsoo ick bewijzen moet / 2 dat ick on-
"eerbiedig van dese spreekte / 3 dat ick hier my selven / of mijn hoog-ge-
"dachten / meester / Contraryere: of tegenspreeke.

D. Mar.
exep.
p.60.69.

Antw. dit is al weer een Coccisyms: de Voetius heeft op de: aen-
getekende: pagina: naackt getoont: dat het heel anders / met dese / als
de Canuncken is ghy segt van neen / bewijst dat: kunt ghy: elck ver-
standige oordeel / of 't u: niet toestaat te doen / daar beneven ick spreekte:
seer eerbiedig van sulche die op dese voet: tegen haar gelwis: op een an-
der gront als ghy hier leert / Cathrinischen: helpen op eten / of tot de gront
toe ontblooten ut Psal. 137: 7 / om haar onversadelycke gierigheyt te
vullen / om reden / sal ick het noch eens swijghen myn en Voetij seg-
gen verschillen: in't fundament niet een stip / te meer wy stonden u seg-
ghen toe / ghelijck wy niet doen / soo konde het nochtans u niet helpen /
want

want na u leer / pag. 178 : 2 druck / een argument , ad hæc: ab illis : non procedat , van d'een : tot d'ander : gelt niet :

Doct. Marees seste Argument / pag. 117. tot 160. uyt de nature deser goederen hoe langer hoe slechter.

De C. Voetius en de Adviseurs sepden dat dese goederen van geen Leecken wereltse Leeg-gaande / mogen beseten worden : maar dat het Beneficium om 't officium wierde en moeste aengematigt worden.

Dit ontkent hy / soo dit soo was / sepdt hy / dan souden dese goederen niet verhuurt mogen worden / dan aen Dienaren van de Kerck / etc.

Antw. Theolog. adv. 243.

2. Sy zijn niet tot de sozge der zielen gegeven / etc.

Antw. Theolog. adv. pag. 207. 216. 55. 93. 144.

Laten de Fundatien vertoont worden dan salmen konnen oordelen / Theolog. adv. pag. 224.

3. Set hier tegen eerst 't eygen gevoelen der hedendaegsche voornaamste Canonicken / die ja gelooven / dat'er veele goederen in de 5 Cap. zijn / die tot de sozge der zielen zijn gegeven.

4. 't Gevoelen van 't 2 lidt / Theolog. adv. 106. 93. Als oock mede van de hedendaegsche Dyoetschap / makende het derde lidt in haar ver- toogh / gedrukt op haar aller naam / Anno 1655. En haar voorszaten / Theolog. adv. 144. 186. 187.

3. Se zijn aen den afgodt gemaackt.

Antw. 't Is petitio principii , bewijst dit eerst / vertoont de fundatien / siet Theolog. adv. 216. en 229.

4. Om dat dese goederen na den Roomschen stijl niet hepligh konnen genaamt worden / om dat'er de ritus of Priesterlijcke gewoonten noyt over gedaan zijn. Antw. Bewijst eerst u seggen.

2. Als oock dat die goederen die de Heeren van Groeningen na u leer loflick op haar Accademie toepast / pag. 186. dese gewoone ritus hadden.

3. Oock 't geen hy uyt Iustiniano citeert is ten vollen voor ons : want dese zijn als heplige huysen en geschencken Gode gegeven Theol. adv. pag. 55. 80. ad. 85. 102. 103. toont het tegendeel.

5. Pag. 130. ad 135. de adbusen.

't Is Juliana argument / siet de gemeene aemmerking op 't sedig onder- soeck / door Christ. Constantius , pag. 13. Theol. adv. pag. 49. 85. 2. deel.

Ergo ad hominem of Magistraat van Groeningen / en Uptertse Capittelaren : geeft : Marees niet te veel / boet hem niet te vet / opent de tas niet te seer / 't mochte waar worden : hodie venenum infusum est Mareisio, heden ist seijn uytgestort over Marees. Hy mochte u versaecken / after- uyt-slaan / en hem omkeeren / ende u verscheuren.

Mareisii Argum. pag. 157. omgekeert / welke goederen Gode zijn ge- geven op een inpulive en finale oorzaak / nochtans op een Paapsche af- godi-

godische quade wijze / soo datse in de Pauselicken sin / nochtans kerkelick en recht Geestelijck waren bestelt / ad curam animarum tot soꝝgheder zielen / en daarom / so langse soo zijn / of waren / of bleven / mochten van geen Leecken / wereltsche of particuliere beheerst / aangemacht geseculariseert worden / maar hier ist soo / hier gelt niet te seggen / se zijn de sterbende dooꝝ t vagebier / etc. afgeknevelt : want de gebers beoogen nochtans Godts eer en dienst / als 't laetste eynde / Theolog. adv. 235. noch oock se zijn outkerckt / het tegendeel siet boven / Theol. adv. 207. 226. 228. ergo noch wereltsche particulieren mogen dese goederen sonder sacreligie aemnatigen of besitten.

“Hier schreemt hy als de kibit : om sijn eijeren : want 't waater wort heet / alsoo weynigh kunnen dese Heylige goederen gegeten worden / als de bose lust van S.P. Cum suis nat. Canonickē goet / een heyl honger.

2. “Lata voce, schreent hy over de Uytertse Accademi.

3. “Mijn argument is onwettigh om dat sulcks / Godt ; niet gegeven is quod male ; datum est , dat qualijck gegeven is / of quaat wordt.

2. “Alfgodis of superstitieus goet / is geen goet volghens Rom. 14. 23.

4. “Ick outken 't onrecht dat dese den Alfgodt waren gegeven dit ist sommier.

Antw. 1. Laten wy als een lasteringhe na usum morem. Op 't 2 dit keeren wy om: O heyl gesegghende Uytertse Academy : daar de Al-oude Recht sinnige waarheyt na de Godtsaligheyt: met een onvermoeyde ardey: de Leerlingen: wort ingepzint / O heylloose: van 't goede overvallene: Gyoniger Academy: daer sommige leyders / verleyders zijn / rechte Benonijis soonen des verdriets die alle boose onghesonde verrotte dwalingen / als de zee / en daar mee haar eyghen dreck opwerpen / Esa. 57: 20. En dan daer na / als de groote Leviathan, dese vypligheyt opschocken: Job. 40: 18. als spijs / en de Teught / mitsgaders d'omf weebende: geesten / die haar oozen van de waarheyt hebben afgewent / vooꝝ geldt verkoopen / gelijk eertijts te Roomen, venalia nobis templa sacerdotis, & c. soo dat veele by dese onderwesene Theologi, meer wout eesels: als Theologi, schijnen: want haar handen en monden staan: tegen alle godtsalige / en godtsaligheden in Genes. 16: 12. Op 't 3. ghy begaat fallaciam compositionis: want ghy vermengt: de gabe / met de modificatie: de gabe: met den Altaar / die nochtans onderscheyden zijn / weet ghy 't niet: siet Math. 23: 19. haar ongeloof; Papyer: of Duyvelery: was de gabe niet / die begeeren: wy oock niet / vooꝝ de kerck / maar haar groene; deeckens: waren de gebers: oogemerck / of wercken: in so veel: Paaps: verpest / bedorven / de goederen; Physice; bukten haar misbrycken / waren: en bleven: reyn / se zijn 't / noch / nam usus bonorum non mutat rerum substantiam; 't ghebryck der dinghen: verandert / 't wesen niet / dus vecht; ghy tegen u selven / wanneer ghy seght dat dese goederen

Mar.
excep.
p. 91. ad
97.

ren/ op een quade wijze: zijn gegeven/ dit segg ick / in mijn Argument:
 inmer& oock/ van veele goederen/ in tantum, dus argumenteert ghy upt
 puris affirmantibus, inboegen 't misbruyck; geweest/ soo staat Pauli leer
 hier onberuzickelijck/ 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 16. siet boven; in Apoc. 17. 16.
 u by-gebrachte plaetsen/ zijn Urias brieven/ op Rom. 14. 23. 't is waer:
 sonder geloof; kan men Godt niet behagen. **C. W.** quoad personam; in
 opsichte van onse persoonen of intent: vooz so veel; maar Gods schepsel-
 len; die ons gaf/ kunnen buypen ons quaat oogwit/ of werck/ niet te
 min; als schepselen: hem behagen: als Psal. 145. 9. of sou ons onghe-
 loof Gods goetheyt te niet maken / of om dat ons ooghe boos is/ sou-
 den: daarom zijne goede schepselen in haar selven / niet in concreto; of
 samen-loopinge/ met ons/ dat is wat anders/ oock boos zijn / wat ge-
 volgh/ inboegen hier is niet vooz u/ 't en ware/ men vzaagde / of dese
 gevers- persoonen/ en intent/ om dese ongelooibige / of dwalende giften/
 Gode behaaghden: neen, neemt dan 't misbruyck / wegh: soo blijft/ dat
 de dese/ als seer goedt; van Godt gheschapen / Genes. 2. als soodanighe
 waar over 't geschil is/ Gode behagen / by gebolgh / oock haar toepas-
 singe tot zijnen dienst / op Esa. 1: 11/ 12. Godt wilde noch haar persoo-
 nen noch offerhanden / aansien / om dat haare handen vol bloet waren/
 haar herten vol bedroch G. 15. en om datse haar met 't quaat vermengt
 hadden en hielden / Jer. 11: 15. maar wy begeeren se niet: anders: als
 gewassene / en gereynichde; buypen personeele abusen; sonder quaaide /
 ja tot heylige/ goddelijcke epnden/ en saecken: Ergo wy mogen 'er in dese
 wijse mee tot Godt komen/ al waren de gevers handen en oogemer-
 ken noch hondert-mael zoo boos geweest ut vers. 16: 17/ 18. te meer la-
 ten u vziendtjes en alle Canuncken / haar wel te deeghen beraden / met
 dese heyl-plaats / want ick hou vast/ dat se haar op 't sterf-bedt/ of in 't
 oordeel / sal verdoemen / wegen haar boose kerck-gangen / gaven / of-
 ferhanden/ want ist Offer; der boosen: een grouwel / veel te meer al se
 het met een schendigh gemoet doen/ als veele upt haar / Prov. 21: 27.

Op Exod. 32. 5. Jud. 17: 2/ 3. 4: 13. siet onder / met een woort /
 Godt behaagde: 't goudt niet: **C. W.** in usu gebuyck/ als een half/ of
 Gods terginge 't kalver-dienst besteet / dit dient teghen ons niet ten
 waar wy oock / een kalver-dienst / of Paapse Cramery opzichten wil-
 den: dese Doct. toont: dat hy ober al t' hups is behalven in de Heylige
 Schryft/ en Argumenten te formeeren, o schande / absurdissimum est fo-
 ris scire; domi profus ignarum esse; tegen Theol. adv. of d'aengetoogene
 pagina: stelt hy 2 dingen/ 1 dat men inmer& zoo noodigh weten
 moet/ hoe dese goederen verkregen zijn/ als hoe mense aenleggen moet:
 't antwoord is stracks genoegh getoont/ 2 zoo seyt hy dat dese goede-
 ren geseculariceert zijn / bepde in tijt / en wijze: om datse seculare naa-
 men hebben/ 2 doen se in de Regeeringe als een lidt: vooz eeuwig zijn
 aengenomen/ in de reformatie van haare Collegien.

Antw.

Antw. Van de naamen op zijn plaats : op 2 ergo zoo zijn dese goederen en personen niet van eeuwigheyt seculare want dese opneeminge / vooz een lidt; is na zijn gront ; onlanghs gedaen / met haer reformatie; 2 dese Collegien zijn van alle hare of vooz naemste Paperyen noch niet gereformiert, ergo: noch seculare 3 genomen de personen of namen waren geseculariseert; ergo de personen / wat gebolgh / 4 haar eygene monden / en eeden, sullen haar overtuygen / en 't tegendeel bewijzen / Theol. adv. pag. 72. 73 / 74. Ik N. N. sweere &c. dat ick de kercke, sal raden, wat nut is, &c. en dese secreten van onse kerck, &c. zijn dat geen geestelijke / die de kercke raden / en de geheymen / van haar kercke na vermogen moeten secreten / om zoo die kercke / in staat te houden in audium est, elck oordeele.

7. Cap. of Argument pag. 160. tot 201. Dese goederen moeten tot den waere Gods-dienst niet gebracht worden / om datse te vozen tot den valschen Gods-dienst waren gegeven / seyt hy.

't fundament des E. Adviseurs was / die van den Altaar leeft moetse bedienen / maer de Canonicken leven van Gods Altaar / ergo

Hy antwoort de Canonicken leven niet van Gods maer van Maartens Altaar.

2. 't Is niet bilek datse Maartens Altaar bedienen seyd hy / schoon zy zijn inkomen genieten / daer toe bryngt hy als een Urias bryef 't exempel der eerste Christenen / omtrent de Vestale Nonnen.

Antw. Ergo de Canonicken zijn Martinisten, en mosten dan na maarten haar naam en titels schryven / en niet als se nu doen dooz Gods genade Prooft. etc.

2. Wy seggen oock in 't Thesi / dat het niet betaamt / datse Maartens Altaar bedienen / maer secundum quid, na iets in soo veelse Maartens goederen inslypen soo zijn sy 't ja gehouden te doen : of se zijn misbrypckers van die goederen.

3. 't Was vooz de Christenen onbetamelick het Nonnen-goet te besitten / om daar op de Godinne Vesta te dienen : alsoo ongeoorloft ist nu goeck / vooz de Canonicken / om Maartens en de Papen-goedt / onder een gereformeerde naam te besitten / om daar dooz de Paapsche superstitie en dienste in veele deelen te dienen / als nu by haar gedaan wordt.

" Is niet noodig datse maartinisten genoemt worden alsse maarten niet willen dienen / etc. 2 't is een gruwelycke lasteringe dat de Canonicken in veele deelen de papery boeden en dienen in dus veel etc. D. Mar. exep. pag. 98.

Antw. Sy dienen / en willen maarten, in dus veel dienen ergo 't is noodig datse Maartinisten genoemt worden / op 2 ick laster niet / al de werelt oordeel / maar ghy bilials man sloekt de ongerechthepdt in / en bespot het recht Pro. 19. 28. ergo de heere schelde u.

4. Wil hy oock seggen / dat dese goederen gerooft zijn / laet hy hem eens rant verklaren / en besien hoe 't de Canonicken aenstaen sal / en seggen

gen wie dese roovers zijn / of anders is 't Argument ongelijck.
't Onderschejdt tusschen een positive en naturelicke wet doet niet vooz hem / maar vooz ons.

Want positive wetten staan vast / soo lang de Wet-geber wil datse blijven / soo in Nederlant als elders.

Ergo/toont eerst dat dese positive wet in't Stigt niet obligeert. 2. haar veranderinge en abrogatie. 3. de wettighejdt van dese veranderinghe. 4. een contrarii wet / waar dooz de eerste is vernieticht.

"t Is belachlijck / dat ick bewijs / van hem eyse / dat dese stellende ;
" positive wet / de Uytterse, noch niet verbint / of dat se / hier niet geldt :
" etc. 't was of hy bewijsen moste / dat alle wetten vooz desen / by andere
" gemaackt by onse Nederlanders noch in kragt mosten staan.

Antw. Ghy maackt u belachlick / want een vrou van de reden / wijckende / is als een bag / in een verckens suipt Pro. 11.22. is dit een vrouwe waar / te meer in een man / of out man / Ja docto? / Ja den oudtsien / in u seggen is demidium plus toto, ick spreek ; van een of dese speciaale wet / ghy van alle of veele / ick segge noch kunt ghy / bewijst / dit eenne / of u reden is vals / te meer wie leert u onderscheyden tussen 't offer / der heydenen en Papisten dit is maar een knoop in 't sandt te maaken.

"t Focimaans exemel is u een Achitoffels strop : dat goet 't welck dese
" dus of soo tot opkomste of houdinge van dese genoemde Gods-dienst
" mochten verckregen hebben dat mag van de Heeren tot haar sicum ge-
" bracht worden segt ghy / ergo / niet / met minder / Ja met meer : en ge-
" lijk recht mogent de Heeren, met het Paapen en heydense goedt doen /
" want na ons gemeene ! en misschien : oock u besonder eppen geboelen
" zijn de Sociniaanen, erger als de Papisten / en niet beeter als Heydenen,
" bynten Christum, nu mag de Magistraat / na u leer / dat : tot haar
" schadt kist brengen / dat tot sulcken vervloechten dienst / was gegeven /
" erger als de papery / en niet beter als 't Heydendom / ergo ; soo magt soo
" wel van de eerste / als laater Heydenen / tot den Godtsdienst overghe-
" bracht worden / midts dat het misbruyk gheweert is / is nu similis ra-
" tio, want een Heyden, is een Heyden. oft een Amerecaansen, of Poolsen,
" of Neerlantzen is / geeft niet : etc. te meer hoe dwaas is u antwoord die
" onderscheyt maackt, tusschen heydense, en Paapse goederen, die rechtveer-
" dighet Paus dom / segt ghy / 't is of imant die onderscheyt / maackt tus-
" sen grooter en kleynder sonde / meer en min / licht / ontkende dat de
" kleyne sonden / en 't kleynste licht : geen sonde / of licht was.

Wat hy voorts seyt / dat de Donatueren, se soo weynig aen de Gereformeerde Predicanten als aen leecken of wereltse hebben gegeven.

Antw. Sy hebben se aen Godt en zijn dienst gegeven / en die staen immer onveranderlick / de middelen tot die dienst waren Canonicken : ergo aendie / die Godt dienen moeten se zijn of blijven / of de Canonicken mosten 't noch doen / of in dien valschen / of Gerefomeerden sin / anders
wat

Wat macht hebben sy meer als andere wereltſche/hier gelt tollatur abusus maneat rerum substantia, de Godsdienst moet blyven/ maar de middelen moeten verbeterd worden / ſiet Christ. Conſtan. aenmerckingen. pag. 2.

“Se zijn ghegheven ſpecificke tot de Papyer en niet tot den wettigen Godts-dienst inwoegen willen de predikanten dese goederen hebben “ſoo moeten dese Papyerijen welcke de ſubſtantien waaren / noch geoeffent worden.

D. Mar.
excep.
p. 100.

Antw. 't Staat u noch eerst te bewyſen dat se alle ſpecificke tot de Papyerijen ſijn gegeven / 2 het teegendeel blyckt Theol. adv. pag. 216. 229. 3 't Is puer vals dat de Papyerijen de ſubſtantien waaren / dat was maar een accidens / of toeval / of middel de geſtelde of objective ſubſtantien waaren; Godt en zyn dienst / de gegeven of ſubjective ſubſtantien / 't goet of de gaven / ergo de Papyerijen gheveert / ſoo blyven onveranderlyck / onvermindert / Godt en zyn dienst / en 't goet.

Een woort op Exod. 32. Antw. De facto ad Ius non valet conſeq; Moſis dede't niet ergo ſy moge niet/wat gevolg/Paulus nam geen loon vooz het Predicken / ergo mochten niet / tegendeel ſiet 1 Cor. 9. dit is immerſ op zyn Weder-dooperſ.

“Moſis verbzande het Kalf dooz ſpeciale laſt na't geboelen van geſonder Leeraaren als ik / 't moſte ſoo weſen het konde anders niet zyn “naa't ogemerck van ſulcke afgodery of afgodise gaven/ die ghelyck de “Canunckerpen tot den Gods-dienst niet toepaſſelyck zyn.

D. Mar.
excep.
p. 100
101. op
Exod 32.
6: Iud.
27.

Antw. 't Staat noch te bewyſen dat Godt dese laſt aen Moſis gaf de Cert ſeyt het niet / ut Exod. 32. 78. alleen ſeyt se / dat Godt laſt gaf / het werck te verhinderen te ſtuyten : se melt van geen verbzandinghen / of vermalinge etc. want het hout was wel in uſu, moreel onreyn of verbloekt vooz ſoo ver het een Kalf / of Af-godt was / maar niet phiſice, naatuurlyck ſubſtantieel / 't was gout als voozen ergo noch eens / tollatur abusus maneat rerum substantia neemt dat miſbruyck wech 't goede goudt mag blyven / te meer gegeven / maer niet toegestaan ſoo dit dooz Godts laſt ſoo gedaen was : wat volgt'er anders wyt / als dat gelijcke Af-godise goederen / als dese Canunckerijen zyn / na u ſeggen / oock ſoo vermaalen verbzant / en de Canuncken, die om en met dit Kalf / of Af-godische goet / dapsen / opstaan / en neer ſitten / om te ſpeelen / en te bzeeten/en te ſuppen ingeſchoncken moeten worden/ſonder dat men noch maagſchay / Ja ſijn bzoeder / verſchoone gelijck Aaron van ſijn bzoeder niet gedaen wort Jud. 17. 2. 4. 7. 9. 13. paſt net op u / en de Canuncken / want dese zyn de ſoonen die 't verbloekte afterhouden / en alſe het aen u bekent maachten quanswys als haar moeder de kerck / gheſeghent zyn / dooz u / ghy gaaft dit beelt de werelt / of de goudſmidt / die daar op van u woort een pronck of beelt / in haar hupsen of ſtaat maachten daar op v. 5 vulden ſy u de handt dat ghy hem tot Prieſter of patroon ſoudt zyn / want ghy waart een omſwerbende hzeendeling v. 7. 8. 9.

die

die niet weet wat 't Uptrecht omgaat / soeckende ober al u dienst vooz 't quaade / om gelt te presentereen verwachtende gelt van haar ut Acto. 24. 26. sy seyden blijft by ons wy sellen u 1000 gulden / Ja meer / of leeftocht gegeven / en ghy bleeft haar tot een vaar. v. 10. 11. waar op sy wytriefen nu weeten wy dat het volck en veel Carnale predikanten / om Marees wil / en redenen ons segenen sullen / te meer / willen de Predikanten dooz dit goet de Papyer inboeren / of voeden : als dese de Af-goden dienst / dooz dese silberlingen. 3. Toont de wettigheyt van dit exempel / of de daat deser vrouwe / want de abusu non valet Conseq;

Het komt den Rechtsgelerden te oordelen van Testamenten / Antw. ja op een ander wyse / tot een ander eynde als een Predicant.

2. Waarom oordeelt D. Marees dan dus / van dese Upterste wille / 't is n werck niet. 3. waarom veroordeelt hy de C. Adviseurs dan / als se veel Rechtsgelerde aentekenen.

Du begint hy te vuypl-becken / als alle quaa luy / die verlegen zijn / en geen reden weten / die dit goetd eyschen vooz de Kercke debite volghen Summachum.

Antw. En wat een boosheyt / willen dese die het Kercke-goet soeken een Duyvelen-dienst oprechten / soy schaamt u.

2. Dese goederen zijn dooz de Regenten de lauds-kist noyt toegeeygent / ergo u Argument is lam.

3. Souden wy vooz den waren Godt ten goeden soo veel niet pveren / als een Heyden vooz den Duyvel ten quaden : En seggh my / hoe sullen Marees en de goeden des Lants ontgaen / genomen se pveren tot stuytinge des Pausdoms en andere ketterpen / by onse hooge Machten : soo men haar dan diwars te gemoet voere / dit is Paaps / Jesuijts conscientie dwang / als de Papisten in Brancckrijck en Duytlandt tegen de Keligie foecken / als dat / dese het qualick / sonder / ja tegen Gods woordt / en ghy en de uwe met / en na Godts woordt deden : andere boose snateringen sal ick vooz hem laten.

D. Mar.
excep.
p. 101,

“Hoe wel dese goederen niet tot een eynde begeerdt worden als dooz symmachum te weten om afgodery te pleegen soo hebben se nochtans een gront oorspronck / ergo schoon wyse tot een ander eyndt begeeren “sijn ebenwel hem gelijk.

Antw. Wat klem dit heeft oordele elck / 't is of men seyde dese begeert spijse om sijn hunger te lessen en soo Godt daar in te dienen / maar d'ander om sijn wellust te voeden en soo de Duyvel te dienen / ergo se zijn beyde boose menssen want se begeeren beyde spijse / die maar een oorsaak heeft / daarenboven toont eerst dat se een gront of oorspronck hebben / dat tot noch toe niet gebleecken is.

By gebolg de conditien in een Testament bereyscht / en hoe quade conditien moeten verbeteret worden / van dien waarden Jo. Cal. gestipleert, zijn ten vallen vooz ons.

Als

“Als ick seide dat Calvini woorden niet voor hem maar voor ons
 „ waaren / doen scheen ick wel droncken te sijn of geck / seide hy :

D. Mar.
 excep.
 pag. 104.

Antw. O! vyant van alle gerechticheyt / hoe lange sult ghy niet ophou-
 den de wegen des Heeren / en woorden der vroomen te verkeerem Act.

13. 10.

Dit zijn Calvini's woorden naadien de goederen u nagelaaten zijn /
 met seler bedingh / of Conditie : soe meught ghyse niet besitten / 't en
 sy ghy de Conditie / volbrengt etc. waar uyt ick dus besluyt / maar dese
 goederen zijn gegeven met dit beding / dat men'er : Godt op : en door /
 soude / en moeste dienen : ergo se moeten ; aen de Kerck gelaaten / of gege-
 ven worden / om'er Godt op en door te dienen / naa 't bedingh des ghe-
 vers / en geensins mogense van de Canuncken aengetast / of beseeten
 worden / alsoo se de medegaande Conditie geensins voldoen / wat segt
 ghy nu / sijn se voor ons of u / te meer siet het gemeen en eenparig geboe-
 len van desen te recht hoog geachten Heer. Theol. adv. pag. 22. ad 28.
 & 91.

Te meer na 't gemeen en u besonder geboelen / pag. 101 soo Mevius
 pets hadde gelegateert aen Tito / met een boos / of schandig beding / so
 mochte hy niet te min : dat legaat / goets moets aenneemen / midts
 nochtans het beding verwerpen / nu waarom soude de kercke niet soo
 wel als Titus / 't legaat aen haar gegeven mogen aenneemen sonder
 nochtans aen de boose Conditie verbonden te sijn / geeft reden kuint ghy.

Pag. 170. stelt hy hem dese Objectie voor : soo 't so was / etc. dat dan
 de Canonicken geen meer recht tot dese goederen souden hebben / als de
 Gereformeerde Predicanten.

Hy antwoordt 't is ongelijck om dat de Canonicken dese besitten / als
 wereltsche / niet onder haar eygen naam of titel , etc.

Antw. Coont wiese in de grondt dus verandert heeft. 2. de tijdt
 wanneer. 3. se worden noch als Geestelicke goederen beheerst / en
 aengematicht : getuygen sijn de Edelen, getuyge is de Uytertsche Vroer-
 schap in haar Vertoog / en voor desen meermaals getoont / ja getuygen
 sijn de meeste voornaamste Canonicken selfs. 4. Sijn dese goederen /
 werelts / en de personen die se besitten / hoe in wat sin / sijn dan de ghe-
 eligeerde geestelicke Heeren, uyt de Geestelickheydt, hier is wijsheydt
 noodigh. Het beest heeft : een menschen naam Apoc. 13. 18.

Of is Chyristi leer niet waarachtich / Ioh. 3. wat uyt den Geest is / is
 Geest / of uyt het vleesch / vleesch / etc. of is Marees nochtans geen Frank-
 man, of een mensch / schoon hy uyt menschen / en France menschen in
 Vranckrijk, een mensch / en Fransman geboren / en geworden is.

“Hy heeft boven ghetoont dat dese goederen gheseculariscert sijn etc.
 “2. se worden geestlijcke genoemt niet om dat se sulcks sijn / maar alleen
 “discretive / om onderschept te houden / of te weeten tussen / de 3 regee-
 “rende Leeden na d'oude gewoonte : 3 ick profaneer de schrift.

D. Mar.
 excep.
 Pa. 105.

Ⓓ

Antw. Ghy

Antw. Ghy hebt het noyt getoont en 't is u onmogelyk te doen / el-
 lende Doct: 2 't sijn geen pura nominalia bloote naamen / sed etiam ve-
 ra, realia annexa, hier hangt wat saaklicks aan / 2 genomen t waaren
 bloote naamen om onderscheyt te hebben so konde / men wel andere na-
 men binden / 3 Te meer bloote naamen sijn oock ergerlijck / en strjdigly
 niet de burgerstaat / als onder blijkt 4 ghy spreekt u / na u gewoon-
 te / selfs / tegen / want se worden dus genoemt niet om datse dit sijn te
 weten geestlijcke maar quod olim erant sub papatu, om datse dat / eer-
 tijds onder 't Pausdom waaren / ergo wel eer waren dese Gheestlijck:
 en haar goederen Geestlijcke goederen / waar na sy ghenoeemt waaren
 't welck ghy nu en dan soo volmondig tegen spreekt / leerende datse ab
 initio van 't begin wereltse waaren midtschaders / haare goederen siet
 pag. 69. 73. belg. 5 D seggen is los / wie sijne / die onder 't Pausdom
 Geestlijcke ghenaaemt waaren / haar voorzaaten / niet dese hedendaagse /
 want / die waaren doen noch niet / in rerum natura inboegen / soo'er nu
 wat / oudt quaats of Paaps / overgesien moste worden / dat moste dan
 plaats hebben in die: die dese naamen van oudts / in de Paapse tijden
 verkregen hadden / soo weet ghy eens / Burgemeester althjdt Burgeme-
 ster / maar men kan die geen Burgemeester / of geestlijcke: noemen die
 't noyt waaren / of oock niet begeeren te sijn / maar dese hebben nopdt
 Geestlijcke geweest / se begeeren noch geen Paapse geestlijcke te heeten:
 in wat sin kunnen se het sijn / ick bid u / anders als datse nu upt de
 Geestlijcke: Geestlijcke gebzoet worden sijn se geen geestlijcke isser niet
 Geestlijcks aen of in haar staet / hoe maackense dan malkander Geest-
 lijcke / daar se cerse Kanuncken sijn wereltse waaren: en met haare Ka-
 nunckerijen / en electie geestlijcke en ge-eligeerde upt de geestlijckhepdt /
 sijn of worden / gelijck baart gelijck na Christus leer Joh. 3. 6. ghy
 behoordet te weten wat de Logici seggen Conditio impossibilis equipol-
 let neganti, een onmogelyke Conditie is een ontkenninge / nu dat is on-
 mogelyk / dat iemant die noyt geestlijck was / kan een geestlijcke sijn /
 of een geestlijcke / teelen of maaken u gelijckenissen van 't Sticht / is
 manck / of ongelyk / want hier is / en was wat / reels / 't was een
 Sticht een geboufel / 't ist noch / maar dese waaren noyt / noch sijn / te-
 genwoordig niet / datse willen sijn te weten Geestlijcke / Heeren / ergo
 leeser teeckent dit voor een achtste wonder aen / geeft upt vleys of Geest-
 lijcke Heeren: soo dat'er nochtans niet / is dat na het Geestlijcke smaakt /
 by dese.

Pag. 174. stelt hy ontkennende vast / dat men dese goederen tot geen
 Analoge gebzuyckt mach overbrengen / 1. om dat'er geen successie in
 die selve Clerckdom is. 2. geen consent der Capittelaren. 3. geen
 autoriteyt des Magistraats. 4. schoon de Capittelen Paaps waren ge-
 bleven / soo souden nochtans dese goederen voor de Gereformeerde Kerck
 niet applicabel geweest hebben / etc.

Antw. Soo

Antw. Soo zijne dan voor de Canonicken niet / want die hebben die successie niet / of dat Clerckdom.

2. Nog 't consent der Capittelaren, in de eerste veranderinge van Doct. Marees als een vals preusspooft opgenomen / want die Capittelaren beoogen alleen de vyfheydt van haar staet / waar in se doen waaren t. w. Papisten / en sagen op geen Gereformeerde Canonicken / die doen haar formeele byanden waren.

3. Noch veel min van de Stichtse regeringhe, boven dickwils getoont.

4. Wie seydtt dat het Koninckrijk de aerdtliche goederen beneemt / Snateraar, toont dese aerdtliche goederen waren / of noch zijn.

5. Maecht tot geen analogie gebuyckct worden / veel min tot een quaat recht tegen-strijdigh gebuyck om zielen te verderben.

6. Hoe bestaat u seggen dan / pag. 179. dat de Vaders des Vaderlands het als een stipendium hebben gelaten om Predicanten van te gaderen.

7. Hoe kunnen dan de goederen van Gasthuysen tot een Analogie gebracht worden : die immers oock upt een quade grondt of oogemerck aenden Afgodt of Papen zijn gegeven / om den Hemel te verdienen : tot dienst der Misse, des Vageviers, &c. 8. Moeten die goederen ad fiscum ghebracht worden / die Paaps supersticieus gegeven zijn : ergo so hebben de Heeren van Uytrecht als noch / reden / om met de kameren of goederen gemaakt onlangs door een Luff. van Schroyesteyn, met dat intent om den Hemel te verdienen / etc. oock dus te doen : laat nu de Heeren en dese Luff. hier over gebragt worden / of se dit toestaan.

“ Se hebben de successie der voorzige Canuncken / om datse na de
 “ wil van dese / de Capittelen in staat houden en in geen verval laten
 “ comen : soo datse de vacante beurten of plaatsen weder supleeren / ge-
 “ lijk wy volgen de Paapsediensten / nochtans niet in haar misbryc-
 “ ken.

D. Mar.
 excep.
 p. 107.
 ad 110.

Antw. In u seggen / is fallacia divisionis genomen wy staan u toe / dat de vorzige Capittelaren wilden de eenwigheyt geduer saemheyt van dese Capittelen soo staat u noch te bewijzen dat se het dus : in eo modo door haer byanden leeggangers wilden of alleen dat : dat sulke het beneficium / sonder 't officium souden roben / se wilde de Papyer of die order van Godsdienst / en om dat eynde of die saacke / wilden / se als een middel / de vastigheyt van haare Capittelen want indiense gedacht hadden dat de Geusen / betman / op haare goederen souden ghespeelt hebben se souden als de Joden in Jerusalem 't gont liever vermaakt en inghesloct hebben / en met Esau gesept ick gaa sterben waar toe sal my dit zijn Genf. 25. 32. Wy dan gelijk ghy segt volgen den dienst der Papen maar niet de misbryucken daar in / de Canuncken doen nog 't een / nog
 “ 't ander / 't eene na ons / 't ander na haar seggen. Wy disputeert niet
 “ of dese goederen Cunnen in abstracto aenghemerck tot Heylighe ghe-

D. Mar.
 excep.
 p. 108.
 110.

“brycken toegepast worden maar of 't nodigh is / boort strijckt hy de
 “Uptertse wat deur. 2. hy onderschept een arme of vziendengif te : van
 't afgodische / etc.

Antw. Wy sprecken van 't moeten / van 't nodige en niet van 't kun-
 nen / te meer ghy seght dickwils dat de goederen niet / kunnen tot den
 Godsdiens toegepast worden die wel eer den Afgodt waaren gegeven/
 2 dat doet niet tot de saack / of de geuer op een vitieuse / of verbooden
 wijse geeft / want een vitium / is oock verbooden / 't geeft oock niet of
 hy 't aen een of veele geeft of aen een Geestlycke of burger als zijn inten-
 tie eben dwaalende of quaat is die haar goet aen de Gasthuysen of arme
 gaven of noch doen als Juff. van Schroyesteyn / of aen de kerck dese
 hadden en hebben een sin te weten om door die gaven upt het vagebier
 te komen en zielmissen te verkrijgen / kozt om / om den Afgodt te die-
 nen / nu gelijcke saaken hebben gelijcke redenen : gelijcke sonden / ghe-
 lijcke straffen / seg men / waarom mogen / dan kercke gaven soo wel niet
 ad usum parilem, & analogum, toe ghepast worden als goederen van
 Gasthuysen etc. overmids se eben dwaalende / en bepde / aen den Afgod /
 of Duyvel zijn gegeven / 2 't is openbaar vals / dat hier de questie
 over 't kunnen is / want se worden alree van de leden der kercke besee-
 ten / te meer passen dese de kerck niet / hoe dan aen haar leeden totum
 Continent partem, of partes debent in toto Consentire, 'tis of ick seyde
 die sonde past dat Christen huysgesin : niet : nochtans past se wel de
 soon van dat huys.

Pag. 197. stelt hy 10 regulen of redenen / waar mede hy op sijn wijse /
 poogt te bewyssen / dat dese goederen ontkerckt zijn.

Antw. Wie ontkent dat 'er na buyten toe / modaliter wat veranderinge
 is gekomen / toont 'et van de realia, van 't goet selfs / en de personen, en
 de dingen na binnen toe : 't waren Canonicken / se zijn 't noch / 't was
 Geestelijck, en kerkelijck goet / 't ist noch.

De eygen ritus, gewoonten na binnen toe zijn 'er nog ten deele als voo-
 ren / 't zijn de eygen Canonicken / maar andere Cappen, en dies te erger.

Was daarom Herodes een goet / en Agrippa een geheel Christen om dat
 de eene veel dingen dede / en d'ander na by was.

Het slot / soo dese goederen der 5 Cap. noch upt insicht van haar eerste
 fundatie, noch daar upt om datse in de wandeling by veele worden ghe-
 noemt ende geseydt wereltlijcke, ontkerckte, of geseclariseerde, noch upt
 de sin en meeninge der Heeren Staten, noch upt eenige andere aengema-
 tighden / onwettigen titel, kunnen gevindiceert, of berdedicht worden/
 vooz dese Canonicken, en andere profane en onheylige gebruycken, als
 nootwendig of gerechtigt daer toe : of tot dese behoozende : soo isser geen
 reden / waer op dese Canonicken salva bona conscientia, behoudens een
 goede conscientie / dese Canonicken kunnen of mogen besitten / noch
 enig beletsel ter werelt / waarom alle goede Christenen, of Magistraten
 dese

dese Hoere, debite niet souden mogen haten/verwoesten/en naackt ma-
ken/het eerste is waar/nu krachtig en klaar getoont/ergo 't weede.

“Mijn assuntie probeer ick niet/en voorts meent hy 't met kijven/
“lasteren dreygen goet te maken. Antw. Mijn assuntie blijkt als de
Son/de verstandige oordeelen/niet ick: maer ghy begaat/Crimen Les.
Majest. aan Godt/en den Koning: midts u stellende/tot een patroon,
van dese profantepten/die strijden/tegen 't Hemelse/en aartse recht.

D. Mar,
exep.
p. 122.

Pag. 201 tot 234. van de namen of titulen der Canonicken. Dit ar-
gument staet op oneven / of 9 Pilaren/ siet Theol. advijs 1 deel / pag. 4.
tot 11 of 20. en 2 deel 195. 41. 1 't Is maer om onderscheydt in per-
soonen/en in de portie te onderhouden / sepd D. Marees. Antw. Dat
kan schoon 't so wesen moste/ als wy ontkennen / en konde op een an-
dere wijze wel gedaen worden. 2. Gelycke namen worden 't Uytrecht
in andere overgesien. Antw. 't Is niet waer/wy hebben 't boven ghe-
toont. 2. Laet hem toonen / dat dese ghelyck zyn / met malkanderen.
3. Genomen 't wierde in haer overghesien / toont dat het bene goedt is
of gheschiet. 3. Dyt het Synodael besluyt. Antw. Toont de minste
schijn / of letter van u leugens/dat het Synodus spreekt van ons geschil.
4. De Staaten hebben de goederen onkerckt, ontgeestelijckt, ergo oock
de naem. Antw. 't Erste is leugen/ergo oock het tweede. 5. Se ghe-
ven geen schandael 't Uytrecht. Antw. Het contrarie is waer. pag. 18.
1 deel. 6. In andere Landen zyn diergelycke namen. Antw. Toont
datse geheel sonder ergernisse zyn. 2. Schoon se daer kommen sonder er-
gernisse ghebruyckt worden / ergo oock hier / toont dit. 7. Exempelen
soo van onse Landt-regeerders als andere. Antw. Exempelen maecken
geen regulen. 2. De Heeren sepden niet dat in die naem gheen ergernis-
se was/ in tanto. Op zyn Argument pag. 209. de naem en al wat daer
aen vast is/ is enkel werelts. Antw. So dese namen 't Uytrecht vier
mael: of voor noch in een Paapschen/ Gereformeerden/ Staaten, Cano-
nicken sin iets Geestelijck / en niet werelts decerneeren en beteekenen,
so kunnen se niet gebruyckt worden van enckele puyre gheheele wereltse
gemeene menschen, om daer upt te bewijzen datse Geestelijcke en ge-
eligerde upt de Geestelijckheyt zyn/ als door en om dese Geestelijcke naa-
men / sulcken proffijten en regeeringe te bekomen / die aen dese Canonie-
keren vast zyn. 't Erste is waer / want kan een Adel-Heer of Burger
bruyten dese naem dit Geestelijcke goet verkrijghen / als dese sonder een
Canoniks titul. 2. Of mach aen een Burger of Adelpersoon justo titulo
geschreven worden/ Edele wijze etc. ge-eligerde upt de Geestelickheyt.

De E. C. Doetius distingueert alleen op de Regeeringe: maer sepd
zjn E. dat'er in de naam self gheen ergernisse is / haelter dat met een
nyp-tangh upt.

Za zjn E. sepd wel ront Theol. adv. pag. 198. dat'er hem in de
Uytersche Canonicken vertoont een schijn des Pausdoms / ergo de Ca-

nonicken past / 1 Thef. 5. 22. al wast in hem selven geen quaet / het heeft een schijn. 8. Pag. 212. Se zijn in de Apostelen niet veroordeelt / etc.

Antw. Socinianen, Preadamiten, en veel hedendaechsche ketters / waren daer in so veel by haer namen / oock niet / ergo niet veroordeelt materialiter: hoe booslyck heeft Marees dan gedaen / dat hy se door de Apostolische leer opentlick veroordeelt heeft 2. Hoe bestaet dan 't geen hy van de Afiarchen verhaelt / waer op Actor. 19: 9. 31. ghesien wordt / na zijn giffinge : ja dit als een reden inbrenght : de man leutert / 't schozt hem in 't hoofft. Pag. 213. van de naem Christophorus, etc. ja gewis soo wy 't met dat oogemerck doen / om met dat Monster gemeenschap te houden : maer de Canonicken doen 't soo / is 't niet met de persoon / se doen 't welck erger is / onder pretensie van meerder wijsheyt / en reformatie / met dit onweyne Duyvels-dreuck na Marees taal / ghy weet Marees dat onder de Wet de persoon / en oock zijn kleederen onweyn waren / wanneer hy een doodt aas hadde aangeraaekt : hier op is tot alle ware Christenen geseydt / Esa. 30. 22. en Iud. v. 23.

9. De namen betekenen geen ampt of officium, pag. 223. en 228.

Antw. Theolog. adv. 195. tot 201. en 100. tot 112.

2. Sy moesten bewijsen / datse dese kleyne suffragien moesten doen. 2. Alleen sonder meer. 3. Hoe haar plichten en diensten kleynier waren / met minder ergernisse : konden die noch gepleegt worden. 4. Franse gewoonten maacken noch gewoonte noch regels.

Dorders Capittelen betekenen een Collegie van menschen seydt hy.

Antw. Wie ontken dit. 2. Na die menschen dan zijn gequalificeert soo is dit Collegie te achten / maar die in dese Collegien 't samen komen / zijn Geestelicke Canonicken / etc. ergo Geestelicke Collegien.

3. Beteekenen dese namen geen ampt of officie : ergo Jan alle man mach oock in dese Capittelen komen : want alle Christenen mogen oock seggen / dat ick ben / ben ick door Godts genade / 1 Cor. 15. 10. etc. soo wel als de Proosten, Deekens, &c.

4. Geven bloote namen niet / ergo de Heer Bredenrode mach hem oock titulieren laten / Erf-burg-Graeff t'Utrecht, Prince van Orangien, Gouverneur van Hollandt, Zeelandt, &c. Profess. Theol. tot Groning.

Ende D. Marees, noch de zijne / hadden dan ter werelt geen reden van misnoegen / soo men hem tituleerde, byand van alle gerechticheyt / profanus moribus, gehuerden Bileam 't hollebollic lichtveerdigh Fransje Herodox, Advocaat van quaa saken / Antechrist, &c. seyde hy / 't is niet waar / ick ben 't niet.

Antw. Dus is 't met Canonicken oock / sy zijn niet datse voor geven / etc. ut Apocal. 2. 2.

Of als de Pharisenen, Luc. 11. 47. Ghy doet my sijnathent aan.

Antw. Soo doen dese Canonicken namen / sy smaden ons / de vromen / ja Christus selve.

2. **Namen of woorden geven niet / als men vyz is van de daat / Marefii verba valent usu. hier gelden Marefii woorden / fiet hier by de geleerde acumerkinge / van den geleerden Christianis Constantius pag. 11. 12.**

Dit gantse Capittel mocht ick wel met stil-fwijgen vooz-by-gaan / en met gewonnen spil uytfeheyen / want hy doet niet dan vuyl-becken na zijn stijl / sonder dat hy yets ter faecke sepd / om nochtans hem niet schuldich te blijven / sal ick hem kortjes dienen pag. 123. daer kunnen geen andere namen als dese sijn, om de portie en staat in order : en staat te houden.

D. Mar.
excep.
P. 123.
121. 130.
133. 135.
140. 143.

Antw. **Maeckt dat de gansen wijs / wie fiet dit meer als ghy / te meer dat bevestighet ons segghen / te weten / dat de namen / en daden moeten 't samen gaen / en de namen om de ampenten en goederen verkregghen : "waren / wel eer : en noch pag. 128. Wanneer ick ontken dat ghelijcke "namen r' Uytrecht overgesie worden en sonder ergernissen behouden / so "spreeck ick Voetium tegen 2 dooz zijn by-gebrachte exempelen van ge- "lijcke namen in andere Landen maecht hy geen regulen maer beve- "stightse 3 de Staaten lieten niet alleen de oude Camuncken namen / "maer gavense van nieuws ergo se zijn goet sonder opspraeck en in Con- "scientie geoozlooft. Antw. Voetius heeft noyt toe-gestaen dat die dese goederen in puere ledigheyt verteerden ghelijck dit ons geschil is / buy- ten / de sonde / of opspraeck waren / maer heeft dat yeders conscientie ge- laten / zijn E. heeft slechts getoont dat dese goederen van een ander na- tuer waren / en dat 'er in 't gebuyck self gheen sonde is / als de conditie mee of vooz gaet / die de testateurs epsten / of bedongen confozm 't seggen Calvini boven bygebracht : elck oordeele : of ick zijn E. contrariere / op 2 ghy bevestigt niet / of ghy moet eerst toonen / dat heel ghelijcke saecken / als dese / by gelijcke persoonen / en tijden / buyten ergernissen / ja geprefen waren dit blijft ghy noch schuldigh / ov 3 schoon onse Staaten met dese beneficien , de namen gaven ergo se keurden se vooz gaet / Chri- stelijck / of stichtelijck / wat gevolgh / de E. Broetschap gaven onlanghs / een vicarij aen Inyf Consequenter , oock de naem van Vicarus , ergo se achten dese naem stichtelijck / en 't factum goet / vraght haare : dat se sullen : u / wel : ander bescheyt geven / 't is niet weert / hier op te staen en de verstandige met sulcke blauwe dingen op te houden / ieder weet dat 'er in de Regeeringe veel dingen na morem patria gedaen en gheleden wo- den : welcke nochtans in conscientie niet geoozlooft zijn.**

"Pag. 130. Dese namen / zijn sonder daaden bloote overblijffelen "van 't Pauzdom / etc. Antw. De wederlegginge of antwoort fiet bo- ven / om geen actum agere , gedaen werck te doen / na Marefii stijl / die oz- dinac een dingh 3 / 4 / ja 6 mael seyt / op 1 Thess. 5 : 22. desen Text / "kan Ethice of Logice sedelijck of rebelijck / verstaen worden / etc. want "sommige komen in de gedaente van 't goede / die nochtans boos zijn / "in der daat : andere in ghedaente van 't quade / die niet alleen middel- matigh /

“matig / maar seer goet zijn. Antw. Dese Kanunckerhjen / zijn Ethice en Logice quaat / want se hebben / noch naam noch schijn veel min de kraft van de deugt ja een schendinge van beyde taaffelen Theol. adv. pag. 9. 11. daarbeneven onse deugden en recht/sinnige ghevoelens / die niet alleen / mediocra middelbaare maar seer goede saacken zijn / brengen dese geduerig en overal te borde als boose / alleen / om haar boose dingen / een schijn te geven van 't goede / ergo mijn en de E. Doctius seggen staat vast.

“Pag. 133. Esa. 33. 22. urgeert hy tegen ons / om dat wy 't onreynre des Afgods / vooz Gods kerck of volck begeeren. Marcos exempel iyt “Jud. 5. 23. is een druckfant / 't moeste Jud. Sent-brief wesen : v. 23.

Antw. Wy raken 't ontreynre des Afgods niet aen / als sodanigh : maar wanneer 't van zijn dreck gewassen en schuynt : geschuynt is : maar u meesters vinden daar gheen been in : om het / in en met / zijn dreck ongewassen aen te tasten / inboegen / schoon ghy en sy / haar selven reyn schatten / soo zynse nochtans van haar dreck noch schuynt / noch gewassen / noch geschuynt daarom moeten se in 't vper / Prov. 30. 12, Ezech. 24. 11. 12. 13.

“Pag. 135. op Act. 9. 19. 31. hy weet niet wat ick seggen wil etc.

Antw. 't Is een gemeene stijl / van quade Walen of onduytsen / als se hoorzen / 't geense : niet garen hoorzen / datse dan seggen / ken niet verstaan / seer wel ick sal dan klaarder spreucken / pag. 131 : ult. edi. eo autem minus scrupuli esse &c. te minder swarigheyt moet men maaken in 't ghebruyck van dese Kanuncken namen onder ons / schoone in 't Pausdom vals kercklyck waaren / of zyn : soo wordense / nochtans nergens in Godts woort gebuyck : om eenige kercklycke bedieninge van Christo ingestelt : te beteekenen / nu hier segt ghy / dat dese Afsarchen, dese Canuncken, in dus veel / gelijk / by de Apostelen / al bekent waaren en vooz Christenen opgenomen / midts datse haar afgodisse ampten verlieten / maar de namen behielden / met d'inkomsten dit is immers strijdig simul esse, & non esse, zyn en niet zyn.

“Pag. 140. op 1 Cor. 15: 10. Het is niet tot de saeck om dat Paulus niet spreeket van de burger-staet / 2 se zyn Gheestelycke in suo more, na de nieuwe mode / niet op de oude paapse wyse / etc. Antw. seg ik : dat Paulus van aartse dingen spreeket / dese Cier-namen geven gheen staat of ampt te kennen seght ghy / seer wel so hebben 't dese Heeren haer niet te belgen dat peder en hem tituleert / dooz Gods ghenade / Prooft, Deecken, Dom-heer, etc. seyt iemant / ben je Dom-heer, neen / dat is pro forma om plapster / 2 dit nieubacken volck roepen ons altijt / vooz nieuwelingen iyt / maer wie sag en hoorde / opt meer boos nieuws / als by dese.

“Pag. 143. Hier keft hy luytkeels : en vecht in de lucht : de Heer .. Bedenrode heeft tot noch toe dese titel ghehadt van Erf-burggraaf t'Uytert, etc.

Antw.

Antw. Blyf by u leeft/wie bedisputeert dit met u/bedisputeren/de Heeren/dit/ met dit vermaerde hups/ dat raecht ons niet / immers na dese Heeren haer verstant/komt hem dese titel niet toe seght ghy ja/dat raecht de Doetschap inwoegen ick ontken 't niet / dat hy de titel ghehad heeft/belwys ghy dat hy se rechtigh gehad heeft daerom gis ick/dat je buyten deur/bent geweest/ als je dit schreeft: soo dat u dit diepe/ Concept door de windt/ is aenghewaeyt / om u windighe/ windt-maeckerse met windt te paepen: te meer seght durst ghy / of Bzerode hem sonder lesie van de/ Prins of de Staaten, of u: sou moghen tituleeren/ Prins van Orangien Stadthouder van Hollandt, Zeelandt, etc. Profess. Theol. tot Groninghen/ derhalven mijn seggen staet onwederleggelijck vast.

Het achtste Argument/ pag. 234. tot 248. De goederen zijn gestelt/in libero Commercio in een vrye Coopmanschap seyt hy / etc. dit bewijst hy uyt de Unie Anno 1578. 2 uyt gelijcke exempelen van de Hollandtsche Regeerders, etc. 3 van de 40 penningh, etc.

Antw. Theolog. adv. pag. 227. 231. 233. 243. dese zijn presuppocsten/zijn of puur vals/onbewesen/ en onbewijsselijck / of onghelijck. Pag. 238. Ontloft hy een Objectie / als gheseyt was dat de Staaten/ Anno 1580. het koopen van de prebende hadden verboden/ etc. 't Was seyt hy een penale. 2 een speciale Wet/ vooz die tijdt. 3 so sy ghemeen was/soo is sy herroepen/geabrogeert, noch meer/ niet tacite, maer openlijck.

Antw. Coont dat penale Wetten niet dueren / tot haer wederroepingge. 2 datse speciael was in desen / vooz die tijdt. 3 dat dese Wet herroepen is / ja openlijck / en eenparigh. Contra. Theol. ad pag. 117. 118.

4. Wat helpt dit vooz u / genomen sy waren te koop geset / seyden de Stichtse Heeren/ dat 'er in de koopinge geen beswaringhe vooz de Conscientie was. 5. Genomen sy hadden soo verstaen/ soo staet de gheheele Questie noch open/of dit magh by den Cooper en Verkoopers dus ghedaen worden/ bewijst dit eerst/ de facto ad jus gelt niet. 6 Na u eyghen seggen is de herroepingge speciael geweest/ tegen eenigh over-loopers/of quaet-aerdige menschen/ die hare Canoniken door ontron/ en overloopen verbeurt waren/ wat raecht dit ons/ ten waer ghy toestont / dat de Canonicken oock sulcken waren/ en dat daerom de goede Patriotten die dese verballen Canoniken vereert wierden/ oock wat aen 't Landt vereerden in erkentnisse. 't Argument omgekeert / dit en zijn geen enckel seculare goederen / maer oock wel Gheestelijcke/die of abusivelick buyten noot/of met goet recht van de Magistraat verkoecht worden / des nootse vooz die tijt/ mogen derhalven in geen goede conscientie sulcke goederen/ van Leecken of wereltsche aengematight of verkoest worden/als wereltsche,

sche, welke door geen publijcke wettige Staat, noch absoluyt konnen verkocht worden/ noch eenichsints zijn verkocht/ of in libero commercio in vryen handel gestelt: maer aldus is't met de Uyterfche Canonisien, ergo/ hier vallen nu met een zijn 4 valsche fundamenten/ de Leser voor waerheyt in 't begin van dit Capittel toe-gemetten.

D.Mar.
excep.
pag. 144.
ad 155.

“Pag. 153. 154. schijnt hy wat te seggen/ maar als je het wel besiet/ soo zijn 't waar nuda verba bloote woorden een eygen Lombaarts argument / den inhoud is dit / so dese Canonikerijen niet sonder sonde mogen gekoft worden soo doen de Heeren wel gualijck / dat se: se te coop setten / etc. Antw. Siet res Iudicata pag. 51. 57. 67 2. fiat / wy staan toe wanneer se buyten noot te Coop worden geset / of verkoft: dat'er in gefondicht wordt/ maar wat baat dit de Cooper's haar consciencie want / allegare inconueniens, non est solvere inconueniens om: dat dese wyl is / dat maackt my niet schoon.

Pag: 249. zijn tiende grondt-regel.

Hy beschuldicht de Adviseurs, datse 't Formulier der Wijkse / en niet der Uptertfche Canonicken toonen / etc.

Antw. Toont dat haar Eeden niet even gelijk zijn / dan sal u seggen wat om 't lijf hebben.

2 Genomen de Uptertfche Canonicken waren stouter rebelliger tegen haren Bisschop gheweest / als de Wijkfche / ergo sy hadden meer recht, wat gebolg oudtsien Doctoꝝ / de Napolitanen zijn doorgaans rebelliger tegen haar Regeerders, ergo sy hebben meer vryheyt van den Spaenschen Koninck, als de Spanjaerts in Spangien, of maackt een boos factum goet jus.

3 Genomen daar was tegen dit verkeert sweeren niet gedaan als hy seydt / ergo 't is goet.

Antw. De Predicanten noch overheden / bestraffen noch staan tegen het quaadt / ergo de Gemeente heeft vry sondigen / lacht dese Doct. wyt / 't is booven meermaals geseydt.

4. Dese Canonicken Eeden zijn niet quaadt / om datse statuten besweeren / Wetten van een geoorloft Collegie, dat door zijn Wetten wort geregeert / en daar en boven niet Paeps in sich bevat.

Antw. 't Is al weer petitio principii, bewijst dat dese Collegien geoorloft zijn / wie staat u dat toe / voor dus veel.

2. Mach men gaan in alle Collegien daar Policie, is / de Dieven en Roovers hebben oock Collegien, en Wetten daar in / ergo.

3. Toont datmen sweeren mach tot maintinue van dese Collegien, wie ontkennet / in dus veel / als ons geschil is.

4. Houden dese Collegien geen Papery in / 't is immers Papery, van binnen van buyten 't geheele Huys deur / binnen zijn de Paepsche goederen, Eeden, macht: buyten Paepsche namen, 't is al Papery, ist onder een Gereformeerde Cap. te erger pag. 28. 2. decl. de Masse, de Materii, de for-

formalia, in soo veel zijn en blijven Paaps: inboegen soo dat de Uyttersche Kercke / 't grootste recht en reden heeft / om haar in den Kercken-dienst voor hy te gaan / ende niet admifibel te schatten / in soo veel soo langh se soo zijn: ja oock verdacht te houden dese preteritie geschiet niet om dat de Stadt te Populaer is / of om dat de Canonickery te veel arbeys vereyscht: als hy droomt / pag. 259. etc.

Hy Leser let / dese man seyde boven dickwils / dat de Canonicken te Uytrecht sonder ergernisse: Ja en grooten aensien / leefden: Du stelt hyse niet dunsterlyck / als onverd'agelyck voor 't volck in soo veel.

2 't Is belachelijck / worden de Uytterschen ordinaar niet twee-sins van haar Magistraten geregeert / als Burgemeesters / Schepens / ende Onderlingen.

3 Doort worden de Edelen in een hooghte als de Kanonicken gheset / hy mach vernemen hoe 't haar smaken sal.

4 Ja met onrecht en onwaarheyt: want daar zijn nu en dan / Adellijcke personen in Kercken-dienst geweest / oock van t tweede lidt: ja tegenwoordig zijn 'er in.

5 Hoe dese Lasteraar voort de Ed. Uyttersche Magistraat in de oprechtlinge haar'er Accademii, van ter zijden steekt / is voor haar sy hebben geen houten Neusen / daarom sullen sy oock wel ruycken waar dit Wildt van daan komt.

Wat hy al wederom qualijck voor geeft / dat de superstitie is wech genomen / en iets van die dingen tot den waaren Godsdienst overgeset / etc. is niet tot de saeck / als boven meermaals is getoont / 't moster al wesen tot een klaau toe Erud. 10:26.

Of anders is 't als de Bedelaars / en Landt-loopers / die de honden een stukje broodt van 't gebedelde toe werpen / om haar repne Neringh te byper ongebeten te vdtrecken / of als / die Maarten een Penningh brengen / om een Paardt te nemen / etc. siet Theolog. adv. pag. 16. 140. 't tweede deel. Op wat grondt hy voort op zijn Canonick sommighe alumni haar ondancbaarheyt verwijt / sal ick nu over slaan / om 't onnosel papier te verschoonen / in 't wederleggen van zijn onnossele praatsjens. Wie ontkent Amefii woorden of sin.

2. Wat isser voor u in / ja wat tegen ons / of tot onse saeck / Amefius verstaat Wettige Collegien, of geoorlofde in Burgerlicke trouw / etc. maar dit zijn onwettige ongeoorlofde in dus veel.

Oock / toont dat de Kanonicken of Dekens aen wien de Eeden gedaan worden Magistraaten zijn / en macht hebben sulcke Eeden de Sweerder af te eysschen: als oock dese Collegien met gemeene stemmingen herstelt zijn. Of ghy na u manier / en niet wy lasteren de Heerlickheden, midts haar deelachtigh makende / aen de grouwelen des Pausdoms: siet Theolog. advijs pag. 266. en 271. Aengaende de form selfs / met aenrakinge van 't Evangelium / etc.

Antw. De dingen waer op / of om sy sweeren / is ongeoozlooft / nu ge-
toont / ergo oock de form. 2 't Euangelium aen te raken / om 't Euan-
gelium schande aen te doen / is schandigh / 't is hier so / ergo. 3 Behal-
ven / toont dat de form selfs / goet / of geoozloft is / in se. 4 Dat van de
Geneeffche Magistraet, past als 't vijfde wiel aen de wagen / 't is tot een
ander eynde / 2 of een ander Form, 3 van andere Staets-persoonen,
4 het komt upt een ander gront / 5 Ja 't is een ander saeck / want dese
Magistraet sweeren immers niet / sy toonen maer datse na Gods woozt
gaen / etc. hoe past dit by dese die 'er tegen gaen / en sullen altoos teghen
gaen / C. W. huijs operis, 't andere zijn vooz 't giffingen / wy laten die
vooz-giffers / 't slot.

Dese besitten t'omrecht / en onwettigh hare Canonisien / welke op
een onwettighe wyse bepde in opsicht so van de materi als van de form
sweeren / vooz de statuten, en Privilegien der Capittelen, welke dooz
geen Publijcke macht Staets-ghewijse zijn ghestabilieert vooz enckele
puure geheele wereltliche Polytiicken, of Gheresozmeerde / soo dat se in 't
minste geen quaat / superstitie des Pausdoms souden behouden / maer
de Kanonicken sweeren in materia en forma onwettigh / vooz de statuten
privilegien van sulcke Collegien, als boben / ergo sy besitten en genieten
onwettigh / oneerlijck / Pauselijck hare beneficien.

D. Mar.
exep.
p. 156.
ad 172.

't Eenigste van belang / wat hy hier doet / is : dat hy toont de abusu
dat hier en daar eenige Kanuncken in Kercken dienst zijn geweest ghe-
lijck pag. 163. 164. als ich segge dat dese Paapse goederen / besitten /
of besweeren / soo quetse ich niet alleen dese Capittelaren / maar oock de
Walse en Duytse Kercken die dusdaanige tot Ouderlingen en Diaake-
nen / op : of aannamen / pag. 165. 166. 3 My staat te bewijzen / wie
van de Eedelen in Kercken dienst geweest is.

Antw. Na u seggen van d'een tot / d'ander volgt niet pag. 178. die
alleen was my genocch / tot overmaat aengaande de Walse kerck hier /
sal ick nu noch seggen noch onderdoecken / of dat gemeen seggen waar
is / of niet te weten datse is een puyt Kerck, dreckwaagen : aangaan-
de de Amsterdamsche Haagse Swolse kercken / moet eerst blijcken dat dese
als Kanuncken daer by de Kercken-raet / bekent zijn in 't gemeen / 2 als
oock de nature / van dese Uytterle sonde / of Canunckeryen of anders
doet het niet : ad rem, 3 in plaets van een wil ick u hondert exempelen /
daer tegen toonen / die het noch willen / noch wouden toestaen / dan legt
ghy noch eben-wel te leegh / op 't 2 ick quetse so weynigh de Gheresoz-
meerde Kercke / als die / de Apostelse doen / die segghen / dat 'er een De-
mas : Judas of veele buyck-dienaren onder geweest zijn : op 't 3 De
E. Heer Borre van Ameronghen, Heere van Sandenburgh is noch on-
langs Ouderlingh geweest / die immers van 't 2 lidt is : Pag. 169.
praet hy wat van Ameshi woorden / maer weer sept mijn redenen niet :
was 't niet seggen en lasteren te doen : toont dat die 3 Conditien by dese
plaats

plaets hebben, kint ghy / is niet door haer 't contra verboden, 't is van God in zijn Woorzt ghedaen / elck Collegie heeft macht d'incomelinghen te be-eedigen, dat is waer: vooz soo veel: maer niet absoluyt / souden dese wel haer inkomelingen mogen be-eedigen / om 't Landt na haer beste vermogen / te helpen verraden / veel min mag men sulcks / tegen God en zijn kercke doen / als dese / in 't aenbaerden van dese Kammickeryen. 't Laetste Cap. is van geen belang na zijn segghen te staen op Citatien, 't is bewijs van een verlegghen saeck / pag. 237. 2 Sy zijn of tegen hem omgekeert. 3 Of wy konden 't doen / soo wy de kortheyt niet beooggheden. 4. Of 't zijn misbruycken / die hy na zijn gewoonte tot Regelen maackt / en soo voozt / inboegen zijn ses Aen-merckingen zijn oock ge-noegh weder-leydt / ende doen niet tot de saack / noch vooz hem / noch tegen ons / ja in een goeden sin zynse vooz ons / ick soude 't getoont hebben / maar om kortheydts wille / nu geseydt / laet ickse als pdele snateren. Inboegen mijn seggen en schryven / steunt en staet op een onseplbaar woorzt / daar beneven op een vasten / rechten / onbesproken voet / dat geen hedendaechsche Canonick / als en goede Christen behoudens een goede consciencie / een lidt van de boven-geroerde Uyttersche Capitelen mach wesen noch blijven.

Heere laet dan 't seggen van u Woorzt in uwen Mame, strecken tot verheerlijkinge van uwen Naem, tot beslissinge en versachtinghe van verbitteringen / vastellinge van wanckelbare / en bekeeringhe van veel verleyde zielen / Amen.

M E D I T A T I E

over de woorden Matth. 22. v. 21.

W sullen letten op drie dingen 1 op't Woorzt geven / 2 de persoon aen wien Gode / 3 op de gifte self / en haare benaeminghe dat Godes is.

1. Geven, is: pets aen een ander opdragen ober-geven / om 'er me te doen na zijn wil / of eys: van saken / als zijn eygen: soo dat wy hem / of de sake en gebruyck: of het recht / of beyde / schencken / of vooz een tijt / of ongeeren / Coacte: gedwongen / of vrywilligh / graag / onghedwongen / absoluyt, vooz alle tijt / op de laetste vrywillige onbepaelde gebinge siet Christus hier / ut Ekh. 8 / 7 / 8.

2. De Persoon is Gode / dit schijnt een Paradox wonder-spreuck te wesen / overmits men Godt niet geven kan / behalven dat hem alles eyghen is / soo heeft hy oock niets ghebreck / wie sou hem dan pets gheven

vraegde Paulus Rom. 11: 35. Want alles is uyt hem door hem/vers 36. so dat hem door gheen mensche: pets kan gegeven worden / Act. 17. 25.

Om dit te verstaen / soo moet men weten: al-hoe-wel Godt van ons noch ontfangen kan of pets gegeven worden / in eygene persoon: dat het nochtans kan gedaen worden / in zyn saccke of dienst: of in zyn kinderen / want wat men geeft / dat onderhout / of aenwas van zyn dienst / of kinderen / dat geeft men Gode / overmits de Godsdiens en zyne kinderen de zijne zijn / en daerom oock sulcks / aen dese gedaen of gegeven / sal reekenen aen hem gegeven te zijn / Matth. 25: 35. 40.

2. Wat moet men geven niet / wat vreemts ut Lev. 10. 1. maar Gods eygen goet / of gaven die hy ons gaf / om se: tot zyn winst aen te leggen.

3. Gods goet / is tweefins een incommunicabel, of ondeplbaer of ongegeven goet / gelijk zijne ondeplbare eygensenschappen / dus raecht ons goet niet tot hem / Psal. 16: 2. so dat wy hem eer / lof / dienst / kennisse / na waerde en eys souden kunnen geven / Rom. 11: 35. Wie heeft hem gegeven / etc. want niemandt weet wat hy is: of wat hem toekomt / Matth. 11: 27. Joh. 1: 8.

2. Communicabel, deplbaer of gegeven goet dat is wederom tweefins / of datte: welke Godt aen hem selven / door hem selven / C. W. zyn eygen arbeyt of scheppinge: gaf / of heylighde / Genef. 2: 2. 3. Psal. 24: 1. 2. en 50. 12. en 89. 12. en 115. 16. Of datte: welke hy aen zyn Soone gaf: en de Soone weder aen de Vader: nam: de geloedige Psal. 2: 8. Esa. 8: 18. Heb. 1: 2. 1 Cor. 3: 17. 23. en 6. 19. Joh. 17: 22. Apo. 5: 9.

2. Of sulcks: welke wy menschen hem weder geven van 't onse: of 't zijne: dat hy ons in gebryck gaf: op dat wy 't hem weder mochten / of souden geven / tot onderhout van zyn dienst: en kinderen / want 't is alles onse 1 Cor. 3: 22. Matth. 6: 11. Maer door de weder-gebinge aen den Heere / of de zijne: dan ist; en wort het zijne wederom 1 Chron. 29: 14. Ezech. 16 / 17 / 18 / 19 / 20. in een tweede wijze / pag. 42. Al-hoe-wel Christi vermaninghe / voornamentlick siet op 't geven van lichaemlike middelen / tot een Geestlick of heyligh eynde / ghelijck de Joden: te voeren een vye Natic zijnde / geleert waren / dat se aen haaren Koninck uyt het midden van hun genomen geensins een vreemde mosten Col of Schattinge betalen Deut. 17: 15. So was nu de vrage overmits zy geen Koning hadden / dan den Heydensen Keyser Joh. 19: 15. die haar t'ander hadde gebracht / of zy Joden / aen een Heyden: Col of Schattinge conscientien halven / mochten betalen: Christus: seyt ja / maar vermaent haer met een: dat se nochtans de Godsdiens en hulpe der Armen niet mosten versumpen / of vergeeten: gelijk de menschen / in tijden van vervolginge; pleegen te doen; op 't fundament dat se dan ghenoech met het lichaemlike of haer eygen te doen hebben / hy wil segghen als Matth. 23: v. 23. 't eene moet ghy doen / maer 't ander niet laten. Christus sluyt nochtans 't gemeene; en andere en hoogere saecken niet buy-

buyten / maar in ; als ; dat men Gode moet gheben : hert / vermoghen /
lichaam / eer en dienst / daar in of mede.

Doctr. Godt of de Kercke des *N. T.* heeft! of magh noch haar eygen
goet hebben ; dat wort by onsen Salighmaecker ghepresuponeert : dat
Gode is, dit heeft hem Gode wil hy seggen: van alle zijn kinderen of ga-
ven als een Tiende of Col: wegens 't gebuyck van zijne goederen ge-
wilt / dat het hem als zijn goet van ons eerste soude opgelept en afghe-
sondert worden blijkt vozder *Theol. adv. pag. 13.* 1 eerste deel en 2 deel
pag. 89.

Keden om dat het Gods eygen kercke is hem met sijn bloet ghekost
Acto: 20: 28. Apoc. 5. 9.

2. Consequentie. 't zijn sijn eygen dienaaren van en dooz hem selven :
en niet van menschen in zynen Wyngaart geset. : *Gal. 1: 1. Matth. 20.*
Luc. 19. 13.

3. Soo dat oock elck zijn deel ontfangt: van hem / en niet haare maar
zijn wachten moeten : aan waar nemen / *Mar. 13. 34. Mal. 3. 14.* in
voegen / wat is betamelijker / als dat die Godt, die : zijn Kercke : die-
naaren : ampten : daar in : heeft en hebben : en houden sal : oock zijn ey-
gen dienaaren / op en van zijn eygen : onderhout : en Doet : op dat se al-
leen / op hem en geen andere souden sien : pag. 35. onse regenten of huyf-
houders souden niet begeeren dat haare Predikanten / of dienstbooden :
of die onder haar wercken / haar loon : of kost by andere souden haalen /
daarom waaren oock boozneeme leeraaren bedenklijck : of se loon van
andere Kercken souden mogen trecken / alleen op die gront / dat elcken
dienaar / in zijn eygen Kercke als upt Godts hant : moet onderhouden
worden *Theol. adv. pag. 82. 83.*

2. Daar is *similis ratio* : of gelijkhepdt met de Kercke des : *O. T.*
1. die eygen Godt isser. 2. D'eygen Kerck. 3. D'eygen order / de *Le-*
vit waaren upt het midden genomen / of geroepen en booz de gemeen-
te afgesondert / van 't wereltse *Num. 3. 9.* soo oock *wy 2. Timo. 2. 4.*
Ephes. 4. 11. 4. de eygene goederen of middelen : waar van sy gaven.
5. Oock de eygen wille of last Gods / wasse : doen in 't besonder of *spe-*
cie. Se is nu in genere, als in den *Text* geeft Gode : dat 'et. 5 de *Ker-*
ke heeft oock die eygen / noot / en plichten te doen. *Theol. adv. 1 deel*
pag. 13.

Uw's gebuyck / dit overtuygt onse *Kapisten* welke : soo se ten tijde /
haaren vaderen of broederen de *Phariseenen* geleest : hadden : se souden
Christus gelijk ons / ontken : ja bespot *Luc. 16. 14.* Ja beschuldicht
hebben / van *Papery* : wanneer hy leerde / als *wy* noch dat men Gode
ouder 't *N. T.* eygen goet moste affsonderen / Ja sulck goet / dat met een/
boos dwaalend / herte was / of wierde gegeven : alsoo na dese haar leer /
de Kercke des *N. T.* geen eygen goet past / veel min / sulck goet dat met
een dwaalend : gemoet was gegeven want de Kercke sou te groot / te
veel

veel meesters worden : te minsten besmet met afgodery / of onreyn goet / behalven 't geseyde / weten dese / wijse meesters niet / dat dit per accidens, by toeval / soude komen.

2. Dat se Godt verdacht / maaken / van onvoorsichtigheyt wanneer hy de Leviten, haar eygen / deel gaf / se konden oock te veel meesters / worden.

3. 't Sal dan voor de proventien : steden / besonder dese Capittelen / mit zijn / kaal / arem te wesen se mochten te groot worden.

4. 't Is een eygen taal / en vout / na-aapinge / van de Duyvel : Cum suis, om de Kercke als de Paus de Keyser, dede / de voet op de neck setten want maachten / Julianus, de : Hertog, van Lotheringen de Philisteenen, Gods volck / oock dus / niet arem / en sonder / smeeden, pag. 12. 48 : 76.

5. Zijn se dan niet paaps, die of gaven of noch denken / te te doen / aen de Kercke / tot den openbaaren Godtsdienst : en sont dan oock geen Papistiseeren / wesen soo men met Christo een Jongeling of rijke daar toe aanporde.

6. Of ist oock papery / dat men in veele plaatsen de Kercken / haare pastoyen laat op 't 2 mach de Kercke dit goet na zijn reyninge niet op : of aenmeemen : hoe dan haare leden / of kinnen se Godts woort niet Deut. 7 : 25 : 26. Esa. 30 : 22. of vreesen se zijn oordeelen / in Achan, en andere niet pag. 72.

Als oock die swaare vloecken van de Gevers / testateurs, tegen alle dusdaninge / robers / slemyers / leegganers / pag. 51. 67. 72. 86.

Te meer / hoe was Christus / dan soo slecht dat hy sulck goet / Gods, goet noemt / dat dese boose / verblinde / verharde / Joden / gaven erger / als Heydenen die noch hem / noch den vader, kenden / Ja hem / niet de zijne / sochten te dooden / 't ergste in meeninge / dat se Godt daar in dienden Joh. 16 : 2. 3. Soo dat se de Duyvel meer dienden als oyt eenighe Heydenen of Papist : Ja wie weet / of se van dese Gaven / die sommige op Christi raat / in de Schadt-kiste mochten gegeven hebben / Judas de 30 Denningen / niet betaelt hebben / so dat ick gheloofve / hadde dese by Christus doen geweest / se hadden geseyt Meester je raest Marc. 3. 21. Act. 26 : 24. want je noemt Gods goet / dat dese boose Joden gheben / aen de Duyvel hier te segghen / de Kercke / des N. C. magh wel geldt roerende / losse goederen hebben maer geen vaste / onroerende / als Landeryen / schijnt meer dolle / boose / als wijse / gheseglijke menschen seggen / want kan men voor ghelt / niet haest / Landt / of vast goet krijghen en voor Landt / gelt of los goet / te meer / soo souden dan de Kammicken / geen presentie / gelt / of Pachten / etc. mogen ontfanghen / want na haar eygen verstant / ontfanghen se dese gelden / als vast en onroerend geldt / dus vangen dese wijse Meesters haer selven / etc. doch om gheen actum agere : gedaan werck te doen : kan hier op nagesien worden S. C. in zijn disser-

dissertatione de bonis ecclesiast pa: 42 : ad 54. inboegen och of ghy Heyden / of papisten waart 't soude u in gheenen daage sonder assistant verdraaglijcker sijn want / sal men de papery / verlaaten / om te mogen rapen / onder 't decksel van reformatie / en dan niet paaps sijn als men met het paapen goet mach speelen : O wee sulcke / die soo de papisten / de monden openen / tot gegronde lasteringen pag. 22 : 28 : 29. 2 deel.

2. Gebruyck : O : ghy knechten des Heeren / die sijne wachten be- waacht / let op u dienst Col. 4. 17. en op die u geroepen heeft Psal. 123. 1. hy is getrou. 1 Tess. 5. 24. wy sijn / dooz sijn ghenaade dat wy sijn / 1 Coz. 15 : 10. soo wy hem getrou sijn / en hem 't sijne gheven / hy sal de sluysen / des Hemels openen / Mal. 3. 10. om ons te versadigen / die : nu als verloozen / Sionen / van gebreck vergaan / en als een veracht Sion, worden opgegeten daar in ons vader-land / of vaders-huyse / sulcken overbloet en gemeene mildtheit / is / behalven : tegen : ons die 't Geestlijcke / zaeijen : 't is te veel / dat men ons : het lichaamljcke / laat maaijen / 1 Coz. 9. 11. of ons / ons deel ghebe O schande pag. 39. kleyn swarigheyt / ons loon sal te grooter by hem / sijn / Genes. 15. 1. Psal. 19 : 12. Math. 5. 12. 1 Pet. 5. 4. en haare verdoemenisse / te strenger / die nu als Baals : Priesters, met vrouwen kinderen nichten ne- ven / meyden / knechten / houden : en peerden / hoeren en boeven / ons deel / of goet versmeeren / en ons de krummen : weeren / Luc. 16 : 21. Jer. 36 : 16. inboegen elck dencke op Num. 18 : 20. alwaar Godt de Leviten geen deel wou geven : ten eynde / sy doen : en wy noch / souden seggen / als de Kercke Chren. 3 : 24. 2. Leer / de Kercke des N. T. mach niet alleen haar goet hebben / maar men moet Gode geven / of de Kercke : 't geen dooz scheyppinge / velossinge / donatie : gevinge haar ey- gen is / blyckt in den Text : geef Gode / siet Genes. 28 : 12. Actoz. 2 : 44 : 45. en 4. 3. en 11 : 29. 1. Coz. 16. 12. 1. Timot. 5. 16. 1. Sam. 1 : 28. Actoz. 15. 26. Rom. 12. 1.

1. Eeden : 't is Christi gebodt in 't N. T.

2. Omdat het alles Godes is : inboegen wy moeten goet / sijn mee- ster niet onthouden / als 't in ons vermogen is / Prov. 3 : 27. maar aan hem tol / eer : vermogen : geven : als een schuldige tiende / Rom. 13 : 7. 1. Coz 6. 19. 20.

3. Men begaat anders : in : of afterhoudende diebery of robery tegen Godt / als Achan Jos. 7. en : Ananias en Sapphira Actoz. 5. siet Mal. 3. 8. 9. gelijk de smockelaarts de lants tollien / doen.

4 't Is billick / of redelijck : want Gods beelt : naem staat'er op / als het beelt des Keyfers : op den vertoonden penninck v. 19. 20. nu was dat Christi : argument om den Keyser 't sijne te geven / niet minder ja : meer worden wy dan verbonden / om Gode, 't sijne / te geven : daar / sijn beelt : naam : merck opstaat / nu ist immers dus / met onse : zielen lichaamen : maar besonder met dese Kercke goederen / daar Godts

F

naam

naam op staat niet alleen als schepfelen / maar besonder als gegeven / en Gode afgesonderde goederen / die na de wil / en sin / van de gevers / tot den Godts-dienst : vooz eeuwig zijn gegeven / of opgedragen / Theol. ad pag. 55 : 72 : 80 : 81 : 82 : 85 : 89 : 107 : 216. 217. 219. ergo 't is onsen redelycken plicht of Gods-dienst / Rom. 12 : 1. dat wy dit kint sijn moeder of vader geven : 1 Reg. 3 / 26. 27.

5. Om dat'er de eygen diensten nooden in en by de Kercke des N. T. sijn als by de Kercke des O. T. doen men niet alleen mochte / maar moste / geven / Theol. ad pag. 13 : 1 deel /

Vrag. Hoe en wanneer geeft men Gode?

Antw. Als wy onse goederen of leden affsonderen of geven aen de kercke den armen of sijn dienst / om soo van 't onse den Heere te dienen Luc. 8 : 3. Num. 3 : 9. Ezech. 16 : 17 : 19. met de mont belooven met de handen geven 2 Chron. 6 : 4 : 2. als / die macht / of last daar toe hebben / 't gegebene / tot dien eynde / vooz den Heere / bewaren / als Nehemia Neh. 5 : 15. en Laurentius : Ambrosius pag. 17 : 65. en Abraham 't offer bewaarde / vooz 't wildt gebogelte Genf. 15 : 11.

3. Of wanneer / men 't / de neemers / inslockers : uyt de beek / of poot / onthaalt / als Abraham de roof / van de rovers / vooz de Coningen, van Sodom, dede / Genf. 14 : 14. of David het schaap / uyt de muyl : des Aeutus : 1 Sam. 17 : 34 : 35.

4. Als men dat ontroofde / Gode / of den eygenaer ongeschent onbermindert / weder geeft / als Abraham aen / de Sodomiten Genf. 14 : 23. en Christus de verlostte / of lebendich gemaachte sone / aen sijn moeder Luc. 7 : 15.

5. Als men occasie : aenleydinge geeft : tot dit / geven / 't sy dat men : dooz vermaaninge / andere daar toe beweegt / als Christus hier : geeft : en Heb. 13 : 2.

Of dat men kercken / plaatsen / leeraaren / geeren daar toe : opent : geeft : bout, waar dooz de gemeente mach wassen : en soo gelegentheyd vinden / om veel / na haar getal / meer is / te mogen / en kunnen / gheven / 1 Chron. 29 : 14 : 16 : 17. 2 Sam. 24 : 21, 22 : 23.

2. Vrag. Waer van moet men Gode geven.

Antw. Van alles / waer Gods of Christi beest op staet / ghelyck den Keyser : van alles 't zijne eydt Job. 3 : 9. Gen. 28 : 22. 1 Cor. 16 : 1 / 2. van alles / wat te sparen / te besnyngen / op-leggen vooz Godt en den armen / daerom sijn die ghewoonten Christelick in so veel / dat men onder ons / in alle openbare koopingen / en verkoopingen / wat vooz de Kercke of hare armen bedingt en spaert / verstaet van alles : wat / goet / reyn / fris is / of nut / 't uytneemde Cant. 7. 12. want het lamme / kreupele / wil Godt niet Mal. 1. 8. Of van dat ons eyghen is / wy moeten den verwonden van ons eygen voeden / op ons eygen beest voeren / Luc. 10 :

33/34/35. Want onse gaben moeten genade geven/ Ephes. 4: 29.

3. Vrag. Hoe veel moet men geven?

Antw. Na dat elek ontfangen heeft of vermogen is de rijke meer / de arme minder Act. 11. 29. Luc. 21: 3. Prov. 21. 26.

2. Na eys van de noot / of staat der kercke / t moet dickwils boven vermogen gaan / 2 Cor. 8: 3.

3. Altijt moet men meer / aan Godt / en zijne kinderen / als aan ons vermaack / plapsier geven.

4. Na de sonden / van de gebers sijn soo sy overtuygt sijn / van groote sonden karigheyt / of ongerechtigheyt te meer / en daar na / moeten se / in de bekeringe geven / Dan. 4: 32. moeten de sonden / door gaben afgebroocken / worden : ergo / gock groote / sonden / door groote gaben.

4. Vrag. Wat moet men Gode geven?

Antw. Al wat Gode / en ons toekomt / alles Math. 19: 21: 1. licha-
men Rom. 12: 1. 2. zielen 2 Chron. 11. 16. Prov. 23: 23. 3. vermogen
krachten Math. 22: 37. 4. bekeringe beleydenisse / der sonden Jos. 7:
19. Math. 21. 43. 5. lof: en eer Apoc. 4. 9. Psal. 29: 1: 2. 6. gedaan-
te Cant. 2: 14. 7. ooggen Gal. 2: 15. 8. tonggen Cant. 2. 14. Ephes. 4:
29. 9. handen 2 Chron. 30. 8. 10 goet Prov. 3: 9. 11. kinderen 1 Sam.
1: 28. Ezech. 16. 20. Luc. 2: 22. 12. in: of met / dit alles: onse liefde /
Cant. 7. 12.

5. vrag. Moet men dan op sijn paaps: alles verlaaten en weg geven?

Antw. Ja affectu, in toegenegent / soo / dat wy alles hebben / en be-
sitten / nochtans als niet hebbende / of besittende / 1 Cor. 7. 29. 30. of wy
willen t in offichte / van de liefde Gods / gaeren geven / al wast gock /
onsen eenigen: Isack: of soone Genf. 22: 12. maar geensins effectu:
ten sy; tijt; en noot: daar is / dat: de Heere: sulchs / van ons eys: op
die wyse en door sulche / alst hem behaagt / Job gaf doen: niet alleen /
alles / maar: met blijtschap Job. 1. 21. Heb. 10. 34.

6. Vrag. Hoe in wat wyse / moet men Gode / dit / of alles geven.

Antw. vzoeg: strax; na den; ontfang / van; de wille / Godts / als
Abrahams soone / van Godt was ghe-eyst / hy stont datelijck vzoeg op /
om hem Gode te geven / Genf. 22: 3. ter bequamer tijdt Math. 24. 45.
sonder versuym Psal. 132: 4, 5. gelijck onse Saligmaaker / was / maar
8 daagen oudt / als hy Gode worde; gegeven: Luc. 2: 22 / siet Prov.
5: 9. bis dat pui Cno dat: hy geest: 2 maal: die haestig geest: 2 eerst van
t eerste / 2 Cor. 8: 5. dese gaben haar eerst / aan Gode / doen: aen de
Apostelen / Christus gaf / de Soone eerst / de Moeder: Luc. 7. 15. ghe-
lijck onder ons gemeenlijck / t nieu geboren kint / eerst de Vader / of de
Moeder / wort gegeven;

3 Graag / gewillig / goet-hertig Deut 15 / 10. 1 Chron. 29. 14. ge-
lijck Christi ouders / met onsen Heere / selfs ginghen ja met kosten: en
arbeyt; na Jerusalem / Luc. 2 / 22. blymoedig geven Rom. 12 / 8.

4 Op winst ; soo dat dooz sijne ; gaben / Gods / of Christi rijck / mag aanwassen / Luc. 19. 23.

5 In Christo Actoꝝ. 3. 6. Col. 3. 17. Acto. 4. 12.

6 Als Gods eygen / dat Godes is / geensins als 't onse 't is in Christo wel alles onse / maar in hem sijn wy wederom Gode / 1 Coꝝ. 3. 21. 23. dus gaf David / en sijn / volck / 1 Chron. 29. 14.

7 Niet alleen graag gewillig : als boven / maar oock mildt overbloedig ; want de wijze en de maate van ons geven moet eenigsins Gode gelijk sijn / hy geeft niet alleen graag aan / ons / maar oock : mildt / rijckelijck 1 Tim. 6. 17. Jac. 1 : 5 inboegen eyt Godt water ; melck moet men geven / als Deboꝝa haar vyant. Jud. 5. 25. niet spaarsaam 2 Coꝝ. 9. 6.

8 Sonder verwyt ; Jac. 1. 5. of yets weder te hoopen Luc. 6: 34. gestelt tegen onse Canuncken / die wanneer se nu en dan tegen de borst / wat geven : nochtans niet van 't haare / strax / haare alumni of andere dit verwijten / alse maar / in haar hoope missen.

1 Gebruyck dit overtuycht onse haarige / tuije / laauwe koude / ja doode / Weerelt / en daar in / onse rapisten die soo mildt / ruyen sijn / om aan de weerelt van selfs / sonder / ja tegen Gods wel / alles / ja meer alst haare / en boven vermogen ; te geven / tot voedinge van haare ydelheyt / bartelheyt / hoogmoet / onreynigheyt / in teeren en sineeren / bꝛeken ; en maken van prachtige / en onnodige wercken / etc.

1 De ketters in de leer die Godt sijn eer in sijn eygenschappen niet geven / als de Sociniaanen : en andere etc.

2 De ketters / in de seden / dese sijn / menigerhanden.

1 Die Gode / noch sijn Kercke / niet geven noch zielen / noch lichamen / noch vermogen / veel weyniger haare gaben / want die hebben se / nodigh : tot uytwerckinge / van haare dronckenschap gierigheyt hoogmoet / staat / en pracht / of andere quaatheden :

2 Die om niet gheven / die eerst ; hier : of daar wat trogelen / of te geef / eyfen / en dan om niet geven / 't / geen'er ; om niet stont dus won David Godt niet geven 1 Chron. 21 / 21 / 23. en dus verkeereuse Christi woorden Math. 10. 8.

3 Dese geven oock niet / die niet van 't haare geven / maar van datte datse in haare ongerechtigheyt / andere hebben afgeknevelt of dat'er / nu niet meer : nut maar een walig / of last is / als d'oude afgesloofde verminckte ; leden ; quaat ongangbaar / gelt verdoꝝben spijse etc. dit haalt Godt ; tot'er ; keel en tanden uyt / dit baart haar ongerechtigheyt Esa. 59 / 4 / 5 / 6. Math. 27 / 3. en noch naenense Godt tot een deel ge-noot / en vrient te krijgen / tegen sijn hooge betuyginge Psal: 50 / 21. Deut. 23 / 18. Esa. 66. 3. Mal. 1 / 8. even of Godt ; en Christus paepꝝ waren ; so dat men / dooz een muncks Kap of anders goet / in den hemel gelaten konde worden / O Neen Christus leerde dat men niet den Samaritaan

ritaan den verwonden; uyt ons eygen beurs / op ons eygen beest moeste /
voeden; en setten / Luc. 10. 34, 35. en met geen vzeemt vier / booz hem
moeste komen Lev. 10. 1. tot dese behooren oock / die de proeven etc. son-
der macht: en recht: aan dese en geen vziert: en vzeemde wech gheben;
pag. 56. 62.

4 Dese geben oock niet / die wel van 't haare / maar niet na haar ver-
mogen / of de vereypte noot / geben / soo dat dickwils de arme / of veel
armer / haar in 't / geben beschaamen / Luc. 21. 1. 3.

5 Die wel veel geben / in hem selven / maar in vergelijkinge / van
dat se aan haar weelde / pracht etc. geben / niets geben / want aan de
werelt / aan haare honden / paerden geben se 1000 den maar aan Laze-
rus; krupmkens Luc. 16. 21. duypen; stupvers / 't hoogste scheelingen /
of guldens / dese onthouden van den prijs Actoz. 5. 1. 2. en gheben een
deel aan sevenen Eccl. 11. 2. om datse niet weten / wat quaat'er; ghe-
daan is; en noch ophanden staat; of wat de vroomie past / Prov. 21. 26.
die geben moeten sonder inhouden.

6 Die niet graag / maar ongeeren door dwangh al mozzende geben /
als de man Sauls dochter / aen David 2 Sam. 3. 14. 16. en droevig
sijn alsse van geben hoozen Math. 19. 21.

7 Die noch hier / noch selver; maar in d'ander weerelt na haar doot /
haars; naasten / goet doen gheben / door andere / na datse / na wil / en
lust; het alst haare hadden beheerst / se weten niet dat de Heeren haat /
het vertrecken des diefs / pag. 92. en hier sijn: eer, en onse bekeringe of
belijdenisse / wil gegeven hebben Jos. 7. 19. dese zijn erger als de Tur-
ken / die eerste sterben van haar naasten een quitantie begeeren / of maaken
te krijgen / 't sy recht / of slincks / om aan haar God te mogen / toonen /
datse; in de weerelt / niemant schuldig sijn ghebleeven / dese quitantie
wort de sterbende onder 't hooft geleyt: Ioan hoorenb. Euthanasia pag. 31.

8 Die 't Gode niet doen geben / door andere volgens; ampt; last; en
macht / dat sy die; welch de Kercke / geen ruymte / geben; of doen ge-
ben / 't sy of genoechsaame / of bequaame plaatsen / of leeraaren op datse
niet te groot / en sy 't ansnozen door haare groote / in decadentie, of
vrees mochten komen; dese weygeren Israël / met Pharo te laten trec-
ken of benijden haare vermenigvuldige Exod. 1. 10. en 5. 5. 7. en daar-
om sal Pharo oock in 't oordeel tegen haar opstaan pag. 1. 2 deel of daar-
se macht hebben / nochtans andere Habicken Grievogels / het Kercke
goet / niet ontnemen / als David de roof / uyt de Mysel des Leenwys / of
als Abraham; de roovers na jagen / ja dese met Eli, niet eens; suer aen-
sien; 1 Sam. 3. 13. schoon men man en paart noemt / veel weyniger
dat se 't opgevoste / weertgebonden / den eygenaar Godts Kercke / on-
geschent; onbermindert doen wedergeven / als Abraham aan de So-
domiten Genf. 14. 23. maar maken waar / quod non Caput Christus
Caput fiscus, dese bedencken 't gemeen en waarachtig seggen / qui non

prohibit, Cum potest Iuber wie 't quaat niet belet: daar hy kan: doet het / Jacob. 4. 17. inboegen / neemen / of laten neemen / niet te geven / niet doen geven / daer men macht verkregen heeft / is voor God 't selve / ja een dubbelt quaat / want amici vitia; si feras facis tua.

9 Die zijn erger / daer se niet willen / noch doen gheven / so dat se nochtans tot beyde / macht hebben / die bespotten / die / of veel gaven / of noch doen; of dringen / op weder-gheven Gode niet te willen gheven / noch te mogen lijden / dat het gedaan wort / is een dubbelde boof hert.

10 Hoe veel erger zijn se dan / die niet alleen de boden / of inmaners Gods; al se haar tot geven opwecken / aemmanen / volgens haer ampt / en last bespotten 2 Chron. 36 / maer een kriegh-heyligen gelijk 't graut tegen de Nachters / die in de naam des Keyser's / komen manen / Mich. 3 / 5 / Erod. 5. 21 / gelijk de Landt-lieden Matth. 21. 35 / 31 / en de Joden se geven ons slagen / Joh. 19 / 3. edick met galle Matth. 27 / 48 / om ons te verkoopen Luc. 22 / 5. te belasteren / beliegen Matth. 21. 12. gelijk hier 1000 gulden aen D. Mar. ja om onse hoofden te leveren Mat. 14. 11. dat zijn die honden en mestverckens / die wanneer se 't heylighe ontfangen / haar omkeeren / om te verscheuren Matth. 7 / 6 / en raat plegen om Lazerum en Paulum te dooden op dat het volck in Christum niet sou gelooven Joh. 12 / 10 / 11. Act. 23. 12 / en sweeren dat se ons stoccken byoot op 't hert in de handt sullen geven / etc.

11 Op dese volgen / die in plaats van Gode te geven alles so licht en ghewoon de Dymvel gheven / ghelijck haare zielen / dit is haar spreekwoordt / ick geef de Dymvel mijn ziele / etc. haar vermoghen de Hoeren Genes. 38. 16. 18. de wijn Prov. 31. 3. haar kinderen 2 Reg. 3. ult. Ezech. 16. 20. monden handen of peimen voeten / de boose / en boose saken Apoc. 13 / 2. en 16. 9.

12 Die / daar Godt seyt geeft my / seggen tot God of d'ouders; als de verloozen Soon / geeft my Luc. 15. 12. of als de Dochters teghen Moses Num. 27. 4. op dat ick buyten 's landts / als Don-heer; Vycarus etc. magh domineeren en 't magnificat spreken of hier de leeg-ganger / proncker / of Joncker / Joffer / etc. en soo mijns Vaders naam behoude.

13 Die niet aen Gode / als Godes / maar als 't haare geven / die selver Goden of Heeren zijn Jer. 2: 31. en haar in den Tempel als Godt verheffen 2 Thess. 2. die alsoe aen de Kercke of de Leer-aaren wat geven 't sy haar ordinaar of meer / haer naam willen wtgeroepen hebben als es se / het / van 't haare gaven en op zijn Pilatus spreken Joh. 15. 10 / 11. wy seggen oock: was 't die niet van Gode onse Heere of de Kercke gegeven / se souden niets hebben / inboegen geeft om niet / want staat u om niet Matth. 10. 8.

14 Die het goede ontneemen / in plaats van te gheven / sommighe doen 't / als robers / openbare Havicken, schoon se doo? de Rechten overwinnen

Vrouwen zijn/ wil men 't niet geven/ se nemen't/ als Eli Soonen 1 Sam.
 2. 16. of houden met geweld/ sonnige doen 't/ onder deeksel van geven/
 ja veel te geven/ dese springen als de Haas aberechts in 't nest om 't spoor
 niet te weten. In dese haar geven is dubbelde schentlijckheyt/meer als
 in een openbare Boef, Job. 21:27. Want voor een Ey, geven se een scor-
 pioen, voor een vis/ een slang/ om God/ en/ die se/ geven/ te verstricken/
 en upt te teeren etc. wie hoorde van sulcken boof/ hepdt Luc. 11:11/12. se
 geven als Lots kinderen aen hare Vader / aen de Kercke haer Moeder/
 of hare Geestlycke Vaders/ wijn/ om boos: zaet te houden/ Gen. 18. 32/
 33. om gevers te mogen blijven/ of haar als Saul David sochte / door
 Michal te vangen 1 Sam. 18. 21. of door geven / haar alle eer/ en recht
 te ontnemen/ als haar meester Matth. 4. 9. want in plaats van Reli-
 gie, reformatie, intendeeren, beoogen se een kaperij of rapery/ als de Jo-
 den / en Judas Rom. 2: 22. Johan. 12. 5/6. se neemmen een Os / om een
 Bout te geven; of geven een saatjen / om een Vogel/ pag. 16 60. 61. 140.
 schoone woorden/ aen de Kercke op hare versoeken Gen. 49. 21. sonder
 meer/ Lea voor Rachel, Genes. 29. 21. Wijn aan de Nazereenen, Amos
 2. 12. Vycaryen; gelt aan hare Soonen en vrienden om 'er op te pronc-
 ken en betman te speelen Jud. 17. 4. 5. 10. 2 Chron. 21. 3/4. Ja veel
 gelt / groote brocken oock tot de helft van haar rijk / als se maar na
 haar pijpen dansen/ Matth. 14. 7. Ja oock aan vreemde/ als se de leu-
 gens/ maar wel weten te draapen Matth. 28. 12. Ja zijn verheught
 als 'er een Judas komt vragen/ wat wil je my geven Luc. 22. 4/5. dat
 ick woorden voor saken / leughens voor waerhepdt u partnen ten roof
 1 Sam. 1. 44. in uwe handen een sweert Exod. 5. 21. Lea voor Rachel
 geve/ om de onrechtveerdige Laban een Heer/ en Jacob een slaaf te hou-
 den / midts seggende dat de Heeren van de Lande / u rijkdommen de
 Afgoden debite ontnomen hebben/ en se u juste en liberael, geven/ of ver-
 koft/ se geven niet alleen graagh 1000 guld. aen Mar. een vreemdeling/
 daer se taep waren tegen hare inboozlingh/ die goede Schook, dat se selfs
 het druck-loon niet wouden betalen van zijn groot quarto boeck / als
 doen/ doen dese Waal/ zijn Boeck / het licht presenteerde midts beding/
 dat Schook of den verleegen Drucker boven zijn 1000 guld. eerst 't zijne
 moste hebben/ is 't wonder/ dat Schook, en Mar. nu vrienden zijn / daar
 se eben te booren schier vanden waren: so dat se met Herodes, noch wel
 meer als de helft souden geven / als se met de Paus / maar het Paus-
 dom mochten behouden ja : se gaven de Lutraanen hare vanden / alles
 wat de ziele aangaat toe/ tot behoortinghe dese geven liberaal / aen losse
 ondeugende Nazereenen, ja hoe loffer/ hoe meer se gheven / te liever sy se
 oock hebben/want se zijn haar seer nut/etc. pag. 17. 31. 137. 164. 170. 178.
 maar voor de vroomme is nihil.

Vrag. Hoe komt 'et / dat de Canuncken/ of de menschen in 't gemeen/
 Gode t' sijne niet geven?

Antw.

Antw. 1 Uyt verachtinghe / van de Godts dienst / en sijn dienaren / want in veel plaatsen acht men de leere der waarheyt / en de getrouwe / leeraaren als een peste Acto. 24. 5. Spaanse inquisitie Schotse hyrarchie, ick weet niet wat / klappers rasebollen / verkondigers van nieuwe dingen / een Sion Acto. 17. 18. en 26. 24. Jer. 30. 17. ist dan wonder dat veel / haar niet geven / ja studio, als de Turcken de Grieken / en de Egiptenaaren de Israeliten / kleyn / mager / t'onder houden / pag. 13. 14. ja als Sion, op eeten Jer. 30. 16.

2 Uyt onverstant: 1 Se kennen hem niet die sepde geest Gode / want konde se hem / se souden geven Joh. 4. 8. 10. se meenen 't is nu maar / een paapse vout.

2 Se kennen oock de staat / van Christi Kercke niet / want se schattense rijk / of rijk genoegh / om dat andere genoegh gaven / of de diensten / der dienaren / licht : gemakelijck : soo dat'er haast leeraren, ghenoech sijn / etc. daarse niet weten dat den armen 't Euangeli; gepredickt wordt Math. 11. 5. Zepha. 3 : 12. of dat een anders geven / niet belet / maar beweegt 2 Cor. 9 : 2. als oock / dat het niet soo licht / te doen is / met een predikant / om / een dach of ten hoogsten / 2 s weecks / maar tot sijn dienst / af te sonderen als onse Carnale, meenen / hy heeft wel dach en nacht werck ja daar'er : nu somtijts een is / waaren'er ; daar : 3 Se hoefden / na geen werck te vraagen / noch men sou niet mogen seggen 't is genoegh of te veel Exod. 36. 5. in voegen 't is een ydel / so geen boos seggen / van sommige Kanuncken / soo wy al onse goet / aen de Kercke / lieten komen / se sou te rijk sijn / of te veel hebben.

3 Andere kennen / of willen niet kennen / de kraft of natuer / van 't woort geest / want sommige nemen / datse gerechtigt sijn / om dit goet buyten noot te houden : om dat haare voozouderen / na haar seggen / hier veel toe hebben gegeven : genomen ; geven is geven / dat de ouders Gode gaven ; was doen noch 't haaren / veel weyniger / dese ; pag. 61. 63. te meer sullen dese quaathertigh roben 't geen de ouders goet hertigh gaven / hoe past dit pag. 10 : 12 : 36.

4 Sommige kennen / 't gebodt of 't woort geest niet / se wenden vooz dit geven heeft in 't N. T. geen plaats daar Christus / hier soo klaar seyt geest / de 3 oorsaack / is wangelooft mistroutwen aan 't object voozwerp / van Christo hier voozgestelt te weten Godt / want se rekenen datse / Gode geven / dat sijne quijt te minsten 't sou haar verarmen / O neen Psal. 37. 21. Rom. 11. 35. pag. 66. te meer / ghy geest / het den engenaar als ghy niet geest / dan bent ghy 't quijt : en het in : of achterhouden / sal u een mot en kancker / wesen. Prov. 10. 2. en 16 : 8 12.

4 Oorsaack / is luyghheit : staat / en eersucht / hoogmoet / edelheyt verquistinge / gierigheyt / want veel beminnen 't woort geest niet om te geven / maar om te ontfangen / dat is / of passijf ; maar niet actijf Prov. 30 : 15. Hof. 4 : 18. rijke arme hebben hier geen vyfheyt Exod. 30 : 15. elck

elck moet sijn vermogen toebrenghen / om Godts huys te bouwen / ja de Edele rycke / machtige moeten voor gaen Neh. 3. 5. O tijden / O seden / de rycke / edele / matige geben / om dat se magtig / rijck / of Edel / sijn / ja daarom roben roben se / en meenen daer toe gecrechticht te sijn / dus versinden de magere de vette koeijen / de kalen Adel / de rycke Kercke pa. 31.

5 Oorsaeck / om dat niet alle Leeraaren uyt een mont / spreekken / maer sommighe met D. Marees leeren dat men het dus magh besitten.

Antw. Pag. 260. gebuyk / tot opmerckinge / elck gebe dan Gode dat Godes is / heb je niet gegeven : heeft / hebje / genomen / geeft weder / lietje het neemen / dwingtse : tot wedergeven / pag. 23. 95.

Motiven, beweeg redenen / bedenck watje Godt niet geeft / of doet geven / dat geesje / en laetje / de Dupbel / pag. 2.

2 t Is Godt-verachtelijck : ja Godtlooslijck / onchrijstlijck / Godt en Christi wil : en gebodt : dus te verachten Psal. 37. 21. Prov. 21. 26. Ja het Godtlooste pag. 50.

3 Alles is ons onreyn ons Kerck gaen bidden leesen vastdaagen Esa. 1. ja het hout / maecht brengh alles en onder den vloeck pag. 2. 3. 7. 15. 17. 18. 19. 29. 38. 43. 44. 45. 46. 47. 51. 56. 68. 78. 81. invoegen ten sy wy Gode niet geben / dat Godes is soo behoeven / wy ons geen afbidder te gaen soeken seyde die recht eerw. nu salige. Antw. Mat. pag. 92. sub finem, maar Godt staet bereypt / om ons aen de vloecken over te geven / en de vloecken aen / en in ons / tot verhardinghe Psalm 81. 13. 2 ten sweerde. 2 Chron. 21. 6. Jer. 20. 4. 3 Kerpningheyt van tanden Amos. 4. 6. Esa. 3. 24. Ja aen alle plagen en vloecken Deut. 28. 24. 4 Soo wijt Gode niet geben of brengen hy sal t selver haelen / of neemen ; en met een alles wat wy meenden te hebben / Luc. 8. 18. ja oock wat wy hadden / de uytelijcke genade / t woort Gods / de leeraeren / de Godts-dienst / ja het droevighste / dit alles aen andere / in ons gesichte overgeven / Math. 21. 43. Num. 14. 31. Esa. 22. 21. die Gode / sulden gheven t geen wy weygerden / daerom wie weet / of Godt niet / haest : een vyant / verwecken sal / om dese vaape nesten / uyt te boenen / soo datse tot ons sullen mogen seggen als Jacob tot sijne wijven Genf. 31. 9. en doen als 2 Sam 12. 30. 5 Soo wy Gode t syne geben alles is ons reyn en vordelijck Luc. 11. 41. Deut. 15. 10 en 28. 7. Mal. 3. 9. 10. Godt sal seggen / een gesegende overwinninghe reyne overwinnende Leeraars / en Koningen of regenten geben Esa. 30. 20. Jer. 3. 15. Ja een eeuwige / macht en genade Math. 25. 8. Joh. 1. 12. Apoc. 2. 7. Rom. 11. 35. Ja sy tooren en vloeck van ons wenden Prov. 21. 14. invoegen geeft u sal gegeven worden / een goede neergedruichte / ende gheschudde / ende overlopende / mate / sal men / in uwen schoot geben / etc. Luc. 6. 38.

6. Dyt de bilekheyt/wie sou Godt niet/ ja zijn eygen geben / die ons so veel gaf Ioh. 3. 16. Matth. 20. 28. Luc. 1. 77. Rom. 8. 32. 2 Pet. 1. 3. 4. Eph. 2. 8. Psal. 105. 44. Esa. 43. 4. en noch so veel: Ja alles so overvloedigh geeft/ Ioh. 3. 27. Matth. 13. 11. Act. 14. 16, 17. 1 Tim. 6. 17. Iac. 1. 5. en noch meer geben kan boven ons bedencken / Eph. 3. 21. sal een Godloosen Saul/ hier op pochen/ en aendzingen/ 1 Sam. 22. 7. met meer recht onsen Godt. Te meer wat gaven onse Dooz-onders in hare blintheyt/ hadden se minder gegeven/ 't ware vele vand' onse saligher / wat geben de Papiſten noch/aen hare Papien of verleyders se of sal hare blinden pber/ onse goede blussen/ daar binnen Lissebon alleen / so gesept wort voedens'er 30000 ons tot jaloersheyt / hoozde te byengen/ Rom. 11. 11. 2 Cor. 9. 2.

Gaf Debora, haar byant/ melck/ vooz water/ sullen wy onsen Godt water: of broot/ in zijn Dienaren weygeren/ ja vooz broot steen / en vis: slangen: geben/ en vooz water of bier/ edick met galle/ Matth. 27. 48. sal de eene vziend/of gebeur in de nacht opstaen/ om d'ander broot te gheben/ Luc. 11. 5. 8. en sullen wy met Rachel op't afgodische beelt sitten blyven en weygeren listig onse Vader op te staen Gens. 1. 35. ; boodt een heyden aen sijn vrouwe alles te willen geben ja tot de helft van sijn rijk; Esth. 5. 3. gaven Jacobs huysgenooten haare vrcemde Goden op sijn ens Gens. 35. 4. O wee ons; behalven dat wy onse Godt; en Godtsdienst / brantmercken / en de papiſten rechtveerdigen die in geene dage/ tegen ons opstaen sullen / hoe bedzoeben / dese onse goede Christenen / die gelijck haare Daderen / een waare reformatie en uytboeninge / van alle papery / en besonder van dese paapse / nesten / ghehoopt / en te ghemoecht hadden gesien / maer nu niet anders sien dan een deformatie / en een erger / want waeren dese nu paeps / als voozen/ daer was meer hoop; om se de boom in te slaen / als nu / nu de Duyvel/ sijn hooft in een Ghereformeerde Cap gesteken en Geus is gheworden / pag. 133. 144.

7. Soo wy nu niet gheben / daer wy kunnen / of vermoghens zijn / Godt sal 't ons niet alleen ontnemen en andere geben in onsen; spijt / en schande / ut supra maer dan als wy / onder nemers; rovers / ten roof / zijn ghegheben / die ons het leven seer / banghe sullen maeken / en alles beneemen / dan in onse naeckthepdt / en armoede als wy niet hebben dan / sal Godt / ons niet verschoonen / maer noch segben geeft gelijck hier tegen dese Joden / nu se slaven van de Romeynen zijn / die haer goet / en vryheyt alree hadden benomen / daer-en-boven / noch evenwel tol en schattinge / van haer eysten etc. nu verschoont God / se nochtans niet / maer eyst 't zijne evenwel / so / als wy dit gemeene / of kercke goet / of de middelen / daer door wy gheben sullen of mochten 't ansnoezgen quyt zijn / dan sullen wy Leeraren van 't onse moeten voeden

den / ja misschien / noch blijde zijn als wy 't moghen doen / siet Deut.
28. 47. 48. 49. 51. etc.

De teeken, of wy / geven / de middelen daer toe / mit scaders / de troos-
telijcke gebuycken / vooz die Gode / 't zijne geven / sal ick om kortheydt
nu laten / misschien wat tijt / God ons hier toe noch geven sal / o Heere,
geef alle koningen van 't Sticht een sin / om na u sin haar macht aan
u / en tegen dit Beest ober te geven Apoc. 17. 17. o Mar. geef Godt eer /
Iof. 7. 19. en de waerheydt 't zijne / want ghy kunt 'er inners niet te-
gen / maar wel vooz / 2 Cor. 13. 8. en keft / noch vloekt / niet tegen my /
maar danckt 'er my vooz / om dat ick se u in liefde toone / volghens u be-
lofte / doe ick het na u seggen met sulcken sachten geeft niet: als behoort:
ick oordeele ja / want u sonden / en voorghesproken sondaren / zijn stoute
't meerendeel / moetwillige / sonden en sondaren: u leer is de leere Sa-
laams / 2 Pet. 2. 15. se daalt na de doot / u treden houden de helle vast /
Prov. 5. 5. inboegen so dat men u / als uyt het vper moet rucken / Iud. v.
23. en vooz de doot moet bevrijden / na ons vermogen; so gaet 'er gelijk
ghy weet / dan wel een luyt of hart woort om / Act. 16. 27. 28. Matth. 3. 7.
en 23. 33. Tii. 1. 11, 12, 13. Ja / dan is de roede noodigh / 1 Cor. 4. 21.
schoon se 't lichaam verderft / se behout de ziele / 2 Cor. 5. 5. en van d' over-
tygde / en van andere Prov. 19. 25. want anders verklar ick oprech-
tigh / heeft pemant lust / in kijven en schelden / ick noch de gemeente heb-
ben dese ghewoonte niet 1 Cor. 11. 16. so dat ick dickmaals in beraat
stont / of ick uwe / en veele van dese hare dwaasheyt / met Heraclitus;
wou beweenen / of met Democritus en Elia / belachen / bespotten 1 Reg.
18: 27. te meer / ick houde / dat ick u en dese / noch veel te lax, en flau ont-
moete / daar-en-boven / is u; en d' uwe / dese waerheydt en zijne verdee-
dinge / te scherp / en te hardt; ghy en sy / dencken dan; hoe hardt uwe / en
haare onwaarheden ja leughens / dan zijn / teghen soo veel vrome / ja de
vroomste in den lande / geduerigh sonder de minste schijn / ober al uytge-
kraeyt inboeghen / hout op: ja bekeert u Apoc. 2. 14, 15, 16. eer u ergher
over-home: want felix criminibus, nullus erit diu, laat uwe bescheyden-
heyt alle blijcken Phil. 4. 5. 8. en brynght voort / al wat waarachtigh /
eerlijck / rechtveerdigh / reyn / lieflijck is / en wat wel luydt / so 'er eeni-
ge lof en deught / in is / dat bedenckt: 't sal aan onse bescheydenheyt niet
haperen.

O Kanuncken, verleyders / en verleyde / gheeft ons plaatse / hoe wel
wy nau / fjnnelaars by u zijn / en van u wepniger bemint worden / hoe
wy u meer beminnen / ghy bent nochtans niet nauwe by ons; en wy
soecken niet t' uwe / maar uwe saligheyt / en geven onse zielen / of gebe-
den / daaglijcks vooz uwe behoudenisse / en bekeeringe / ja ontsien ons
niet / om alle hoon en smaet / daar vooz te draaghen / 2 Cor. 12: 14 / 15.

Daarom soudt ghy verloozen gaan / en dooz dese verleyder bedrooghen
 worden / en houden dat ghy geben moedt: **W**aaecht op / waaecht
 op / met de Wijsse; en gheeft Gode 't zijne op Chyristi raat / op dat u
 niet haast ontbrecke / en ghy dan segghet / gheeft ons **O**lye / on-
 se Lampen gaan upt / en ghy dan niet hoozen moet: gaat tot u
 windt-verkooopers / etc. Math. 25. 8/ 9/ 10/ 42. en soo de deure/
 als nu uwe herten / en handen vooz ons / niet vindt gheslooten / en u
 buyten gheworpen / daar **G**odt u het grondt-sop / en loon/ na werck
 geben sal / Apoc. 2: 23.

LEESER.

L E E S E R.

O Vermidts de Kanonicken, dat heerlijcke onbesproocken, *Theologisch Advijs*, hier in, of mee verachten, en after de banck schuyven, seggende: dat het een rouwen Chaos, of Klomp, en onbeschaaft rou werck is, waar in *Hooft*, noch *Steert* is, soo kom ick dese *verachters*, en trage te ghemoot: of se noch aan 't lesen mochten komen, en door lesen tot bekeeringhe.

1 Op dat de verstandige Lesers, souden sien dat *Doct. Marees*, noch ick, yets hebben geseyt, of 't is van de *E. Adviseurs*: langh te vooren, al klaar, bondich neten krachtich onwederleggelijck: midtsgaders, onverbeeterlick, wederleyt, en geseyt, als op dese *pagina* kan gesien worden, die op de *Theologische advijfen*, sullen wijfen. Dese Goederen, zyn niet als *Doct. Marees*, en andere uytstroyen, uyt de natuur puyr wereldts, maar Geestlijck, Kercklick, tot de zorge der zielen gegeven, diens volgens moeten se als noch van Geestlicke personen, tot de iorge der zielen beseten, en aangewent worden. Pag. 95. 96. 98. 99. 115. 207. 216. en 106 tot 112, en elders meer.

2 De Kanonicken zyn geen *puyre seculare* wereltse menschen. pag. 201 tot 206.

3 Hebben gemeenschap met de papery; Ja meer dan de bloote naam, 1 deel pag. 4 tot 20. 2 deel pag. 195.

4 Of dese Goederen, aan de *Afgoden* en *Duyvelen* dient zyn gegeven, genomen 't was soo, of se dan in een goeden sin, tot den waaren Godsdienst, *applicabel*, en toe-passelick zyn, 41, 42. pag. 16. 87. tot 99. 216, 229. 2 deel.

5 Of dese Goederen, zyn gegeven, voor den *Adel*, of de verarmde onder de *Adelijcke personen*, 220. 237. 262. Of oock, om 'er op te regeeren, of het eerste lit daar uyt te maken, pag. 224. Of om 'er *Soldaten* *Ridders*, *Krijgsluy* van te onderhouden, pag. 222.

6 Of het *hammitjen* op is, verstaat, of de Geestelycke Goederen die, &c. wel eer in dese *Capittelen* waren, nu alle, verteert en *geconsumeert* zyn, soo datter al genoeg aen de Godsdienst gegeven is, en niet meer overigh is, dat aen de Kercken soude behooren, Pag. 226.

7 Of dese goederen, door de opperste macht des Landts, ontkerckt: Ja *seculariseert* zyn, en voortds in *libero Commercio*: een vryen Koophandel geset, soo dat yeder eense vry en vranck, als *Lijf-renten*; of als andere *Kerckelijcke tienden*, en Goederen voor desen in *Hollant*, *Zeelant*, by de Regeerders verkocht mach koopen, midt betalende de 40ste penning, en wat daer voort toe-geset is, Pag. 144. 187. en 115. ad 119. 227. 231. 232.

8 Of de *Stichtse Staten*, in de *Unie*, of elders, beloofst hebben, dese 5 *Capittelen*, en dese personen, die dese *Capittelen* maken, voor altoos, in dese *Vorm*, alsse nu zyn, souden *maintmeeren*, by ghevolgh foose, dese *Capittelen* nu vernietigden, souden, als dan, zyn, meyneedige, ontrouwe Verbont-brekers, &c. 1 Deel. pag. 28. 2 Deel. pag. 235. 253.

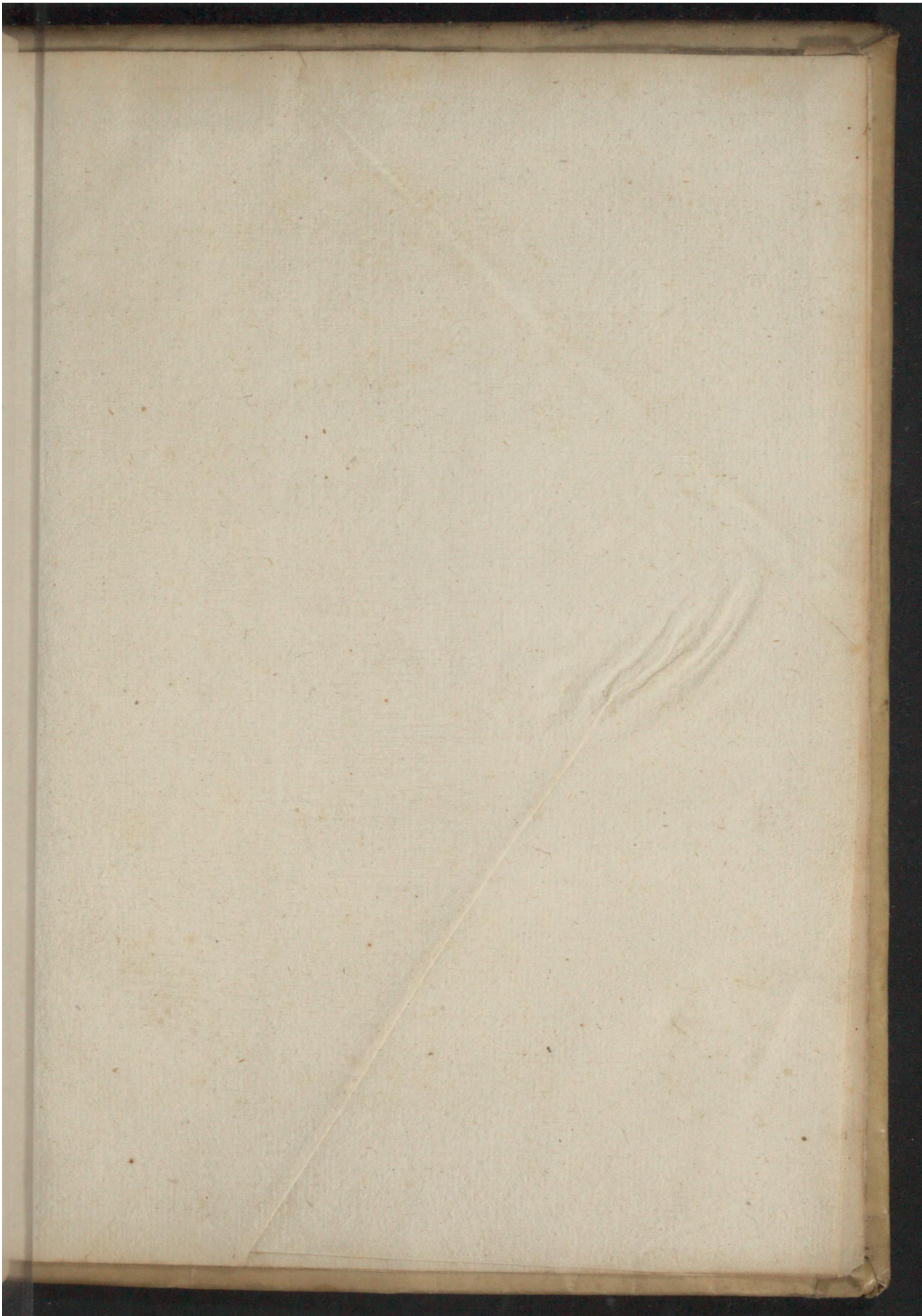
9 Of de *Staten* van den Lande, met dit goedt mogen doen wat se willen, 1 deel, pag. 30, ad 39. 51. tot 54. en 2 deel 247.

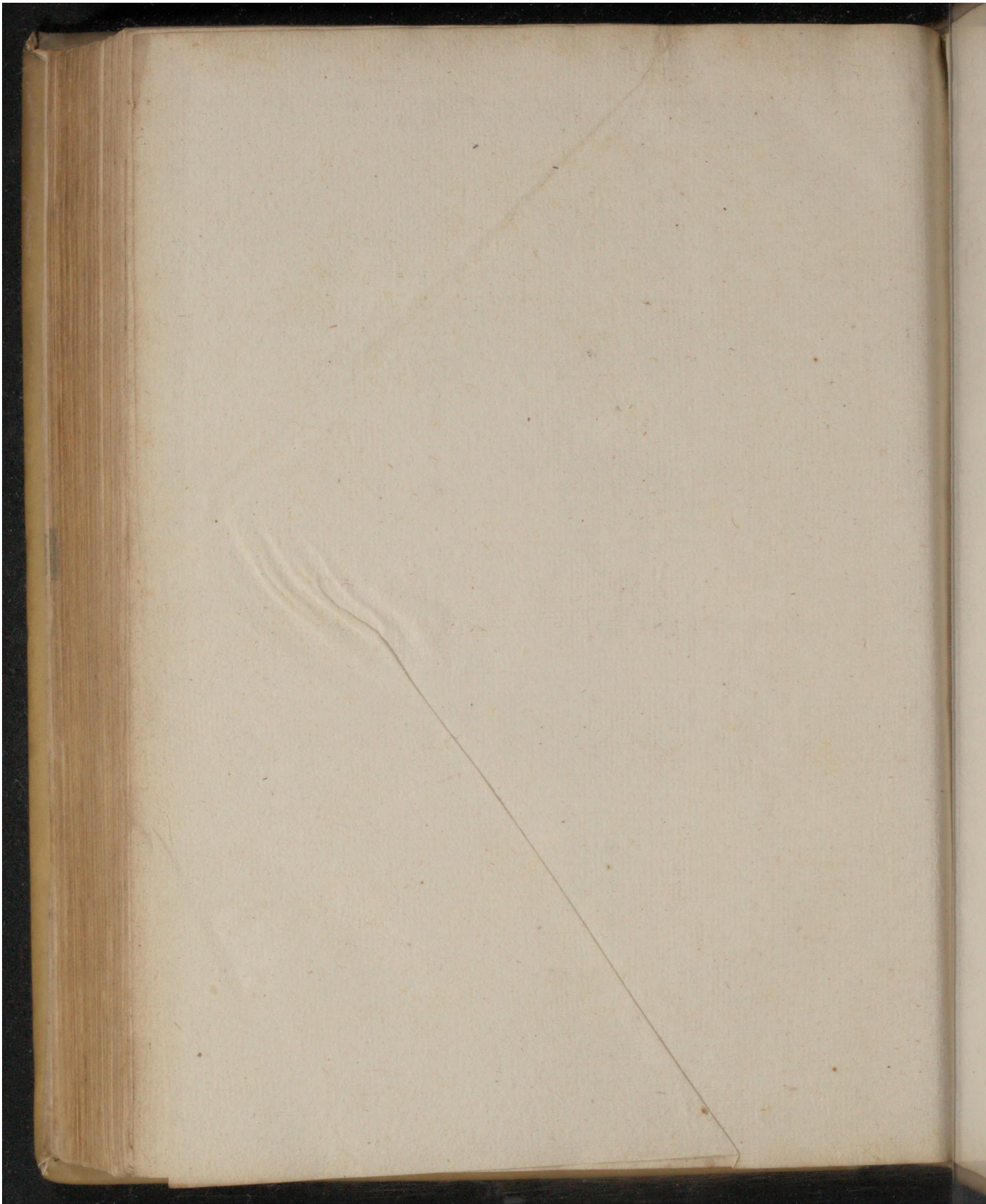
10. Ghenomen, dese *Capittelen* hadden 't *Vaderlandt* grooten dienst ghedaan, daar-en-boven *liberaal* oock geeren, de Kercken donense geopent, &c. Of daarom dese Canonicken, son-

der sonde, en gerufft, dese goederen aldus mogen, en behoorden, voor eenwigh te besitten, &c. Pag. 238. 240. 11. By gevolch: of daarom alle Predicanten, die by de Huysen vermanen, of opentlick predicken, of schrijven, volgens *Ampt en Conscientie* tegen dese onwettigheden, vergeefs in de *Luche* vechten, tegen een quaat, dat niet kan, noch mach verbeterd worden, ten ware met schendinge, van de *Fundamenteele Wetten*: Midsgaders de eere, en de trouwe, en de Regeerders, en de Regeeringe des *Lands*, pag. 251. tot 254. 257, 266, 271, 273. 12 En of dan sulcke *Predicanten*, met dit vermanen, Preecken, Schrijven, de Gemeente ontroeren, ophitsen, tot *Rebellie*, quaat gevoelen, van hare *Wettighe Heeren*, &c. Soo dat dese Predicanten souden zyn *perturbateurs*, menschelike Majesteit schenders, moey-allen, die haar met Landts, en buyten Amptse dingen bemoeyen, of met *duystere, twijfelachtige* en die nochtans, als voor *Goddelicke onseylbare* noodige waarheden, de Gemeente leeren, en toe *krijten*, &c. pag. 142. tot 154. 260 266. 270. Zinder noch eenige omstandigheden, of mindere saken, die hier in dese *pagina* niet aangewesen zyn. De neerstige Leser, doorlese, maar met aandacht dese *Theologische advijsen*, hy sal van alles, dese saaken aangaande, vol onderrecht vinden, ick hebbe maar kortelick de *fundamentalìa* aangewesen. Tot *overvloet*, kan de Leefser *nastien* de *seer Geleerde Schriften*, van dese *Eerw. en seer Geleerde Mannen*: als Doct. Joh. *Hoorenbeeck*, tegen de *Bulle van Innoc.* de tiende: midtsgaders, S. C. in zyn *dissertatione de bonis Ecclesiasticis*, als oock de *Aanmerckingen*: op 't fedigh onderzoek, door *Christianus Constantinus*.

E Y N D E.

152

135

132

132